

TINGBØKER FOR RINGERIKE

1676 (I-12)

1677 (I-13)

Utgitt 2011 av Ringerike Slettshistorielag

FORORD

Mange av de eldre tingbøkene for Ringerike og Hallingdal er oppbevart i to versjoner. Ringeriksreferatene gjengis her for 1676 og 1677. For 1676 foreligger to protokoller: I-12 (original) og II-5 (kopi), mens for 1677 er begge versjoner inntatt i protokoll I-13. I 1676-boken er det medtatt en rettergang i Norderhov fra 15. januar 1677.

Originalbøkene er åpenbart ført av sorenskriver Jens Thygessøn Lund, mens kopiene foreligger i en annen manns håndskrift. I originalboken for 1677 er den nest siste siden revet ut, og tilsvarende linjer i kopiboken er derfor avskrevet og inntatt her.

Danmark-Norge er med i den skånske krig, her hjemme kalt Gyldenløvefeiden, men foreløpig raser ingen kamper på norsk jord. I tingbøkene ser vi at borgere på Bragernes i disse årene har sterke eiendomsinteresser på Ringerike, og det er mange konflikter om tømmerhogst og tømmerhandel. En strid om hogst i Sørumsbogen i Norderhov gir mange lokal- og slektshistoriske opplysninger. Vi hører om en brann på Krokskogen, og at flere soknedøler ble bøtelagt for å ha drukket øl ved Hønefossen under bededagene. Tragedien er aldri langt unna, og den ugifte Magnhild Henriksdatter ble i 1677 dømt til sverdet på sin hals for barnefødsel i dølgsmål.

I 1676 og 1677 ble flere av tingene mot sedvane holdt felles for Norderhov og Hole, og de fleste av disse fant sted på Bjørnstad. Nå har vi en Bjørnstad-gård både i Hole og på Norderhov, men i referatene er det aldri presisert i hvilket sogn denne tingstua lå. Jeg har ikke lyktes i å finne ut av dette.

Sakene fra Hallingdal er ikke medtatt i denne kildeskriftutgaven. Alle gårdsnavn og personnavn er skrevet slik de er oppført i tingboken, men konsekvent med stor forbokstav. For å gjøre sakene lettere tilgjengelige er alle romertall endret til arabiske tall.

Innhold

Tingbokreferater 1676	s. 3-34
Tingbokreferater 1677	s. 35-66
Registre	upag.

Steinsfjerdingen i Hole, 5. mars 2011

Sten Høyendahl

Gud Forlæhne os Itt glædeligt och Lychsaligt Nyttaar

TING 10. JANUAR 1676 PÅ GOMNES I HOLE

(fol. 1a) Anno Christi 1676 Den 10 Janvarij Holtes almindelige ting och almuffuens forsambling paa Gomnes tingstue i Hole prestegield paa Ringerige, Offuer uerendis Kongl: May^{tz} fouget Christen Christensen, sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig, Jull Rud, Laurs Onssagger, Christen Gomnes, Pouell Buerud, Ole Rud och Anders Wiig. Huor da Ermelte Kongl: Ma: fouget lod for almuffuen oplæse och forkynde hans høyExl: h^r Statholder Gyldenlöus Anordning om schydzferd, och de personer som uden rigtig pas tiltruer Sig schydzferd dat: 20 decembr: 1675.

Noch lod fougden Christen Christensen tingliuse it schiöde aff Abraham Mattisen paa en Waaning i Schierdalen sambt en Loffue, Een stald och fæhuus, Item it quernehuus med en quern udj, med ald des Redschab och IndRedning dat: 24 Martij 1674.

TING 11. JANUAR 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Den 11 Janvarij holtes ting och almuens forsambling paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield, War offueruerendis Offuenbe^{te} Ko: Ma: fouget och effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Tomas Tandberg, Knud Weyen, Ole Sörum Alff Lo Christopher Haldem och Jon Wee.

Er da for almuffuen oplæst och forkyndt Offuen be^{te} hans høyExl: Anordning (fol. 1b) Om Schydzferd och des forhold offuensch^{ne} dato.

Jörgen Laursen paa Bierche lod Tingliuse It schiöde aff Laugm: Sr Jörgen Phillipsen paa femb f:ring i Trögstad med böxsell offuer ald gaarden dat: 22 decembr: 1675.

Imod samme breffs opliusning lod Willadz Trögstad oplæse en Indsigelse Vnder hans haand, des Indhold at hand Meener Sig Nermist till at kiöbe gaarden och Erbyder Sig at Vill giffue Jörgen Phillipsen Sine vdlagde penge Igien som hand gaff Ko. Ma: der for, Och end derfor uden ligesaa mange penge till hans Ko. Ma: Nemblig - 125 Rdlr, och som det er hans Ko: Ma: interesse angaaende Agter hand det for hans Ko: Ma: at lade andrage, Med Wiidere derom des bemeld dat: 11 Janv: 76.

RETTERGANG 26. JANUAR 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

1676 Den 26 Janvarij bleff Retten betiendt paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig, Gunder Gaunum, Embrit Weysteen, Erich Wager, Jacob Wager, Madtz Froug, och Madtz Wager,

Huor da Ko: Ma: fouget Welfornehme Mand Sr Christen Christensen till i daug ved Lensmands Steffnemaall haffde hidsteffnt Christopher Findbosen Sundby till Regenschab och Rigtighed dennem Imellum, Efftersom for^{ne} Christopher Sig offuer han: for hans høy Exl: beklaged at hand saa høyelig aff han: for v-rettis huorom Christen Christensen i retten fremviiste samme hans Suppl: aff dato 2 decembr: 1675 med paafulde hans høy Exl: Resolution dat: 14 dito:

Dernest Indgaff fougden en Specification paa huis Christopher Sundby till hannom schyldig som baade med Landschyld, böxsell, Kongelige schatter (fol. 2a) Tiende och anden rettighed och ellers i andre maader som effter samme forteignelse opløber och bedrager till - 153 Rdr 2 ort 21 s:

Bleff saa aff Christopher begieret hand nu udi retten ville forklare och Indgiffue huis hand Imod for^{ne} fordring kand haffue at Sige, huortill hand Suared at hand ey vill Inlde Sig till nogen Regenschab med hannom förend hand först Igien leffuerer hannom huis han: fra taget, = Dertill suared fougden Christen Christensen, at dersom Christopher Ville först Stille hannom Caution for huis hand hannom effter affreigning schyldig, Will hand Nochsom till des lade hannom Igien bekomme huis allerede for kongel: schatter och rettigheder foraarsagetz at udWordere, efftersom hand ellers indted till betaling kand wiide hos hannom at Erlange, och sagde hand han: ellers saaledis ofte bedraged;

Da effter Christopher Sundbys begiering och fougdens Christen Christensens sambyche er her med stilled i beroe till i dag 8te dage, till huilchen tid Christopher Erböd Sig at stille fougden Caution. Er hannom och aff Retten forelagt till samme tid vden Wiidere forewending udi Retten at Indgiffue och forklare alt huis hand Imod forsch^{ne} fougdens Reigning och fordrende Summa till beuisning eller affbeuisning kand haffue och ellers huis hand derimod achter at Protestere etc:

Den Hæderlig Mand h^r Otte Jacobsen ochsaa udi Retten fremkom Och udi retten (fol. 2b) An- Wiiste en Supplication som for^{ne} Christopher Sundby offuer han: till hans høy Exl: Indgiffuen angaaende hans böxsell aff Gudsgaard aff dato 1 10br: 1675 med paafulde hans høy Exl: Resolution dat: dend 14 dito.

Huor effter h^r Otte Jacobsen hannom nu her for Retten tilspurdte, Om hand med sandferdigh: for gud kand sige och med leffuende vidnisbiurd beuise at hand nogensinde hans gaard Gudsgaard hannom till præjuditz hafuer kiøbt, och for den aarsags schyld hannom fra samme gaard haffuer stöt, som hand udi sin supplication angiffuer etc. Huortill Christopher Suared at hand ey begiered i supplicationen at Schriffuis, at h^r Otte kiøbte gaarden hannom till Præjuditz, Mens at hand stöt hannom fra gaarden sagde hand med prouff at ville beuise,

Noch Var her Otte begierendis at Christopher Sundby med Widnisbiurd Wille beuise och gotgiøre huad Mobilier hand hannom haffuer frataget som hand och udi Sin supplication omformelder, Och det udi stöcheuiis etc: Huortill Christopher suared at det War ey Wiidere end Winduerne i Gudsgaard och en Jernstötte i schorsteenene, huis Wiidere hand aff hannom bekommed, sagde hand at haffue faaed betaling for, Noch tilböd h^r Otte Om Christopher ville igiengiffue hannom ald hans bekostning paa Gudsgaard kunde hand endnu faa den at besidde, huortill hand suared Ney,

Noch Var her Otte begierendis at Christopher Ville fremuise huad Suahr hand haffde faaed hos prousten paa hans Supplication, Dertill Suared hand at hand ey noget haffuer Supplivered till prousten.

SOLDATUTSKRIVING 13. MARS 1676 PÅ TRØGSTAD I NORDERHOV

(fol. 18a) Dend 13 Martij holtes almindelige Soldater udschriffning Offuer Ringerige och bleff forretted paa Trøgstad aff de dertill Committerede h^r vicepræsident Sr Laurs Jacobsen och Sr Deplace, huor de da lod oplæse hans høyExel: her Statholders Commission, till den: derom som forindbemelte War offueruerendis Ko: Ma: fouget Sr Christen Christensen sambt

effter^{nc} Laugrettis mend Nemblig Jull Rud, Christen Gomnes, Johannes Suarstad Laurs Onsager, Torbiörn Börngen och Pouell Buerud aff Hologield, Noch Madz Froug, Gunder Gaunum, Ole Sörum, Jon Wee Christopher Rösing och Ole Huall aff Nördrehougs prestegield etc:

TING 14. MARS 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Den 14 Martij holtes Almindelige Sageting paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield, Var offueruerendis Ko: Ma: fouget Sr Christen Christensen, Sambt effter^{nc} Sex laugrettismend Nemblig Ole Sörum, Christopher Haldem, Knud Weyen, Jens Sörum, Jon Wee, Jon Schiöruold, Huor da h^r vicepræsident Sr Laurs Jacobsen Lod Læse och tingliuse it schiöde och affstaaelse aff Hans Laursen dat: 25 Janv: 1676, huorued hand till Sr Laurs Jacobsen aldelis affstaar och offuer drager (**fol. 18b**) ald hans Rett och Rettighed till Hönnen och Hönnefos, som er först it halff schippd: landschyl i gaarden, sambt ald des tilliggende udi land och Wand, sambt hans egen brugende Saug i Hönnefos effter samme breffs wiidere uduisning och medför,

Jörgen Laursen paa Bierche lod derimod læse och tingliuse en Contract och forEening Imellum han: och Ingeborg Sl: Hans Hansens huorudi hun paa egen, Sin faders Hans Laursens och Söster Rönou Hans datters Weigne till Jörgen affstaar och offuerdrager ald den Rett och rettighed som di haffuer och er berettiget udi it halff schippund gods i Hönen, och hand den: derimod Contentered med deris pantepenger 146 Rdr. med ellers Wiidere som samme deris Contract Indholder och omformelder, som er daterit Bragenes d: 18 Januarij: 1676.

Imod for^{nc} breff Suared och Protesteret Sr Laurs Jacobsen och formeente det aff Ingen Krafft Imod hans oplæste breff som er udgiffuen aff Hans Laursen Sielff och ey Sees huad magt eller Myndighed hun aff Sin fader kunde hafft til Slig handling paa hans Weigne at Slutte -

Ingeborg Sl: Hans Hansens Sön Samuell Hansen lod ochsaa om samme handell tingliuse it breff aff Hans Laursen till hans Moder udsted aff Dato 10 Januarij 1676 huorudinden hand Imod hans Liiffs föde raad till hende offuerdrager och affstaar ald hans Middell och formuffue som hand eyendis er eller bliffue kand, Were Sig Saugbrug, odell eller pantegods med ellers alt andet, dog hand Rettigheder aff dend gaard Disen Sin liiffs tid Sielff at oppeberge, effter samme breffs Wiidere uduisning och medför etc.;

(**fol. 19a**) Forbemelte Samuell Hanssen effter tilspörgelse aff Sr Laurs Jacobsen, Sagde at samme for^{nc} Hans Laursens till hans Moder udstedde Breff var giordt paa Bragenes Mens det bleff aff Hans Laursen underschreffuen her paa Ringerige, = Noch effter tilspörgelse aff Sr Laurs Jacobsen Tilstod Claus Dinesen schredder ved Hönnefos nu her for Retten at Nest forleden 3 februarij da Ingeborg Hans datter och Laurs Simensen var her oppe paa Ringerige, da kom Laurs Simensen till hannom Ved Hönnefos och anwiiste hannom Itt breff som hand ey rettere kand See eller kiende end det Jo var det samme breff som Samuell Hansen nu lod tingliuse och var liudende om den samme handling och Kunde ey Rettere See end det Jo var det samme Och var schreffuen med samme haand, och Claus Dinesens Nauffn War Indfördt till Witterlighed i dend Sted som siunis forandret och Trund Pedersens Nauffn i Steden Indfördt, och Laurs Simensen bad hannom vnderschriffue samme breff till Witterlighed Mens hand Weigred Sig derudi formedelst hand widste at Hans Laursen haffde giordt en anden handling derom med Sr Laurs Jacobsen, och dend tid War der iche mere end Hans Laursens och Laurs Simensens hender under samme breff.

Noch tilspurde Sr Laurs Jacobsen Samuell Hansen huor hand haffde Schreffued samme breff, dertill Suared hand at hand ey rettere kand mindis end hand schreff det paa Bragenes.

Derimod beraabte Sr Laurs Jacobsen Sig paa at Will beuisse at hand haffuer Schreffued dett paa Ringerige.

(fol. 19b) Noch lod Sr Laurs Jacobsen oplæse en Missive aff Hans Laursen han: tilschreffuen daterit Hönnefos d: 8 febr: 76. huorudj hand Widere vedgaar och bekreffter dend handling med han: och fragaar dend handling med Ingeborg Hansdatter. = Noch lod Sr Laurs Jacobsen udi Retten oplæse en beschichelse som Jacob Berttelsen hannom om Trende poster beschiched 1: Om hand haffuer giffued hans datter fuldmagt till at giöre dend handling med Jörgen Laursen huilched hand i hans Suar vnder hans haand gandsche benegter, 2. Om hans pantebreff aff Gunder Klechen och andre hans Documenter om Hönen och Disen er kommen udi Ingeborgs hender med hans Willie, huilched hand och benegter. 3. Suarer hand at dersom Ingeborg haffuer noged breff aff han: om Hönen och Disen da er det vnderfundig, och det fragaar och vedstaar dend handling med Sr Laurs Jacobsen, samme beschichelse dat: 22 febr: och Hans Laursens Suar dat: d: 23 dito 1676.

Hans Laursen nu her for Retten personlig fremkom Och fragich dend handling med hans datter Ingeborg Hans datter och Sagde at det war scharn det breff Som Samuell Hansen som forindbemelt nu ladet tingliuse Mens dend handling med Sr Laurs Jacobsen Wedstaar hand som en Erlig Mand -

Jacob Lutt Lod tingliuse It Schiöde aff Tomas Laursen Tandberg, huorudi hand till Jacob Lut bebreffuer och affstaar Trende Rödningspladtzer i Gaarhammer marchen i Sogendalen Kaldis Stöffren och det till æuig odell och eige och Jacob det fra de panthaffuende at Indlöse Samme breff dateret Tandberg d: 9 Martij 1676.

Tomas Laursen Tandberg och hans hustru Kirstj Elleffs datter, War nu Sielff her udj (fol. 20a) Retten tilstede och samme breffs Tingliusning anhörde som ded begge wedstod och Sagde at vere scheid med begge deris sambtyche,

Jörgen Laursen lod ochsaa tingliuse it schiöde aff Olluff Elleffsen Rector i Scheen schole huorued hand till Jörgen Laursen affstaar och schiöder ald hans odels rett till ald det pant eller kiöbegodz som hans Sl: fader Elleff Tandberg haffuer i pantsatt, eller soldt till Sl: Johan Snell sambt ald ded godz i Gaarhamer march och udi Heyeren fos indted indted i nogen maade undertagen. Item huad gods hans Suoger Tomas Tandberg och hans Söster haff^r bebreffuit Sl. Johan Schnell eller Jörgen Laursen, effter derom samme breffs Wiidere bemeld dateret Scheen den 12 Octobr 1672 vnder Olluff Elleffsens haand och Seigll.

Imod begge forschr^{ne} breffue som baade Jacob Lut och Jörgen Laursen ladet Tingliuse, Suared och Protesteret Monsr Laurs Laursen aff Bragenes paa Sin Myntling Peder Simensens Weigne, Och formente at samme breffue ey noget kand eller bör Præjudicere huis Breffue och Rett Som Sl: Simen Laursen eller hans Sön kand haffue Erlanget paa noget aff samme gods och Eigendomb.

Ermelte Laurs Laursen i Rette Produced en Rigens Citation dat: 25 Janv: 75 Som tilforn i rette vered och hidtill forflött; wed huilchen hand paa Sin Myntling Peder Simensens Weigne haffde hidsteffnt och i rette fordred Tomas Asch for en Summa penge som hand till Sl: Simen Laursen effter affreigning paa schiffte effter den Sl: Mand schyldig bleffuen, som hand formeener hand med Capitall och (fol. 20b) Rente bör betale, effter derom samme Steffnings Wiidere bemeld.

Till samme sögning och Steffne maals forklarung fremlagde Laurs Laursen det effter Sl: Simen Laursen forfattede schiffte breff dat: d: 20 Maij 1672. Huorudi i Registeringen findis Indfördt at Tomas Asch befindis effter rigtig affreigning at bliffue till boed schyldig - 417 dr

3 ort 11 s: huorimod till forsichring It schippd: Korn i Asch, 1 f:ring i Delen paa Hadeland, och halffpartten i Asch Saug i Heyren fos och Trej Rdr grundeleye i dend halffue part aff samme saug effter pantebreffuenis uduisning etc: Huilchen forschr^{ne} giæld befindis at Were Peder Simensen tillodnet effter hans lodseddels uduisning -

Indsteffnte Tomas Asch mötte Sielff udi Rette och Protesteret at hand ey haffuer sambtycht den affreigning som udi samme Schifftebreff findis Indfört och formeente der for at de Sögende her till hans Werneting bör forklare huor aff samme giæld Sig Reigser Sambt her i Retten at Producere Sl: Simen Laursens Regenschabsbog till deris handlings Nermere Retledning och huad Tomas Till Sl: Simen Laursen betalt, efftersom hand foregiffuer at haffue giordt en affreigning med den Sl: Mand i hans leffuende Liffue, = Derimod Protesteret Laurs Laursen, at effterdj Tomas Asch (fol. 21a) haffuer Indstillet Sig paa arffue tumbten till en Rigtig affreigning som udi schifftebreffuit findis Indfördt, formeente och paastod hand at hand ey pligtig Sig nu till nogen Ny affreigning med hannom at Inlade Mens alleene Söger hannom for samme affreignings Summa med des paalöbende och forfalden Rente Interesse, Och dersom Tomas haffuer noget paa samme Schiffte breff och affreigning at Sige, da derfor at Söge och tiltale den: som schiffte for retted och samme Schifftebreff udsteed, Heldst effterdj effterdj det nu i saa langsommelig tid v-paataalt och ved magt staar och formeente at Slig Tomas Asches foregiffuende ey bör giöre han: Wiidere forhall udi for^{ne} hans Rettis sögning, = Ellers fremlagde Laurs Laursen en aduarsell Seddell aff byfougden Christopher Hansen Dat: 15 7br: 1672 som aff Tomas Asch findis paateignet. Wiidere bleff nu ey i Sagen Indgiffuen eller forklared, Mens Laurs Laursen formeente och paastoed at Tomas Asch burde tilkiendes och lide dom effter for^{ne} hans paastand och affreigning, dog Consenteret hand Sagens opsettelse till Neste almindelige Sageting till betenchning och Wiidere Rettens Kiendelse der udj.

Kongl: Ma: fouget S^f Christen Christensen endnu i Retten fremfordred Christopher Sundby effter forige foreleg Nestleden 26 Januarij till at forklare huad (fol. 21b) Reigning och Regenschab hand Imod fougdens sögning kand haffue Huortill hand Suared at hand det ey nu haffde tilstede Mens sagde det till i Morgen at Wille forschaffe her i Rette: -

Hans Halduorsen aff Bragenes lod tingliuse en obligation och pantebreff aff Ingeborg Sl: Hans Hansens ibdm paa Itt Tusind och treisindstiuffge Rixdaler 2 ort 15 s: och aarlig Rente Sex ProCento saa lenge pengene staar v-betalt, saa och hand at vere Nest huis bord, lader schiere, Och till vnder pant for samme Summa, Setter hun samme Tuende gaarder i Lier Nemblig Offren schylder To schippd: 13½ Lisd: korn med böxsell och Henumb It schipd: it Lisp: Korn med böxsell Item en hendis saug ved Hönnefos kaldis Quernhuusen Saugen effter derom samme breffs Wiidere Indhold och bemeld vnder hendis och hendis faders hender och Seigell, dat: d: 24 Decembr: 1675.

Erich Madtzen aff Bragenes lod Læse och tingliuse en obligation och pantebreff aff Jacob Bertelsen paa - 120 Rdr till Michaelj 1675 at betale och der for till Vnderpant setter hannom hans boende hus och gaard ved Hönnefos, samme breff datered dend 19 Junj 1675 Vnder Jacob Bertelsens haand och Seigell, och Widere med des paaschrifft Confirmeret d: 23 octobr: der nest effter.

TING 15. MARS 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Den 15 Martij Holtes atter almindelige Sageting paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield paa Ringerige med effter^{ne} Sexs Laugrettismend Nemblig Ole Sörum, Anders Ferden, Alff Leerberg Olle Siffuersen Wager Jacob Wager och Harald Berg -

Mons^f Laurs Laursen aff Bragenes lod i dag Læse och tingliuse effterschr^{ne} Breffue (fol. 22a) Saasom först en udlegs Seddell Vnder Mons^f Jacob Bertelsens haand och Seigell at han: for hans gields fordring paa Schiffte effter Sl: Asle Schollerud Nemblig 50 Rdr: huor for han: till vnderpant er indstillet en öde gaard kaldis Löche schylder Tolff Settinger korn och en Waare fisch Er dateret arffuetumbten Schollerud d: 9 decembr 1669. Noch en obligation och pantebreff aff Ole Andersen ved Hönnefos paa 90 Rdr. hand han: schyldig och der for han: i pantsatt hans Iboende huuse, biugning och Indheigning, dat: 2 martij 1675.

Noch en obligation aff Ole Christophersen Lundisgaard paa 96 Rdr. huorfor han: i pantsat alt huis hand eyer och eyendis vorder, Dat: 19 Septembr: 1674.

Noch en obligation och pantebreff huor udi Karll Aslesen Schollerud kiendis at Vere Laurs Laursen schyldig 45 dr. och Torgier Halduorsen Semen 30 Rdr. huorfore di han: ipantsetter en f:ring udj öffre Wehme som Narffue paaboer, och Laurs Laursen det sielff fra Erich Slevigen schall Indlöse er dat: d: 1 Majj 1675 huilched Carll Aslesen nu Sielff her for Retten Vedstod.

Jon Berg frem kom och böd Sig udi Rette at wille Suahre Helge Biöröe aff Krydzherret eller hans fuldmegtig till huis hand War Indsteffnt for angaaende Biöröuds handling, begierede hans Wederpart motte fordres i Rette Sin Sag och paastand at udföre effterdj hand nu fra Sit hus saa offte der effter haffuer reigst och Wille Vere Vndschyldt offtere effter dette (fol. 22b) Steffnemaall at möde, Mens forschiod Sig till Sit Indgiffuene Indleg och paastod en billig kaast och Tæring etc:

Dereffter bleff paraabt om Citanten Helge Biörö eller nogen paa hans Veigne War tilstede at fordre Sagen Imod hannem i rette Huortill Sig Ingen lod finde.

Huorfore Jon Berrig Imod hans Wilge och Strichte paastand ey kand forplichtes Wiidere effter samme Steffnemaall at möde eller Suahre.

Jacob Bertelsen haffde hidsteffnt och i rette fordred Knud Sommedall, Laurs och Carll Bersund, Suend Fiösuig, Wegger Haugerud, Michell och Johannes Strande Erich Gröterud, Iffuer Enger och Knud Schagenes, Haffuendis dennem at Söge och tiltale for endeell Elsdur som de i fior Waar schall haffue Schutt, Huorom til prouffs War Indsteffnt Peder Findsand och Halduor Oppen aff huilche Peder Findsand for Retten fremkom och udi alle forsch^{ne} Indsteffntis egen Neruerelse och paahör effter afflagde BogerÆed prouffued som følger: at i fior Waar förend Sneen gich aff, da War alle de forsch^{ne} Indsteffnte och Sögende Nj Mend alle sammen om och schiöd Otte Smaa Elsdur, och hand War ochsaa med dennem, etc: Det andet prouff Halduor Oppen Sagde Sig ey Were Steffnt till herom at prouffue, Om denne Sag bleff de sambtlig med Jacob Bertelsen forligt, at Hand den: det alt sammen paa Sin Principals Sr Laurs Jacobsens Veigne baade med böderne, sambt huderne och Processens omkostning lod forbliffue paa - 70 Rdr.

Noch haffde for^{ne} Jacob Bertelsen hidsteffnt och udi Rette fordred Ole Knudsen Huall, for W-fören och offuerlast hand i fior Winter Tredie Juledaug (fol. 23a) 1674 schall haffue tilföyet Ole Haraldsen Huall och hans hustru udi deris egit huus. Huorom hand til prouffs i sagen haffde hidCiteret Peder Hallingby, Peder Laursen Flascherud, sambt Knud Willadsen, Huilche effter afflagte bogeræed udi Ole Knudsens egen Neruerelse och paahör Sig fremstilled och Erböd ad prouffue, Mens bleff dog for^{ne} Ole Knudsen med Jacob Bertelsen her for Retten forligt om Samme forseelsis Straff och böder at schall giffue - 24 Rdr.

Noch haffde Jacob Bertelsen hidsteffnt it besoffued quindfolch Wed Nauffn Gunill Olsdatter till at bekiende hendis rette barnefader, Huilched hun nu her i Retten tilstod och bekiendte Truls Semen at Vere hendis barnefader, och det udi Truls Semens Neruerelse och paahör,

Jacob Bertelsen foregaff at hun först haff^f udlagt en anden till sin barnefader, Huorom hand till prouffs haffde hidsteffnt, Peder Findsand och Ole Knudsen Huall, Huilche effter afflagde bogeræed derom prouffued som følger -

Ole Knudsen prouffued at nu forleden höst da fultes hand och Peder Findsand med Jacob Bertelsen ud till Heen, da Wiste Jacob dennom begge op till Hundsdalen at di schulle hente Gunill Olsdatter ned till hannom till stranden, Mens di fich hende iche ned med Sig vden hendis Moder hun fultes ned med dennom till Jacob, och hand tilspurde hende huem der var hendis datters barne fader, dertill Suared hun at det var den Soldat Gulbrand Olsen, dereffter tilspurde Jacob samme Soldat Gulbrand Olsen Om det War sant, huortill hand Suared Ja och sagde Meent du at Jeg er iche god derfor, di samme ord och Eenstemmig prouffued ochsaa Peder Findsand - Jacob Bertelsen paastod och formeente hun ey alleene bör böde Sin Sigt, Mens end ochsaa for (fol. 23b) det hun haffuer tillagt sig med en egte mand saa och at hun tuende til barnefader udlagt hun derfor bör Straffis till Kagen. Med Citantens Consent er denne sag opsatt till Neste ting.

Noch haffde Jacob Bertelsen Steffnt och i rette fordred Ole Hendrichsen ved Hönnefos formedelst hand forleden Nytt Aars afften schall med v-tilbörlig ord och æreschenderi offuerfalden Jeremias schredder udi Sit egit huus, och schieldt alle hans pas for schielms pas. Dend Indsteffnte mötte Sielff i Rette och ded fragich, Mens Jacob beraabte Sig paa prouff och Widnesbiurd derom at vill före till neste ting -

For^{ne} Jeremias schredder Sagde och nu her for Retten at hand indted Klaged paa Ole Hendrichsen.

Peder Rasmusen Hönen i rette Produced en Riges Citation aff dato 6 Maij Sidstaffuigt, wed huilchen hand paa Anders Simensens Weigne i rette fordred Elline Huerffuen, for den pladtz Ousby som hendis Sl: Mand till brugs beuilget, huoraff hun schall haffue giort fremlaan och ved andre ladet bruge, och des affgröde till andre Steder derfra flöt formener hun Sin leye maals ret bör haffue forbrut mens endoch for huer aars Mishandling och fraförsell indstaa, med sambt Kost och terings erstatning etc: Item Steffnt Simen Olsen som samme pladtz schall haffue brugt, att giöre hans tilstand om des brug och grödis fraförsell; Noch Steffnt Maartten Erichsen finde med tilsuar Item Olle Leerberg, Tor Deelen och Laurs Rachestad til prouffs huad dennem (fol. 24a) om samme pladzes Misbrugelse kand Vere beuist, effter derom samme Steffnings Wiidere Indhold och bemeld etc:

Paa Indsteffnte Elline Huerffuens Veigne mötte i rette hendis Sön Frode Andersen och Indgaff en böxsell Seddell aff Christen Michelsen till Sl: Anders Huerffuen udsted paa samme pladtz, dat: 6 Janvarij 1640 Item derfos Indgaff hendis Schrifftlig Indleg Dat: i gaar -

De Indsteffnte prouff mött och sambtlig tilstede, Och bleff da först Simen Olsen Examineret och tilspurt huorledis hand haffuer brugt och giffued Leye aff samme pladtz, Huortill hand Suared at Sl: Anders Huerffuen beuilged hannom at bo paa samme pladtz som en husmand och hand haffuer der for Aarlig arbeydet for han: och hans effterlate hustru for en daler, Och di fem Aar vngefer som hand War der Sidst, da vndte di hannom at Saa der paa til heelnings som kunde vere it quarter korn offuer alt som der kand Saaes, saa at Simen lod arbeid till, och di Sædekornet, och en braate eng som di kunde faa huer it Winterlas hö paa, dend hösted hand Ilige maader med den: till fellidtz, dend Stue som staar paa samme pladtz och hand boede udi, dend bekosted Sl: Anders Huerffuen at lade bygge - Och mere brugte hand iche aff engen end som forbemelt, Mens alt det öffrige brugte di Sielff Och förde höet derfra etc: - Maarten Erichsen finde som nu holder til paa for^{ne} (fol. 24b) pladtz tilstod at hand aldelis Indted bruger

udj be^{te} pladtz vden di for arbeid vill vnde hannom noyed till at föde en Koe med och hand haffuer endnu iche giffued den: nogen huseleye deraff, och sagde hand haffuer endnu iche boet der it Aar tilfulde.

De andre Indsteffnte trende prouff effter afflagde æd prouffued, Saasom först Ole Leerberg Prouffued at hand kand mindes Mere end it halfft hundrede aar at be^{te} pladtz Ousby aldrig haffuer vered brugt anderledis end som it Slottelende och höet vered fört derfra och ey vered saaed noyed derpaa förend i Anders Huerffuens tid, och hand Mindis först at Laurs Hesselberg brugte det siden brugte Loduig Ultued det och effter han: brugte Anders Huerffuen det, och at di alle sammen förde höet derfra, Och at der ingen Jord till at saa vden till it quarter Sæd -

Di andre tuende prouff Laurs Rachestad Och Tore Deelen prouffued at di ey heller kand mindis at be^{te} pladtz haffuer vered brugt anderledis end höet haffuer vered förtdt derfra vndtagen hans husmender som der haffuer boed, Kand haffue Vered beuilget, och at ded ey haffuer vered agted for andet end it Slottelende - Wiidere bleff ey i Sagen Indgiffuen eller forklared Mens Peder Rasmusen paa Anders Simsens Veigne paastod och begiered dom effter hans Protestation udi Steffningen med sambt Siuff Rixdr i Kost och Tæring, = Denne Sag er opsat till Neste ting till doms;

Dend hæderlig Mand her Otte Jacobsen haffde ladet hidsteffne och fremstilled tuende prouff Nemblig Jacob Wager, och Pouell Weysteen Angaaende nogle ord Christopher Sundby Om han: schall haffue ladet falde, Mens (fol. 25a) efftersom Christopher iche haffuer willed bliffue tilstede i retten dennom at anhöre, er de nu iche tagen Ved Æed, Mens ellers giordt deris tilstand som følger,

Jacob Vager Tilstod at forleden Anden Juledag kom Christopher Sundby indtill hannom paa Wager och var noyed druchen och sagde hand haffde vered hos Tomas Tandberg i Julegestebud, och Michell Klocher /: som och da var paa Tandberg :/ tilspurde Christopher huorfor hand haffde Suplicered offuer presten, och Christopher Iblandt Andet Sagde till Jacob at hand schulle feye baade fougden och presten, och Sagde at her Otte haffde prediched Juledagen, Mens hand schulde iche prediche paasche dagen eller huorledes det er, di ord sagde hand som for bemelt till Jacob Wager Sielff baade om fougden och her Otte och Jacob bad hand schulle agte Sig och iche tale Saadanne ord -

Pouell Weysteen tilstod at nu i Winter nest för Jull da mötte hand Christopher Sundby som kom fra Christiania, och sagde till Pouell nu haffuer Jeg faaed suar paa mine Supplcatzer nu schall du See huor Jeg schall feye dem baade fougden och presten, och Sagde hand schulle betale presten for hand schiöd hans hund Ihiell, och for hand hug hans baad sönder och brende op och hans Waad hand tog fra hannom, och det var iche stort bedre end hand stall den, och sagde saaledes, Inden Wi Jo bliffuer forligt, och hand predicher denne Jull da schall hand iche prediche en anden Jull, och Sagde at hand ved en anden Supplicatz schulle (fol. 25b) kiöre paa hannom om hans hund, hans baad och hans Waad, mens hand haffde iche fört dend ind udi dend Supplicatz som hand da haffde,

Denne forschr^{ne} tilstand sagde baade Jacob Wager och Pouell Weysteen Wed deris Æed at Wille Were gestendig Naar begieres och paafordres.

Jeremias Willumsen schredder lod tingliuse it sig giffne schiöde aff Peder Andersen, paa hans huus och Waaning ved Hönnefos, dateret 23 Junij 1675.

TING 17. MARS 1676 PÅ GOMNES I HOLE

Den 17 Martij Holtes almindelige Sageting paa Gomnes tingstue i Hole prestegield paa Ringeringe med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Gulbrand Gomnes, Laurs Onsagger, Ole Stadum, Tolle Gesuold, Claus Hundstad och Guell Heyeren. War offuererendis böigdelensmanden Siffuer Gesuold,

Huorda den Hæderlig och höylærde Mand Mag: Peder Holm Rector udi Christiania schole ved hans befuldmegtigede Jon Pedersen lod her udi Retten Indgiffue en Rigens Citation aff dato 21 febr: 76 wed huilchen hand haffde hidsteffnt och udi rette fordred Monsr Jacob Lutt for hand udi 10 aar haffuer brugt en aff hans pro officio medforleente gaarder Nemblig Søndre Houg, schyllende till hannom 1 f:ring bygmalt och Imidlertid han: Slet inted deraff betalt etc: Item ved samme Steffning hidsteffnt Monsr Jörgen Hansen Nachschou for dend gaard Nedre Moe hand hand udi fire aar schall haffue brugt, och huerchen böxsell, Tredie (fol. 26a) aarstage i landschyld eller nogen Rettighed deraff till hannom betalt, formeener de derfor bör lide effter loughen och Recessen, Sambt hannom Kost och tæring at Erstate, med Widere samme steffnings Indhold och bemeld etc:

Noch fremlagde for^{ne} Jon Pedersen Mag: Peder Holms Indleg om det samme dat: 10 Martij 1676.

Paa Indsteffnte Jacob Lutz Weigne mötte hans fuldmegtige tienner Christen Goutechsen Som paa veigne aff hans hosbond Nochsom Wedgaar dend aarlige f:rings landschyld aff Houg, Mens egentlig huor mange aar der med Resterer Erindrer hand iche, som hand formeener Citanten bör forklare fra huad aar och tiid ded er den Resterer saa Erbyder hand sig ded Nochsom at betale.

Wiidere fremlagde for^{ne} Jon Pedersen fire Jörgen Hansens Missiver Mag: Peder tilschreffuen den förste dat: 2 Octobr: 1671, den anden dat: 16 decembr: 71 den 3 dat: 26 febr. 1673 Och den fierde dat: 9 febr: 1676.

Paa Indsteffnte Jörgen Hansens Veigne mötte hans fuldmegtig Mattes Bottelsen som ved hans Schrifftlig Missive foregaff at hand er bested i Louglic forfald udi hans bestillings betienelse Saa hand ey till i dag kunde Möde, Begierer derfor Sagen till en wisse daug effter paasche motte Worde Prolungeret etc. Ellers lod nu Jörgen Hansen baade Ved samme Missive, Saa uelsom ved be^{te} hans fuldmegtig Mundtlig tilbyde Mr: Peder /: eller for^{ne} hans fuldmegtig /: nu her i Retten om hand will han: affKiöbe det Ny Störhus Som paa öde tumbt paa for^{ne} Moe aff hans Sl: formand er opbyggt Huis hand han: det ey Vill affKiöbe (fol. 26b) da foraarsages hand det Sielff effter loughen derfra at lade flötte och afföre, for^{ne} fuldmegtig Sagde Sig ey at haffue nogen fuldmagt dertill at Suare, Viidere end alleene at Indgiffue i Retten de forindbemelte documenter. = Och War Matias Botels: begierendis Sagen motte Prolungeris effter hans hosbonds begiering effterdj hand er i loughlig forfald etc:

Da effterdj fornemmis at Jörgen Hansen udi hans bestillings obagtning, er besteed udi forfald, da er Sagen forflöt till Nestkommende 10 april baade med Jörgen Hansen och Jacob Lutt, at de Sig da her udi Retten Igien indsteller med huis de kand wide Sig Sagen tienlig till nogen befrielse.

Kongl: May^{tz} fouget Sr Christen Christensen ved hans fuldmegtige tienner Hans Nielsen lod nu her for Retten tilsige Martta Krogsund /: som var Sielff udi retten tilstede /: at hun Sig ey Wiidere med hendes paaboende gaard Krogsund schulle befatte Mens dend vden Wiidere forhall schulle fraWige och Rödige giöre effterdj hun Sig ey till nogen Rigtighed eller fornöyel-

se I mindelighed hos han: som Sin landherre haffuer Willed Indstille effter offuer hende for-
huerffuede Dom.

Jacob Bertelsen haffde hidsteffnt och i rette fordred Martta Krog Sund, for en Kaabe Kraffue
aff Klede med v-blegt leret under, Item it styche Procado som Siddet for ned under en Kappe
Huilchet schall Vere frastollen Jens (fol. 27a) Pedersen paa Bragenes och hun Sig det tilfor-
handlet, formeener hun derfor bör lide och schaffe hendis hiemmel's mand i Rette eller Lou
verge Sig SielffTredie eller lide effter Lougen. Och bleff aff Lensmanden Siffuer Gesuold
frembuist det samme for^{ne} töy.

Martta Krog Sund mötte Sielff udi Rette och dertill Suarede at hun ey haffde köbt det aff
nogen tyff och Widste ey andet end det war en Erlig Karll som hun fich det aff, och hand gaff
hende det for Mad och öll som hand fich hos hende, och hun kiendte indted till samme karll
Widste Slet indted at War Stolled ey heller haffuer hun det holdt fordult, Och Wiidere derom
fremlagde hun en Seddell och Attest fra Jens Pedersen paa Bragenes dat: 20 febr: 76.

Jacob Bertelsen paastod at hun effter KB: 13 och VB: 17 burde Sig Lou verge. Sagen er for-
flöt och optages till Neste ting.

Noch haffde forErmelte Jacob Bertelsen hidsteffnt Anders Biörnstad for anden gang Leyer-
maall begaaed med Ellen Loduigs datter som begge personlig udi Retten tilstede, och hun
Vedstod och bekiende hand at Vere hendis barne fader Mens hand ey Wille Vedgaa at vere
hendis barnefader, dog Kunde hand iche benegte Jo i saamaade at haffue hafft med hende at
bestille, Mens quindfolched Ellen Loduigs datter nu frivillig i retten afflagde Sin bogerEed
paa at hand er hendis barnefader till hendis sidste barn.

(fol. 27b) Jacob Bertelsen Satt udi Rette och formente de begge burde lide och Straffis effter
C4 Recess 2 bogs 5 cap: 4 art: Sidste Wers. Effter huilchen Leylighed Anders Biörnstad er til-
funden at pleye Sine Böder till Ko: Ma: Nemblig Tolff Rdr. och Tou Rixdr. i omKostning, Och
quindfolched Ellen Loduigs datter at udgiffue Sine Böder Nemblig Sex Rixdr med en dr i om-
kostning -

Noch haffde hand wed böigdeLensmands Steffnemaall ladet hidsteffnt Ingeborg Mattisdatter,
Pouell Uduig, Hendrich Pedersen finde, for enhuer deris 9 orts böder for Leyermaall for deris
egteschab. Huilche ingen aff dennom mötte tilstede Huoruell Lensmanden her for retten
tilstod at haffue dennem louglig Steffnt, Huorfor di er tilfunden enhuer at böde 1 mark Sölff.

Noch haffde hand hidsteffnt Jöran Jacobs datter for Leyermaall med Jonas schredder begaaed,
mötte Sielff udi Rette samme quindfolch, Och bleff tilfunden at udgiffue Sine böder Nemblig
Sex Rdr. och udj omkostning och dompenger 1 Rdr.

Den dannemand Söffren Kinch aff Bragenes Ved sin fremsendte schriffuelse gaff her i retten
tilkiende at efftersom hannom paa hans V-magers Sl: Simens Laursens börns Veigne er til-
lodnet endeell giöld och Restandz Iblant andre hos Kield Stixrud 19 Rdr och hos Tore Stixrud
3 dr 16 s: Som hand effter dom Ved böigdelensmanden och mender haffuer ladet Söge till
Wording och Indted Vered at bekomme, Huorfore (fol. 28a) hand nu begiered almuffuens
Widenschab derom, Om nogen Witterligt at der kand vere noget hos dennem for samme giöld
at bekomme till udleg och betaling, Huortill almuen /: som den Störste deell war dennem och
deris Leylighed Well bekiendt /: sagde at di Er gandsche forarmed och ey Witterlig nogen
midler som di kand vere eyendis huor ued for^{ne} giöld kunde affbetales etc:

Effter^{ne} i dag Sored deris Laugrettisæed Nemblig Ole Stadum, Claus Hundstad, Ole Gesuold,
Tolle Gesuold och Guell Heyeren.

RETTERGANG 4. APRIL 1676 PÅ EGGE I ULLERÅL

Dend 4 April: /: som war Jordtiisdagen :/ War Jeg effter en Rigens Citation till Rettens betienelse paa Egge i Vlleraall med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Østen Alme, Ole Schøyen Jon Waagaard, Engebrit Alme, Laurs Lundstad, och Ole Westren, var offueruerendis böigde Lensmanden Willadtz Trögstad.

Kom da for os udj Rette Erlige høy achtbahr Welviis och fornehme Mand S^f Jörgen Philipsen Laugmand offuer den oplandsche laugstoll och i rette Producered en Rigens Citation dat: 8 febr: Sidst affuigt, Wed huilchen hand hid till aasteden hafde Steffnt och i rette fordret Gutorm Trulsen aff Bragenes, Haffuendis hannom paa egen och sin Landbunde Iffuer Jamerdall och Simen Eggis weigne at tiltale for it pant som hand i den gaard Egge schall haffue Indfrelst fra forig fouget paa Hadeland Niels Bendtsen med deris faders Sl: Ole Egges samtyche som det till Niels Bendtsen haffde pantsat for - 100 Rdr paa Wisse aaremaall Huilchet gods de velbe^{te} h^f Laugm: Igien (fol. 28b) schall haffue medforsichret och Bebreffuit fraa Gutorm Igien at Indfrelse for des behæfftende Pantepenge Nemblig 100 dr. Imod huis betaling S^f Jörgen Phillipsen formeente at Gutorm Trulsen samme gods och pant for han: burde entuige etc: Noch Ved samme Steffnemaall hidsteffnt for^{ne} Iffuer Jammerdall och Simen Egge, deris forklaring derom at giöre etc: med derom viidere samme steffnings bemeld.

Till samme Steffnings forklaring fremlagde S^f Jörgen Phillipsen Sit breff aff Simen Olsen Egge och Iffuer Kiöstelsen ved Wioll huor ued de kiendis Sig till han: schyldig Saasom Simen Egge - 50 Rdr och Iffuer Kiöstelsen 40 Rdr, huorfor de han: till forsichring och pant haff^f offuerdraget deris arffuelig part udj Egge. Och hand det fra Gutorm Trulsen Indlöse for 200 Rdr som det aff deres Sl: fader Staar i pant for, samme breff dat: 30 Martij 1675.

Noch till at beuise at S^f Jörgen Phillipsen haffuer tilbödet hannom Sine pantepenge for Jull, fremlagde hand en beschichelse till Gutorm Trulsen dat: 25 9br: 75 med paafuldte Gutorms Suahr d: 2 decembr der nest effter,

Wiidere fremlagde S^f Jörgen Phillipsen en revers aff Gutorm Trulsen till Ole Egge udsted angaaende Egge och des brug at Ole dend maa besidde och bruge saa lenge och ald den stund hans pantebreffs Aaremaall udWiiser (fol. 29a) och Gutorm sine udlagde Pantepenge aff Ole Egge igien bekommer, dat: 10 Junij 1658.

Dereffter lod S^f Jörgen Phillipsen her udj Retten optelle pantepengene de 100 Rdr som hand her i retten lod tilbiude om nogen paa Gutorm Trulsens Veigne med fuldmagt war tilstede dennom at annamme Huortill /: effter paraaabelse :/ ingen lod sig finde, Viidere end den dannemand Jörgen Laursen paa Bierche paa hans Veigne, med en Schrifftlig Indsigelse aff dato 2 Hujus huor udi hand foregiffuer for Sin Suaghedtz schyld ey nu kand möde, Mens begierer Sagen maa opsettes en Maaned eller Sex Vger.

Jörgen Phillipsen paastod och formeente at effterdj hand med for indfördte documenter haffuer beuist och forklared Sin Rett och adkombst till Egge, huor ued hand berettiget det fra Gutorm Trulsen at Indfrelse, och hand han: baade for Jull saauelsom nu her i retten Sine pantepenge tilböden, formeente hand at burde Nyde och fölge for^{ne} paasteffnte gods i Egge effter denne dag aff Gutorm Trulsen v-behindret, Dog effter Gutorm Trulsens vndschyldning och begiering Consentered S^f Jörgen Phillipsens Sagens opsettelse till Nestkommende 2 Majj, Till huilchen tid Wederparten haffuer Sielff igien i retten at Indstille -

TING 7. APRIL 1676 PÅ GOMNES I HOLE

Dend 7 April holtes almindelige ting paa Gomnes tingstue i Hole prestegield med (fol. 29b) Effter^{ne} Laugrettismend Nemblig, Knud Vlderen, Christen Gomnes Torbiörn Börngen, Ole Ruds ödegaard, Ole Berg och Peder Hundstad, War offuererendis Ko: May^{tz} fouget Sr Christen Christensen Sambt Meenige almuffue her aff Hole prestegield Huor da Ermelte Kongl: Maytz: fouget lod for almuffuen oplæse och forkynde Hans høyExl: her Statholders Schriffuelse och befaling till fougden om Ko: Ma: Naad^{te} Schattebreff, Item om familio Landehielp. Saa och om Militarische Execution at lade publicere dat: 2 Martij 1676.

Dereffter forkyndt Kongl: Ma: Naad^{te} Schatte breff for Neruerende Aar aff hans høy Exl: her Statholder udsted dat: 29 febr: 1676.

Ilige maader forordning om familio Landehielp for Neruerende aar, dat: 29 febr: 1676.

Noch hans høyExl: Anordning om Militarische Execution for Kongel: Schatter och Rettigh: dat: 29 febr: 1676.

Noch Kong: May^{tz} Naad^{te} Declaration Om Suensch gods och Middell at schall Were Confisqueret i hans Ko: Ma: Riiger och land Huor det findis eller till huem de Noget kand Were Schyldig, dat: d: 28 febr: 1676. Item derhos hans høyExl: Schriffuelse och befaling till fougden om des publication dat: 24 Martij 76.

Aff offuenbe^{te} Schifftebreff leffuered fougden en Copie nu her paa tinget till BöigdeLensmanden Siffuer Gesuald.

TING 11. APRIL 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Den 11 April: holtis almindelige ting paa Frougs tingstue i Nördrehougs prestegield paa Ringerige War Offuererendis Ko: Ma: fouget Christen (fol. 30a) Christensen sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Torgier Breen, Christopher Röseng Alff Leerberg, Johannes Egge, Iffuer Hielde och Knud Weyen, sambt Meenige ting almuffue her aff Nördrehougs prestegield,

Huorda Ermelte Ko: Ma: fougit for almuffuen lod oplæse och forkynde de samme forindbe^{te} Ko: Ma: och hans høy Exl: h^r Statholders udstedde breffue och forordninger ligesom forleden 7 Hujus paa Gomnes tingstue er forkyndt.

Hans Nielsen Windelbo i rette fordred dend fra Neste ting opsatte Sagh Imellum Sr Anders Simensen och Ellen Huerffuen, Och paa Ellen Huerffuens Weigne mötte I rette hendes Sön Fraade Andersen Bleff saaledes i sagen dömbt och affsagt At effterdj med Indlagde böxsell Seddell beuises och forklares at Sl: Anders Huerffuen haffuer louglig Sted och fest dend paa-steffnte pladtz Ousby till at giöre Sig den saa nöttig och gauffnlig som hand best kand, Och nu ey Anches eller vrgeris paa nogen des landschylds Misbetaling, Mens alleniste formedelst affgröden fra pladtzen till andre Steder schall Vere fördt, Item ved andre ladet bruge samme pladtz eller gaard, huorom de aff Citanten Sielff Indsteffnte och förde trende prouff haff^f prouffued och giordt dend beste opliusing och forklaring at be^{te} ödegaard ey haffuer Vered brugt eller agted for andet end it Slottelende saauit de Kand Mindis och des höe och affgröde aff de Brugende altid Vered fört der fra, Ey heller fornemmis deraff at Vere (fol. 30b) giordt anden fremlaan end huis Ringe de derpaa haffuende huusmend beuilget effter deris egen tilstand Supra Meldt, Saa Wiides derfor iche Citantens Sögning och paastand i denne Sag at kand fölges Mens Sl: Anders Huerffuens effterleffuersche derfore frikiendt -

Willadtz Trögstad paa Mons^f Laurs Laursens aff Bragenes hans Veigne, i Rette fordred oc Var dom begierendis udi udi dend till Neste ting i Retten Procederede Och hidtill opsatte Sag Imod Tomas Asch som ochsaa nu Sielff personlig mötte udi rette -

Vdi huilchen Sag Saaledis er forefunden At effterdj Tomas Asch som forbemelt her for retten haffuer benegted och fraagaar, at hand ey haffuer sambtycht den affreigning som udi schifftebreffuit staar Indfördt, eller des Summa Will Vedgaa Huorom ey heller i retten er fremlagt nogen obligation Pantebreffue eller Regenschabsböger, langt Mindre nogen dom huor ued hand kunde vere tildömbt samme giæld at betale, Da Viidis iche noget om denne Laurs Laur-sens Sögning at kand kiende förend enten med Tomas Asches haand /: effterdj hand Sielff Kand læse och schriffue :/ eller Louglic prouff och Vidnisbiurd beuises at hand vered samtycht och Vedtaged dend fordrende Summa at betale Eller och udi retten Produceris hans obligation Pantebreffue eller Regenschabsböger som samme fordrende giæld Tydeligere och vedbörlic kand och bör forklare, I Synderlighed effterdj dend affreigning som udj IndLagde Schifftebreffs Copie benefnis at der schall vere till forsichring (fol. 31a) for samme giæld it schippd: Korn i Asch en f:ring I Deelen paa Hadeland, halffparten i Asch saug i Heyeren fos och Trej Rd^f grundeleye i den halffue part aff samme saug, effter pantebreffuenis uduisning etc: Huoraff Kand Sees och fornemmis at der maa Vere obligationer och pantebreffue paa gielden som Citanten dog ey haffuer Villed udi rette stille.

Belangende fougdens S^f Christen Christensens och Christopher Sundbyes Strijdighed om deris Reining, da bleffue di nu her for retten ved handtag forligte at Christopher off^t alt schall betale till fougden Treduffue Rixdaler som Christopher beloffued han: at tilsuare och betale, och alt huis Viidere eller mere Krauff hand till dato hos Christopher Kunde Vere berettigit haffuer hand affstaaed och effterlat for hans fattigdom schyld Huorfore Christopher han: høyelig betached.

Villadz Trögstad lod tingliuse en Contract och forligelse Imellum han: och Tomas Asch huorued Tomas till Willads haffuer affhendt Trej Setting bygs landschyld i Trögstad, Item der foruden kiendis till Willads at Vere schyldig - 30 Rdr dat: Christiania 22 Junj 1675 med begge deris henders vnderschrift.

Noch lod Willadz tingliuse it schiöde aff Tomas Tandberg paa To Settinger Korns landschyld i Hönen i Vlleraall som schall vere aff Tomases höstrues forældre i pantsatt till Sl: Gunder Klechen och Willads for des pantepenger Igien schall Indfrelse och Siden till odell och eighendom Nyde och beholde samme breff dat: 8 febr: 1676 vnder Tomas Tandbergs Zignet samt Peder Rasmusen och Engebret Hesselbergs hender och Zigneter till Witterlighed -

RETTERGANG 13. APRIL 1676 PÅ GOMNES I HOLE

Den 13 April Bleff Retten betiendt paa Gomnes tingstue i Hole prestegield (fol. 31b) vdi dend sag Imellum dend hederlige Mand Mr: Peder Holm som Citant paa dend Eene och S^f Jacob Lut och Jörgen Hansen paa dend anden side som fra Nestleden 17 Martij hidtill forflöt. War offueruerendis Ko: Ma: fouget S^f Christen Christensen samt effter^{ne} Laugrettis mend Nemblic Gulbrand Gomnes, Laurs Onsagger, Christen Gomnes Ole Stadum, Tolle Gesuold och Claus Hundstad.

Fremkom da paa Mag: Peders Weigne hans landbonde Hoffuor Mo och fordred sagen Igien i rette till doms effter huis forhen udj sagen er Producered och forklared, ellers bleff Wiidere fra Mag: Peder fremsent, en hans Messive huorudi hand Specificerer huad aaringer ded er

som landschylden Resterer for etc: Paa Indsteffnte Jacob Lutz Weigne mötte ey nogen tilstede, huor uell han: med Siffuer Gesualds sön derom budschiched, Mens befantes ey at Vere hiemme,

Da efftersom hand forleden 17 Martij ved sin fuldmegtig haffuer ladet Suare till Sagen och Vedgaaed den fierings aarlige landschyld aff Haug at vill betale Mens begierer at wide for huad Aaringer det som Resterer huilched udj for^{ne} dend hederlig Mands Schriffuelse Specificeris Huor imod Jacob Lut ey Beuiser for nogen aff samme Aaringer at haffue betalt Saa er hand tilfunden til Citanten at betale de forsch^{ne} paafordrende Thj Aars Landschyld som er aarlig for dend fiering 1½ dr. med des forfalden Julem(er)ker effter lougen Item fire Rixdaler udi omkostning (fol. 32a) och det Inden halff Maanetz daug at effterkomme, saafrembt det iche ved adferd effter lougen hos hannom schall udsöges wed Nam och wordering -

Belangende dend sögning till Jörgen Hansen Nachschou, da Suared paa hans Veigne fougden Sr Christen Christensen som foregaff at Jörgen Hansen han: anmodet at begiere sagen motte Prolungeris till en Wisse tid Offuer Anfreden Saa Wille hand des for inden giöre Sin flid at Stille Mag: Peder tilfreds for Sin fordring och om hand det Inden des ey effterkommer, saa vill hand Sig till samme tid Igien Indstille Vnder rettens Kiendelse, Saa dend hederlig Mand dog ey aff des aarsag schall schee nogen forhindring udi Sin Sag och rettis Sögning. Huor fore Samme Sag er forflöt till NestKommende 16 Junij.

TING 18. APRIL 1676 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 18 April: Holtes almindelige ting och almuffuens forsambling offuer ald Nördrehougs prestegield paa Tandberg i Nördrehougs sougen. Huor da Kongl: May^{tz} fouget Sr Christen Christensen lod for almuffuen oplæse hans høy Exl: h^r Statholder Gyldenlöus order och befaling till fougden at aff huer Sougen her i fougderiet schall forskaffes och paa Maas d: 15 May Leffueris, Tuende gode dögtige artollerihester som bönderne schall betale dat: 3 april 76.

Jörgen Laursen paa Bierche lod læse (fol. 32b) och tingliuse It breff aff Willadtz Trögstad till Sl: Johan Schnell udsted huor udi hand kiendes aff Johan Schnell at haffue annamet - 45 Rdr: forhøyelse penge paa Gaarhammer huorfor hand Stadfester hannom samme goeds, samme breff dat: 12 aug: 1662 Vnder hans haand, sambt Jes Pedersen och Niels Ols: till vitterligh:

Jon Hansen Quernebergsund for Retten fremkom och var begierendis at hannom aff Retten motte meddelis almuffuens Testification och Wiidenschab om Quernebergsund som hand boer ved och holder Ved lige, Om det Jo iche er it almindelige fri Ko: Ma: fergested och udi en Rett alfareVey, som hand baade sielff och med Sine folch /: som derued Kundig och beuant :/ ved Natt och daug maa opvartte.

Huor om almuffuen bleff tilspurd som det och med han: Testeret /: effter som det er alle och enhuer vitterligt:/ at det er it almindelige fri fergested paa en Stor alfareVey Som hand vedligeholder och maa vere parat for alle Reysende folch baade ved Natt och daug baade med folch, hester och gods offuerförsell Huor til hand och hans folch altid maa were Reede -

Fougden Christen Christensen lod oplæse hans Restandz her offr NördreHougs prestegield for Nest forleden Aar,

War offueruerendis till Rettens betienelse i daug disse effter^{ne} Laugrettismend, Gunder Gaunum, Ole Siffuersen Wager Ole Westren Halduor Brog Johannes Egge och Simen Egge.

RETTERGANG 19. APRIL 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

(fol. 33a) Den 19 April: bleff Retten betiendt paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{ne} Sex Laugrettis mend Nemblig, Gunder Gaunum, Madtz Froug, Halduor Braag, Salffue Baarud, Engebret Weysteen, och Laurs Weysteen, War offueruerendis böigde lensmanden Willadtz Trögstad,

Kom da for os udi rette Velagt Jörgen Laursen paa Bierche och Indgaff en Steffnings Zeddell och med fougdens befaling dat: 12 Hujus, Wed huilchen hand ved fembte Steffne till i daug haffde hidsteffnt och udj rette fordred Gulbrand Jonsen Gaarhammer for hand Trej aar haffuer brugt same hans gaard Gaarhammer, och ey nogen förste böxsell, Landschyld eller Rettighed deraff till han: betalt: formeente hand iche alleniste pligtig han: ald Slig Rigtighed at betale Saa och for des Misbetaling och motuillighed gaarden at unduige och Sig ey Wiidere med befatte; Noch Indgaff Jörgen Laursen Sit Schrifftlig Indleg och Specification offuer hans Prætention till for^{ne} Gulbrand Gaarhammer, dateret i dag, huor udi hand först Specificerer at Gulbrand aff hannem bekommet udj Ware och penge paa vnderscheedlige tider till 29 dr 3 ort och derimod aff Gulbrand bekommet 39 tylter 8 stocher tömmer for 29 dr 3 ort, och schall saa Reste böxsell och landschyld som Jörgen paafordrer.

Paa den Indsteffnte Gulbrand Gaarhammers Veigne mötte Willadz Trögstad och i Retten Indgaff en Schrifftlig Indsigelse aff Monsr Jacob Lut, Huor udj hand paa Gulbrands veigne Suarer (fol. 33b) at han Sig samme gaard haffuer tilforhandlet aff Willadz Trögstad och vill leffuere Jörgen Laursen Sine pantepenge Igien och siger at Gulb: der förste böxsell betalt, formeener ochsaa Steffnemaalet v-louglig i anfreden med viidere des bemeld dat: 18 Hujus.

Jörgen Laursen Imod samme Jacob Lutz Indsigelse Protesterer och formeente at det Jacob Lut Slet Indted VedKom herudi at giöre nogen Slig instancie och Widste iche Jacob Lutt noged i samme gaard at Vere megtig eller Raadig -

Da effterdj her Steffnis paa gaardens brug och entuigelse ved fembte Steffne och paafulgte arrest och forbud, da Eragtes ded en Sag som ved fembte Steffne och udi andfreden ey kand hindres och vides derfor ey Monsr Jacob Lutz paastand i des fald at kand fölges, Mens paa ded dend IndCiterede Sig ey schall besuerge med retten at offuerlles da er hannom giffuen Respiit och Sagen opsatt till paa Mandaug som er dend 24 Hujus, Till huilchen tid hand er forelagt at möde her Sielff udi Rette med huad böxsell Zeddell hand aff Jörgen Laursen paa same gaard kand haffue, Item och da udi Retten at forklare om hand noget mere till Jörgen Laursen betalt end udi Jörgens Indleg findis Indförde, och dend giordte forbud Imidlertid at Staae Ved sit Verd,

Jacob Bertelsen lod tingliuse en obl: och pantebreff aff Truls Aslachsen Semen (fol. 34a) lydende paa 60 Rdr. som hand till 1680 schall haffue betalt med paalöbende Rente och derfore udi forsichring sat hans odels och aasædis rett till hans paaboende gaard Semen dat: 1 Junj 1675 vnder hans Bomerche Sambt Jesper Gregersen och Gunder Söffrensens hender och Seigl till Witterlighed.

TING 19. APRIL 1676 PÅ GOMNES I HOLE

Samme dag den 19 April: holtes almindelige ting och almuffuens forsambling aff Hole prestegield, paa Gomnes tingstue, Huorda Ko: Ma: fouget Sr Christen Christensen lod for almuffuen oplæse forindbemelte hans høyExl: h^r Statholders order och befahll, om di Tuende artollerihester aff huer sougen at forschaffis, dat: 3 Hujus.

Fougden Christen Christensen lod ochsaa oplæse hans Restandtz her offuer Hoele prestegield for Nestforleden Aar.

War offuer uerendis i dag disse effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Laurs Onsagger, Jull Rud, Christen Gomnes.

RETTERGANG 24. APRIL 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Den 24 April: bleff Retten betiendt paa Froug tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Gunder Gaunum, Halduor Braag, Torbiörn Delen, Laurs Weysteen, Christopher Sundby och Tosten Froug.

Huor da Jörgen Laursen igien i rette fordred dend fra Nestleden 19 Hujus opsatte sag Imellum hannom och Gulbrand Gaarhammer Och begiered dom effter hans forig Protestation och paa-stand, = Bleff saa paaraabt om dend Indsteffnte Gulbrand Gaarhamer eller nogen anden paa hans Weigne war tilstede til sagen at suare, Da (fol. 34b) fremkom Peder Rasmusen paa Hönen och foregaff at Sr Jacob Lut haffde bedet hannom, at hand Wille i retten fremlegge Jacob Lutz adkombst till gaarden Gaarhammer, Bleff da aff Peder Rasmusen udi retten fremuist och oplæst it affstaaelsebreff aff Willadz Trögstad till Jacob Lut udsteed paa dend gaard Gaarhammer i Sougndalen schyllende It halfft schippund tunge som tilforn schall vere forpantet till Sl. Johan Schnell for - 95 Rdr. effter derom samme breffs Wiidere medför dat: 2 Martij 1676.

Huilched breff Peder Rasmusen Strax till Sig Igien Annammet, Ellers foregaff Peder Rasmusen, at Gulbrand Gaarhammer haffuer tömmerhandling med Jörgen Laursen och schulle betale hans landschyld och rettighed med tömmer betale som hand formener er en deell betalt, Och huad som kand Reste Erbyder hand nu paa Jacob Lutz veigne med tömmer at vill betale, saa hand for meener hand ey derfor Sin gaards feste kand haffue forbrut -

Jörgen Laursen Imod for^{ne} Jacob Lutz breff Protesteret och formeente ded denne Sag indted vedkommer, Mens dersom hand vill formeene Sig nogen ret till gaarden at haffue, da at Söge det Louglic Imod Jörgen Laursen effterdj hand haffuer gaarden udj haand och heffd, Och udi ded öffrige Reffereret hand Sig till Sin forige paastand -

Effter Huilchen Leylighed, och effterdj det befindis at Jörgen Laursen hid tills (fol. 35a) hafft och haffuer be^{te} gaard Gaarhammer udi brugelig heffd, Och den Indsteffnte Gulbrand Gaarhammer Sig ey effter Seeniste opsettelse och foreleg i retten indstiller med huad böxsell Zedell han: aff Jörgen Laursen paa gaarden kand vere meddelt, eller forklares noget wiidere at vere betalt end det tömmer som Jörgen Laursen Sielff som forbemelt udi Sit Indleg Specificerer hannom Særlig med gods och penge at Vere betalt som dermed lige oplöber, Saa ey beuises eller forklares noget paa böxsell eller landschylden at vere betalt, Huorfore ey viides Imod Landzlougen at Kand Gulbrand Gaarhammer befri, hand Jo gaarden bör entuige, Och Imod Sin landherris Wilge Sig ey wiidere med befatte, Sambt dend Resterende landschyld for de for^{ne} aaringer hand haffuer brugt och besiddet gaarden med forfaldne Julem(er)ker till Jörgen Laursen at haffue betalt Inden halff Maanetz daug med fire Rdr i omkostning, Saafrembt ded iche ved Nam och vorderings adferd hos hannom schall udsöges, Mens efftersom ey noget egentlig forklares om huad böxsell hand med Jörgen Laursen forænit, da kunde nu ey noget derom Kiendes, huorfor ded beroer till Sin Sær Sögning och paatale om de derom ey mindelig kand forEenis -

Mons^f Jacob Bertelsen for retten fremkom och foregaff at hand (fol. 35b) till i daug ved fembte Steffne /: paa en Louglic Arrest /: haffde hidsteffnt Anders Fulelj formedelst hand som en Lös

Ledig Knecht som huerchen schatter med bonde eller borger Tiltager Sig med Kiöbmandschab her paa landet med tömmer at kiöbe, bord at schiare, och des lige Imod landz lougen, Kiöbstedernis Privilegier och andre Kongel: Statuter. Aff huilchen hans v-louglic handling hand siger Sig at haffue betroffen It tusind bord som hand ladet schiere ved Hönefos, och ded med hans egit och ey nogen borgers merche, huor paa hand dend 18 Hujus schall haffue giort en louglic arrest, som dend 19 dito med fembte Steffne forfuldt. Mens efftersom huerchen Vederparten Möder, ey heller böigdelensmanden till at forklare Steffnemaalet, Da fremuiste hand en Schriffuelse fra fougden Sr Christen Christensen han: tilschreffuen dat: 20 Hujus huor udj hand foregiffuer at haffue giffued be^{te} bord lös aff arresten effterdj de laa paa en V-bequem Sted, och de War en borger Nauffnlig Peder Söffrens: tilhörig, med viidere des Indhold Huor-med Jacob Bertelsen Wille demonstrere at hand samme Sag ved louglic Middell udj retten giort anhengig.

RETTERGANG 10. MAI 1676 PÅ HEIEREN I NORDERHOV

(fol. 36a) Den 10 May bleff Retten betiendt ved Heyeren angaaende en omtuistige Lyche, War offueruerendis effter^{ne} Laugrettis mender Nemblig Torger Breen, Christopher Röseng, Pouell Weeholt, Solffue Baarud, Alff Leerberg och Johannes Egge, Huor da Jörgen Lauridsen Præsentered Sig udi Retten som ved fembte Steffne haffde hidsteffnt och udi Rette fordret Peder Simensen och hans Saugmester Jens Kiöstelsen, denem tiltalende formedelst di Sig bemegtiget it Styche Jord eller agger lyche som hand schall vere eyende och hans formand Sl: Johan Schnell saauelsom hand hidtill Nytt och fuldt, formeener de for Slig formastelse bör lide och undgielde som tilbörigt, Huor om hand fremlagde hans Schriffutig begiering til fougden med paafuldte Arrest och fembte Steffnis foreleg, dat: 5 Hujus - Indsteffnte Peder Simensen och for^{ne} hans Saugmester mötte Sielff personlig udi Rette och sagde Sig ey andet her i mod haffue at Suare end hand beraaber Sig paa Sin hiemmelns mand til samme Lyche, som er Willadz Trögstad, effter huis hiemmel hand for^{ne} Sin Saugmester den till brugs haffuer beuilget. Willadz Trögstad Sig ochsaa for retten fremstillet, och Sagde Sig at vere Peder Simensens fuldkommen hiemmel till for^{ne} Lyche som Willadz foregiffuer at hans Suoger Knud Anfindsen opRyde och boede paa,

Noch Anuiiste Jörgen Laursen udi rette Sl: Johan Schnels Regenschabs boeg Huorudj (fol. 36b) Staar indfördt at Anno 1663 den 11 Septembr. effter forEening med Knud Anfindsen bliffuer hand schyldig 3 dr, och schall aarlig fra desen dato giffue hannom grundeleye aff pladtzen ved Heyeren 1 dr, = Jörgen Laursens Saugfouget Jens Nielsen ochsaa for retten fremkom och tilstod at hand effter Sl: Johan Snels beuilling haffuer oprödet dend Störste deell aff dend omtuistige lyche endeell för hans död och endeell effter hans död som hans Madmoder han: beuilged; = Willadz Trögstad Sagde at hand er Peder Simensens hiemell och tilstand till be^{te} Lyche Saauit Knud Anfindsen brugte och derfore Indstiller Sig Saauit paa hans Veigne i denne Process och till dette Steffnemaall at Suare etc: Peder Simensen foregaff at Knud Anfindsen haffde brugt alt Lychen, som Jörgen Laursen beschyldte at vere v-sandferdig, = Jörgen Laursen Protesteret och formeente at Villadz Trögstad och Peder Simensen for Slig formastelse vedbörilig burde lide och indstaa, Willadz Trögstad endnu Suared at Naar hand bliffuer louglic Steffnt och kaldet, schall hand fremuise hans breffue adkombst och odels ret till Lychen etc,

Effter huilchen Leylighed, och effterdj det baade som forbemelt aff Sl: Johan Schnels Regenschabs boeg er at See och fornemme at hand Sig denne omtuistige Lyche haffuer tilEignet Saauelsom ochsaa Mestens en huer paa Stedet Witterlig och v-Imodsigelig befindis at (fol. 37a) Jörgen Laursen haffuer haft och Nöt den hidtill udi haffuendis Verge och brug, med paastand

det at vere hans eyendomb och den derfor med Lougen achter at verie mod huem Sig nogen tiltale till den Kand formeene, Huorimod de IndCiterede vden nogen dom eller Louglic med-fart Sig den bemegtiget, Huorfore slig deris adferd ey kand eragtes at Vere Louglic, Mens dersom Villadz Trögstad eller Peder Simensen formeener Sig nogen Rett till samme Lyche at haffue, da Söge Sig ded med tilbörlic adferdt ved Landzloug och rett, Imidlertid och des forinden bör Jörgen Laursen at Nyde bemelte Lyche med samme ret som hidtill v-behindret med sambt huis aawirche de indCiterede derpaa begaaed och anuendt, Och Willadz Trögstad som Sig Sagen paatager och denne Process och Steffnemaall forvoldet at betale udj Kaast och tæring /: som Eraget udi denne tid som er den fornembste aandfred for folch at V-mages och forsömmes fra deris huus och auffling vdi det aller ringeste och lideligste fire Rixdaler.

TING 20. MAI 1676 PÅ GOMNES I HOLE

Den 20 May holtes almindelige ting paa Gomnes tingstue i Hole prestegield paa Ringerige, Huor da Schatten effter hans Ko: Ma: Naad^{te} Schatte breffs tilhold er Taxeret och laugt aff Kongl: May^{tz} fouget St Christen Christensen (fol. 37b) tillige med mig och effterschr^{ne} 12 Laugrettis mend Nemblig Torbiörn Börgen Knud Vlleren, Laurs Onsagger, Gulbrand Gomnes, Pouell Buerud, Ole Suarstad, Ole Stadum, Anders Wiig, Christopher Fecher, Anders Stadum, Jull Rud och Tolle Gesuald;

Bleff och da for almuffuen oplæst och forkyndt Kongl: May^{tz} Naad^{te} forordning om fremmede Religioner deris Exercities Strenge forbud i Ko: Ma: Naad^{te} Riger Lande och förstendömme, dat: 6 Apr: 1676,

Effter höigst bemelte Kongl: May^{tz} Naad^t Schatte breffs tilhold var fougden Christen Christensen til almuffuen offuerbödig Naar di hannom Papiir till di anbefalede böger forschaffed Schulle derudi Worde affschreffuen huis di paa Kongl: Ma: Schatter och Rettighed betaler.

Noch lod fougden Christen Christensen Tingliuse It Schiöde aff Jon Effuensen Huall i Lier paa den Engeslet i Söhols ödegaard i Hole Sougen, som Mattis Sax brugt och kand eragtes god for en f:ring endog det forhen haffuer Ganget i Arff for ½ schippd: effter derom samme Schiödebrefss Wiidere medför, dat: 17 May 1676.

TING FOR RINGERIKE 21. JUNI 1676 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 44a) Den 21 Junij holtes almindelige ting och almuffuens forsambling offuer ald Ringerige, paa Björnstad, War offuer uerendis Ko: Ma: fouget St Christen Christensen, Sambt effter^{ne} Laugrettismend Nemblig, Laurs Onsagger, Pouell Buerud, Söffren Horum, Ole Sörum Jon Schöruold och Knud Weyen, sambt Meenige Almuffue baade aff Nördrehougs och Hole prestegield,

Er da for Almuffuen oplæst och affKyndiget Kongl: Ma: Naad^t paabud om Trende almindelige bededage her i Norge till Nest kommende 30 Junj, 7 och 14 Julij, dat: den 8 April 1676. Item huis de i Slotz lougen Commiteredis Missive til fougden om des affKyndigelse dat: 18 May 76. Item oplæst hans höyExl: paabud om Soldatere som Römbt deris Compagnie paa Marchen at efftersettes och fast tages dat: Mos d: 15 May 76: Noch lod fougden oplæse Tuen-de schriffuelser till han: fra F: Speckhan angaaende Soldaternis geuehr, sambt om proviant till di vagthollende ved grendsen, det ene dat. 29 May: det andet 2 Junj 76.

H^r Laugmand Sr Laurs Christensen lod tingliuse en oblig: och pantebreff aff Erich Madtsen paa Bragenes liudende först effter affreigning paa 356 Rdr 2 ort 3 s: Noch for 8te Rix tusind bord som Lougm: Sig Reversed till Monsr Madz Nielsen paa hans Veigne inden 4 Maander at leffuere huuder till 8½ dr. Bedragende tilsammen - 1036 dr 3 s: Huorfore Iblandt andet hand Setter Lougm: till forsichring och vederpant Trj schippd: (fol. 44b) godz i Asch, sambt ½ part i Tomas Asches saug i Heyerfossen Item Tou ödegaardspadtzer kaldis Kalsrud och Gaasfetten som han: Sielff aff Tomas Asch er pantsat for - 700 Rdr. effter Tomas Asches till hannom udstedde pantbreffs formelding dat: 16 Martij 1676 Huilchet pantebreff nu ochsaa tillige med dette bleff tingliust etc: = Noch sette Erich Madsen h^r Lougm: til forsichring Monsr Jacob Bertelsens obl: och pantebreff paa hans gaard ved Hönnefos for - 120 dr. med Wiidere aff hans bord Bielcher och deslige som hand ochsaa Setter lougm: till forsichring, effter samme Erich Madsens udstedde pantbreffs Widere uduising och medför dat: 13 May 1676.

Monsr Laurs Laursen aff Bragnes lod tingliuse it Sig giffne schiöde aff h^r oberst: Velb: Offue Brochenhuus paa Schalpeli i Sougndalen som Truls paaboer schyllende it schind med böxsell, Rösby ibdm: it halff schind med böxsell, same schiöde dat: 27 May 1676.

Monsr Hans Hansen aff Bragenes lod tingliuse it schiöde aff Jörgen Laursen paa it saugstöd i Hönnefos som Sl: Niels Rasmusens Saug staar paa, med saugstue tumbt och en löche och mere des til behör for 160 Rdr. Noch udj Saugens biugning for 140 dr: er tilsamen 300 dlr: dat: 20 Janv: 76.

Noch lod Hans Hansen Tingliuse (fol. 45a) en obligation och pantebreff aff Johan Tommasen Sommer paa 220 Rixdr: for huilche 220 Rdr hand Setter hannom aff Sit godz och formuffue till forsichring huor det findis löst och fast, till des betaling scheer, dat: 1 augustij 1675.

RETTERGANG 26. JUNI 1676 PÅ NEDRE SKOGSTAD I HAUG

(fol. 47a) Den 26 Junij War Jeg effter en Rigens Steffning till Rettens betienelse paa Nedre Schouffstad öde gaard och Vnderloden, som Börge Berger haffde didsteffnt Elline Sl: Anders Huerffuens och hendis medArffuinger, for 11 aars Resterende Landschyld aff en hans enge pladtz kaldis Vnderloden, som di hidtill haffuer brugt vnder for^{ne} öde gaard Schoustad. War med mig till Rettens betienelse effter^{ne} Laugrettesmend Nemblig Erich Øurdall, Erich Stixrud, Malte Kittelsby, Ole Schou, Jens Wessetrud och Biörn Fleechesöuff, Paa Indsteffnte Elline Huerffuens och hendis medarffuingers Weigne mötte i rette hendis Sön Frode Andersen Huerffuen och indgaff Trende pantebreffue paa Schougstad der var dat: 10 Septembr 1635, det andet dat: 5 Martij 1637 och det Tredie dat: 4 9br 1644, = Dernest fremlagde Citanten Börge Berger it gammelt pergamentz vdveysbreff om dend paasteffnte pladtz Vnder lodden huorledis dend findis affdeelt fra Schougstad etc: Och effter adt des dele der effter sted fra sted bleff forfaret, bleff Börge Berger och for^{ne} Frode Andersen om denne Sagh Saaledis med handerband forligte vden nogen videre dom eller Process at Börger Berger haffuer effterlat alt den bekostning som hand paa denne Process haffuer anvendt och hand hos Sl: Anders Huerffuens arffuinger haffde igien at söge, Item haffuer hand effterladt de 11 Aars Sögende Julem(er)ker, Saa Frode Andersen hannom alleene schall betale des Resterende landschyld som bedrager till 5½ Rdr, Och Börge nu Sielff at tiltræde och bruge samme hans pladtz Wnderloden. Huorom di nu med handerband bleffue Venner och Vellforligte,

TING FOR RINGERIKE 28. JULI 1676 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 47b) Dend 28 Julij Holtes almindelige ting och almuffuis forsambling offuer Nördrehougs och Hole prestegielder, paa Biörnstad tingstue, War offueruerendis Ko: Ma: fouget Sr Christen Christensen sambt effter^{nc} Laugrettismend Nemblig, Ole Sörum, Christopher Hallem, Ole Siffuersen Wager, Söffren Horum, Knud Lehne och Ole Lehne.

Huor da Ermelte Ko: Ma: fouget lod for almuffuen oplæse och forkynde Ko: Ma: Naad^t forordning om bedestunde och Sabatens helligholdelse dat: 19 May 1676.

Noch lod hand oplæse en Missive aff F: von Speckhan C: Lund och M: Tonsberg om öde gaards mend och husmend at schall gaa till byen och her imellum med breffue her i Mandaug och fredaug, etc: dat: 5 Julij 1676.

Ingeborg Sl: Hans Hansens aff Bragenes lod tingliuse it schöde och affstaaelse aff Sin Söster Anne Sl: Niels Rasmusens paa hendis Sösterpart i Store Heyeren saug och quernhus ibdm: som hun arffuelig effter sin Sl: Moder berettiget, huorfore hun hende Contenteret med It hundrede och Thj Rdr dat: 29 9br: 1671 vnder hendis haand sambt Peder Gutormsen och Knud Pedersen till Witterlighed.

H^r Laugmand offr Oplanden Sr Jörgen Philipsen lod tingliuse et affstaaelse breff aff Monsr Gutorm Trulsen paa ½ part i Egge, dat: 2 May 1676.

Den dannemand Michell Christensen for Retten fremkom som foregaff at (fol. 48a) hand paa Atten Aars tid haffde vered Klocher och betiendt kirchene: och Meenigheden i Nördrehougs prestegield Huorfore hand nu aff almuffuen aff Nördrehougs prestegield begierede Sit Schudzmaall om nogen Imidlertid noget kand hafue at klage eller besuerge i nogen maader, da bad hand de det nu her for Retten ville giffue tilkiende, Saa Erböd hand Sig gierne derfor at Staa enhuer till Rette Huortill ingen befantes eller lod Sig anmelde noget offuer hannom haffue at klage eller besuerge, Hereffter var Michell Christensen Tingsuidne begierendis.

RETTERGANG 3. AUGUST 1676 PÅ BJØRNSTAD

Dend 3 augustij bleff Retten betiendt paa Biörnstad tingstue med effter^{nc} Sex Laugrettis mend Nemblig Söffren Horum, Knud Biörnstad, Rolff Bierche, Laurs Rachestad, Tore Deellen och Jens Norby, War offueruerendis Ko: Ma: fougit Sr Christen Christensen -

Monsr Laurs Laursen aff Bragenes haffde ved hiemsteffne hidsteffnt och udi rette fordred Tomas Gulbrandsen Asch for en giæld hand schall vere bleffuen schyldig Sl. Simen Laursens Sterboe och hans Myntling Peder Simensen arffueligt tilfalden Huorpaa hand fremlagde en affreigning som schifftez forrettere haffuer forfatted, dateret Bragenes den 26 Septembr: 1672 Huoreffter de haffuer tilfördt Tomas Asch at bliffue schyldig udi bord - 417 Rdr 3 ort 11 s: Huilched Tomas Asch som nu mötte udi rette ey widste at Kunde finde Sig udj at vere saa megit schyldig, Bad ochsaa (fol. 48b) at hand motte faa Copie aff des Indlagde Reining och beuilges Delation i Sagen, at hand vedbörlig der till kand Wide at Suare, Huortill bleff Sambtycht med Sagens opsettelse till Neste ting, Til huilchen tid Tomas Asch paastaar at Laurs Laursen bör udi retten Producere de originall Breffue böger och affreigning som dend sögende giæld Sig Reigser aff, Saasom fornemblig dend Sl: Simen Laursens Regenschabsboeg huorudi deris Seeniste affreigning er Indfördt, Item de originall beuiser och pantebreffue som udi for^{nc} Reining ommeldis,

Ermelte Monsr Laurs Laursen Haffde end ved en Sæhr Rigens Citation hidsteffnt Ole Houglan aff Sougndalen, formedelst hand aff Laurs en stor forstrechning i disse besuerlige tider oppebaaret baade till Kongel: schatters betaling och hos ophold, som hand med hans saugtømmer hand kunde bringe till veye schulle betale, och bemelte Laurs Laursen ladet merche noget aff hans tömmer, Och for^{ne} Ole siden ladet Laurs Simensens tienner Hans Laursen sin hosbondz merche hos hugge och han: leffuerit, formener hand derfor tilbörig bör lide och Straffis. Item der till hidsteffnt baade Hans Laursen och Laurs Simensen, effter derom samme Steffnings Wiidere medför dat: 15 April: 1676.

Aff di Indsteffnte mötte i Rette for^{ne} Ole Hoffland, Item Laurs Simensen paa egen och Sin Tienner Hans Laursens Veigne, Och Suared Ole Hoffland först, at det ey Var med hans Lou och Minde at Laurs Laursen (fol. 49a) haffde ladet merche dette omtuistige tömmer som war halffTolte tylt, Huorfor hand lod Laurs Simensens Tienner Merche det hos Laurs Laursens merche, Och Siger at hand er Laurs Simensens hiemmell dertill efftersom hand siger at hand var han: schyldig -

Laurs Laursen fremlagde sin Regenschabsboeg huor udi findis effter affreigning dend 21 Septembr: 1675 Ole at vere bleffuen schyldig 77 tylter tömmer till L: Laursen Huilche Ole vedgich Saa Nærsom till Tj dr, Noch Siden samme affreigning till 25 dr 3 ort 3 s: som Ole ochsaa Sielff vedgich at vere Rigtig,

Dermed formeente Laurs Laursen Nochsom at haffue forklared at hand berettiget till at merche hans tömmer huor det fantes paa Slig hans giæld och Store forstrechning, Huorfore hand och formeener at effterdj Tømmeret först aff hannom merchet, hand det och bör Vere berettiget effterdj hand paa offuen melte schyldige Summa ingen betaling eller Leffuerandz haffde giordt; Och efftersom be^{te} Tømmer först aff han: merchet och betalt, formeente hand di tilbörig bör lide for di Hannom det v-louglig frataget, anseende om Laurs ey haffde hafft Ret till des Merching /: som hand dog formeener Sig at haffue /: formeente hand di dog burde Sögt det louglig fra han: Igien, och iche taget Sig till rette,

Ole Houglan derimod suared at han haffuer i Welsvandet som endeell for Trej aar Siden, och endeell i fior, med Laurs Laursens merche Merchet (fol. 49b) tilsammen som der endnu er beliggende halfffemsindziuffge tylter tömmer som hand Tuende gange haffuer Tilbødet Laurs Laursens Saugfougder Knud Rijber och Baard Olsen de det aff hannem willed Annamme, som de dog ey villed - Laurs Simensen paastod at effter saadan medfart ingen v-ret aff Ole Hoffland Laurs Laursen at Vere tilföyed, och Noch var megtig till at Selge han: /: Nemblig L: Simensen) dette omtuistige tömmer, och hand det derfor burde nyde,

Laurs Laursen sagde at det iche alleene han: v-beuist, Mens endoch aff Ole Hoffland ey beuislig giordt, at der schall vere med hans merche Merched de 90 tylter tömmer som Ole foregifuer. Mens dette paasteffnte Tømmer ved hand vell at vere merchet paa hans giæld med hans hulöxse; = Ole Hoffland och Laurs Simensen foregaff at dette tuistige tömmer var merchet med den hulöxse som Laurs Laursen bruger i Aadals elff, och ey tilform vered brugt i den elff, Wiidere aff parterne bleff nu ey i Retten forklared; Huorfore hermed till Neste almindelige Sageting beroer till Sagens Wiidere och behörig forklaring, Saa at Ole Hoffland, bör giöre beuisligt det for^{ne} 90 tylter med L: Laursens Merche merchet och hans Saugfougder tilbøden som Ole foregiffuer.

Och till sagens uddragt Erböd Laurs Simensen Sig dette paasteffnte tömmer at (fol. 50a) lade opkiöre paa land och udj arrest at forbliffue,

Jacob Bertelsen paastod at baade Ole Hoffland och Laurs Simensen burde böde deris Sigt fordi de kiöbt och Soldt det en anden /: den: beuist /: först kiöbt och ladet Merche, Item samme tömmer at bör vere forbrut, Huormed dog beroer till hoffuidsagens entschab;

Ermelte Jacob Bertelsen ved en Rigens Citation dat: 10 Julij 76 haffde hidsteffnt och udi rette fordred Anders Fulelij saugmester paa Ingeborg Hansdatters saug udi Hönnefos, formedelst hand som en Lös Karll vnderstaar Sig Imod Norgis Loug och Stadzprivilegier at bruge kiöbmandschabff med tömmer at kiöbe och deeller at schiere, huoraff schall vere giordt arrest paa it tusind bord som laa udi Quernbergsund och med Steffnemaall paafuldt, huorimod hand baade vered Steffnemaalet offuerhörriq, och borene aff aresten borttaget, formeente hand derfor tilbörliq bör lide etc:

Indsteffnte Anders Fulelij mötte Sielff udi Rette, Och sagde at hand paa Monsr Peder Söffrensen aff Bragenes hans Veigne haffde schaared och frembragt disse paa steffnte bord som hand siger at var Ikun Nj Rixhundre. Och Peder Söffrensen haffde Sielff kiöbt och betalt Tömmeret dertill aff Ole Knestang, Martta Lundstad Och Niels Follum, och hand fich schiere dertill paa Ingeborg Hansdatters Saug.

(fol. 50b) Jacob Bertelsen formeente och paastod at effterdj Peder Söffrensen ey hafft nogen brug, Tömmerhandling eller merchöxse herpaa Stedet for des brugt, at derfor Slig hans undschyldning ey kand ansees at komme offuer Eens med sandhed, mens hand for Slig hans mishandling tilbörliq at lide och indstaa, Saauell och at pleye hans böder, och de wirchede och arresterede bord at Vere forbrut etc:

Anders Fulelij war begierendis at hand motte Stedis opsettelse i Sagen at hand kand till des forschaffe beuislighed om for^{ne} hans forebringende och paaberaabende, huoreffter sagen med Jacob Bertelsens Consent bleff optagen til Nestkommende 14 augustij och Anders Fulelij forelagt, till des at forschaffe udi Rette behörriq beuislighed baade fra Peder Söffrensen och om detz Tömmers Kiöb, effter indbemelte hans anbringende; Och efftersom Jacob Bertelsen tilspurde Anders Fulelij, huad holöxse hand haffuer merchet det for^{ne} tömmer med, der till Suared hand, at det war Sl: Knud Hansens hulöxse som hand tog och brugte dertill.

Monsr Laurs Laursen och Hans Hansen aff Bragenes for Retten fremkom och effter böigdelensmands Steffne maall i Rette fordred Pouell Pedersen ved Hönnefos for v-louglig handtering hand som en lös och ledig person Sig vnderstaar (fol. 51 a) Imod Landslougen och Kongl: Naad^{te} Privilegier at begaa, med Tömmer Kiöb, bordschiörsell och deslige, Huilchen hans medfarrende handell och kiöbmandschab de formeener hand bör haffue forbrut sambt ellers for Slig hans mishandling tilbörliq at lide och indstaa etc:

Indsteffnte Pouell Pedersen mötte udi Rette, Och till Slig deris sögning och tiltale ey andet suared end hand fremlagde it Indleg och Indsigelse fra Monsr Peder Söffrensen aff Bragenes dat: 1 Hujus Huorudi hand foregiffuer at dette tömmer som hand nu söges for /: Nemblig Pouell Pedersen /: haffuer hand Paa hans Veigne Och for hans penge Kiöbt saa hand der till udi hans ombud huor fore hand formeener om nogen noget paa samme hans godz Kand haffue at sige de han: som eyermand da der till bör Steffne och Kalde etc:

Effter Slig Peder Söffrensens Som en Priviligered Borger och som handels mand hans Indsigelse och foregiffuende det at were hans handling och kiöb som Pouell Pedersen her söges for och hand der till udj hans ombud, Eragtes ded och billig, at de som noget derpaa Wiidere agter at tale, de han: ochsaa Tillige dertill bör Loulig Steffne och kalde saafrembt nogen ellers paa same hans brug och handling Agter at giöre nogen forhindring etc.

RETTERGANG 4. AUGUST 1676 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 51 b) Dend 4 Augustij bleff atter Retten betiendt paa Biörnstad Tingstue med di samme Sex Laugrettismend som i gaar Retten betiendt, War offueruerendis Ko: Ma: fouget Sr Christensen.

Huor da Monsr Jacob Bertelsen lod tingliuse en beuis aff Hendrich Hendrichsen och Hendrich Eschildsen finde paa Krogschougen, huorudj de Erkiender till Sr Laurs Jacobsen at schyldig Vere Sexten t: god Roug Inden 1 Martj 1677 at betale, och Imidlertid han: derfor forsichrer med deris midler löst och fast, dat: Biörnstad d: 3 aug: 76.

Ermelte Jacob Bertelsen haffde ved en Rigens Citation dat: 10 Julij 76 hidsteffnt Frederich Olsen, Gunder Söffrensen och Claus Dinesen Schredder, for huis handell och kiöbmandschab de den: Imod lougen Och Privilegiene tiltager, formeente di derfor tilbörlig burde lide Och Slig deris medfarende kiöbmandschab at haffue forbrut med Wiidere de effter lougen och Privilegiene kand tilforpligtes.

De Indsteffnte mötte sambtlig udi retten tilstede, Och hertil suared först Fredrich Olsen at det er hans hustruis Odelssaug hand bruger udi Hönnefos huis brug hand formeener han: ey aff nogen kand hindres effterdj det er hans egit och huis bord hand derpaa lader schiere Selger hand till Borgerschabet Och ey till nogen fremmede,

Gunder Söffrensen Suared at huis brug hand haffuer hafft i aar, haffuer hand dreffuit for Peder Söffrensen paa Bragenes Till huis beuisning hand fremlagde (fol. 52 a) en Imellum den-nem Sluttede Contract dat: 10 febr: 1676. Noch en Peder Söffrensens han: tilschreffne Mis-sive Dat: 16 April 1676:

Claus Dinesen Schredder Suared at hand ey haffuer brugt nogen handell eller kiöbmandschab Borgerschabet till nogen fortrensell vden nogle faa tylter och tömmerstocher som hand haffuer for Sit arbeid mot tage i betaling hos nogle bönder huor hand ey andet till betaling kundet bekomme, Och om noget saadant hos han: Kand findis, och hand det ey sielff maa lade schiere da vill hand det gierne till Burgerschabet affhende huem han: det vill afkiöbe,

Sagen med for^{ne} Trende personer er opsat och forflöt till Nestkommende 14 Hujus.

Noch hafde Ermelte Jacob Bertelsen effter en anden Riigens Citation dat: 10 Julij 76 hidsteffnt endeell her aff Ringerige for Leyermaals Sigt och böder effter derom frembuiste de hederlige Mends her Laurs Madtzens och her Otte Jacobsens forteignelser, och ere disse effterschr^{ne} aff Hole prestegield, saasom först egtefolch som Sig for egteschab forseet Nemblig Peder Michelsen paa Fecher, Pouel Troensen, Baard Nielsens Arffuinger och effterleffuersche, Hendrich Pedersen Krogschougen Noch effterschr^{ne} v-egte personer Nemblig Erich Mattisen paa Krogschougen, Iffuer Eenhendings datter, Inge Hendrichsdatter, Matz Pedersen Field, Jöran Jacobsdatter Stubberud, (fol. 52 b) Anders Mogensen med hans quinde Margrete kommed for tilig, Ole Wessetrud for hans quinde Kommed for tilig, Tomas Gulbrandsen med hans quinde Kommed for tilig, = Noch effterschr^{ne} V-egte, Elj Johans datter, Erich Hendrichsen och Kari Laursdatter, Siffuer Oldstuen och Martta Tejen, Peder Jonsen och Malleene Helgeland som ere Troloffuede folch, Noch effterschr^{ne} aff Nördrehougs prestegield effter h^r Ottes forteignelse, Hans Johansen och Anne Hansdatter v-egte, Erich Kiildsen och hans quinde egte, Jens Sörum och hans quinde egte, Anon Bierche lochet Halduor Bierches pige Helge Taye v-egte, Jöran Gile for lös leyermaall, Birgete Flechesiöe for lös leyermaall, Guri Biörnsdatter Breen for lös leyermaall, Stephen Myre med hans quinde for tilig, Laurs Gulbrandsen Wioll med hans quinde for tilig, Rasmus Mogensen Iligemaade med sin quinde for tilig, Erich Olsen och Aase ved saugerne for Lös Leyermaall.

Jacob Bertelsen Satte udi Rette och formeente forschr^{nc} personer bör böde enhuer deris Sigt med tilforaarsagelig omkostnig og dompenge.

Huilched di Ochsaa er tilfunden, en huer forschr^{nc} personer der Sig med Leyermaall forseet /: som ey udi Kongl: May^{tz} Militarische Tienneste :/ at böde deris Sigt till Kongl: May: (fol. 53a) effter Recessen och Kongel: forordning Saasom enhuer Karls person der Vden egteschab Lös leyermaall begaaed Tolff Rixdaler, och halffanden Rdr i omkostning och dompenge och huert quindfolch Sex Rdr och 3 ort i omkostning och domp: Item de som Sig for deris egteschab fortijlig forseet at böde 9 ort och 1 Rixdrl i omkostning och dompenge, Huilched de Inden halff Maanitz daug bör haffue betalt saafrembt det iche ved Wordering och anden paa-følgende adferd effter lougen schall udsøges etc:

Jacob Bertelsen lod tingliuse en obl: och pantebreff aff Torchell Toresen till S^f Laurs Jacobsen udsted paa 18 Rdr huorfor han: i pantsat hans anpart udj ½ pd: gods i Hundstad Hole gield, dat: 23 febr: 1676.

Noch lod hand tingliuse en obl: aff Knud Aagesen til S^r L: Jacobsen udsted paa 11 dr: dat: 25 Janv: 1676.

Willadtz Trögstad lod tingliuse en Schriffblig bekiendelse och tilstand aff Jens Pedersen och Niels Olsen anlangende Gaarhammer at Willadtz haff^f Annammet til forhøyelse penge - 45 Rdr som Johan Snell beloffuet forige udgiffne pantebreff at fremlegge och Willadtz be^{te} 45 dr at paaschriffue och Stadfeste med derom Wiidere des Indhold och bemeld dat: Hönefos d: 21 7br: 1662.

RETTERGANG 13. NOVEMBER 1676 PÅ TANBERG I NORDERHOV

(fol. 62b) Dend 13 Novembr bleff Retten betiendt paa Tandberg tingstue i Nördrehougs prestegield paa Ringerige med effter^{nc} Laugrettismend Nemblig Ole Siffuersen Vager, Erich Vager, Jacob Lij, Laurs Veysteen, Engebret Weysteen Och Halduor Braag, War offueruerendis Ko: Ma: fougetz fuldmegtig Hans Nielsen, och böigde lensmanden Villadz Trögstad -

Huor da Welagt Mand Pouell Jensen paa Wang udi Rette Præsenteret en Rigens Citation aff dato d: 10 octobr Sidstaffuigt wed huilchen hand till i dag haffde hid Citered Fredrich Olsen wed Hönnefos Waanhafftig, for 23 Rdr 2 ort 16 s: Louglicg och witterlig gield hand han: schylder Huilche hand formeente hand Vden Wiidere ophold burde han: betale eller med des for-aarsagelig omkostning hos han: at udsøges effter lougen, etc: = Indsteffnte Fredrich Olsen mötte Sielff udi Rette, och Nochsom wedstod for^{nc} gield till Pouel Jens: at Vere schyldig, Mens hand sagde at haffue deraff betalt till Welædle Commissar Mechelborg 20 Rdr 1 ort. Huilched Pouell Jensen hannom ey will were gestendig (fol. 63a) eller Siger Sig noget derom at Vere Witterlig, I Synderlighed hand ey heller nogen beuislighed derom fremstiller, dog Siger hand at huis Fredrich Olsen Kand beuisse noget deraff till Commissar betalt Will hand han: det Nochsom gotgiøre, dog alligeuell fordrer hand dom i Sagen, baade for gielden, och hans Store omkostning hand han: ved dette Steffnemaall och der effter hollende Sær Rettens betienelse tilforaarsaget -

Effter huilchen Leyligh: och effterdj Fredrich Olsen ey Producerit eller forklarer nogen effterretlig beuislighed till noged aff forschr^{nc} schyldige giellds betaling, da er hand hermed tilfunden samme schyldige gield at betale Inden halff Maanetz daug med Siuff Rixdaler i omkostning och dompenge Saafrembt det iche ved Nam och Vorderings adferd effter lougen hos han:

schall udsöges, huorued Ko: ma: Sigt aufflis, dog dersom det befindis at hand nogit till h^r Commissar derpaa betalt, da effter Pouels egen erbyding at komme han: till gode och aff-Cortning.

RETTERGANG 20. OG 21. NOVEMBER 1676 I DROLSHAMMERMARKA

Dend 20 och 21 Novembr: War Jeg effter Een Riigens Citation till Rettens betiennelse (fol. 63b) paa den omtuistige Aasted Imellum Drolshammer som Jörgen Laursen tilhörig paa den Eene, Och Lij sambt de Trej Setterpladtzer offuenfor och ved Storheyeren :/ som Peder Simensen aff Bragenes tilhörig, paa den anden side War med mig offuer uerendis till Rettens betiennelse disse effterschr^{ne} Laugrettismend Nemblig, Torger Breen, Pouell Weholt, Jacob Wager, Jon Wee, Iffuer Hielde, Knud Weyen, Alff Leerberg, Niels Follum, Amund Weigsall udj Michell Oppens Sted, Jon Hauge, Christopher Rösing och Johannes Egge. Huor da Ermelte Jörgen Laursen for os udi rette Producered en Riigens Citation aff dato 22 Septembr: sidst afuigt, Wed huilchen hand hafde hidsteffnt for^{ne} Peder Simensen for hand schall wille Sig tileigne aff Drolshammers Eyedeler, saa och om endeell Tömmer udj samme eyedeler schall Vere huggen aff Halduor Nychleby, huor for hand samme Sag nu til aasteden Indsteffnt til paakiendelse, huoruit hans eyedeeler bör streche, Saaoch om aawirche sambt kost och tæring etc: Item hid Steffnt Si: Simen Laursens börns formöndere, Saauelsom Laurs Simensen till at suare dend omtuistende schoughugst saauit de Halduor Nychleby kand haffue hiemblet; effter derom samme Steffnings Wiider Indhold och medför, som effter des opschrifts uduising for de interesserede befindis louglig at Vere forkyndt etc: = For^{ne} hoffuid Vederpart Peder Simensen mötte Sielff udi egen person udi rette Mens ey nogen aff di andre IndCiterede.

Och bleff aff Peder Simensen Indgiffuen (fol. 64a) hans Schrifftlig Indleg dat: 20 Hujus. Item Indgaff hand en Welwise h^r Laugmands Sr Laurs Christensens henfindelses affsigt aff Pouels mis Laugting dend fierde sögne, effter St: Pouels daug 1676 des Copie vnder h^r Lougmands haand och Seigll dat: 18 Hujus, huorued befindis dend Strijdighed om samme eyedeeller at Vere hiemRemittered till aastedens fligtig grandschning, och it forsuarlig deelee at giöre Imellum samme omtuistige eyedeler med Wiidere des bemeld etc:

Effter huilchen h^r laugmands henfindelsis tilhold wi haffuer begiffued os paa aasteden och de omtuistige eyedeeler och den: med Mueligste dyd udj Peder Simensens medfølge begrandschet och effterseet, Huoreffter Wij haffuer giordt och gaaed, sambt forefunden for Rette deelee Imellum Drolshammer och de foromrörte Lij och Setter pladtzer Som følger, först begyndis samme deelee hiemledis fra Stor Elffuen op effter en Liden bech eller dalföre som kommer ned aff höye Aasen Imellum Drolshammer och Lij, och alt at følge samme dalföre op Imod höyeste Aasen, huor wij oppe Vnder Aasen paa dend Syndre side wed dalföred opreigste en Stor afflang Steen Imellum Tuende furer och lagde endeell andre Steene derhos, och Særdelis en Steen som Wiiser udi Syd Sydoust her till en Anden Stor Rygged Steen, och Saa alt udj Syd Sydoust offuer en höy knold och Siden alt (fol. 64b) effter samme Streng udi Syd Syd oust ud offuer och ud med den Myr och dalföre som ligger östen for DrolshammerSetter Och lige hen ad en Stor Rund Steen som ligger ud med Myren Wed setter Wolds bachen it lidet Styche östenfra Setterboen, om huilchen Steen der bleff huggen kors i nogle furer som stod der dicht omkring, och bleff Strijbet Kors udj Stenen, Derifra at følge effter samme Rem och Streng ud effter och Ved Myren Indtill Röseng eignedelet Wedtager.

RETTERGANG 7. DESEMBER 1676 PÅ BJØRNSTAD

Dend 7 Decembr: bleff Retten betiendt paa Bjørnstad tingstue med effter^{ne} Sex Laugrettis mend Nemblig Tron Sörum, Söffren Horum, Torchell Lore aff Hologield, saaoch Anders Ru, Gunuoll Wiig och Hoffuor Moe, War offueruerendis Ko: Ma: fougetz fuldmegtig Hans Nielsen, Sambt böigdelensmanden aff Nördrehougs prestegield Willadtz Trögstad, och Lensmanden aff Hole gield Siffuer Gesuold.

Kom da for os udi rette Mons^f Jacob Bertelsen som paa h^r vice præsidet Sr Laurs Jacobsens weigne Indgaff en Rigens Citation aff dato 10 Novembr: sidst afuigt, Wed huilchen hand haffde till i dag hidsteffnt och udj rette fordred Jeremias Willumsen ved Hönnefos, formedelst hand Nest afuigte 30 Junij som war dend förste höy Kongl: paaböden almindelig bededag schall haffue till endeell bönder udtapped saa offuerflödig öll at de iche Kunde Rijde till deris huuse, Item at hand forleden 15 octobr: som war en Söndag (fol. 65a) och Söndags Natt och Mandaug Nesteffter med öltappen huoraff stor Larm, v-schichelighed och slaugmaall schall vere paafuldt etc: formener hand for Slig forseelse och store forargelse tilbörliq bör lide och undgielde.

Item ved samme Steffning hidsteffnt Dorete Jembt och Christopher saugmester for de udtapped öll och brennewijn for^{ne} förste bededag, Item Daarete Jemtp for öllsall vnder predichen d: 6 aug: til Gudmund Hilde; Noch Steffnt Peder Findsand och Hans Rösbye for bededagenes forsömmelse, Item Helge Berg, Pouell Oppegaard, Knud Lundesgaard, Helge Wehme, Laurs Bersund och Erich Jacobsen for druchenschab paa höigst be^{te} bededaug Med Wiidere derom samme Steffnings Indhold, och medför etc:

Aff for^{ne} Indsteffnte mötte först i rette Jeremias Willumsen och Sagde Sig ey noget öll eller andet at haffue udtapped paa forskr^{ne} bededaug, Huerchen för eller Vnder predichen, Men om afftenen langt effter ad afften sang Var ude och Solen Nedgaaen da Lod hand nogle Sougndölinger fra Berg, Oppegaard, Lundesgaard och Wehme effterad de en Lang stund Haffde Töffued der Siden di war kommen fra Kirchen, da lod hand den: effter deris begiering faa en gang driche till deris Nödtörfft efftersom di haffde lang Wey hiem anderledis eller Wiidere Sagde Hand Sig ey der udj at haffue forseet etc:

Paa Daarete Jemtis Weigne frem kom (fol. 65b) Jesper Gregersen och Sagde hendis forfald, at hun haffuer brenndt Sig forderffued, saa hun ey till i dag kunde möde,

Christopher Saugmester mötte Sielff udj rette, och Sagde at hand iche Widste at enten hand eller hans quinde haffde udtapped noged öll eller brennewijn paa forskr^{ne} bededaug, Wiidere end for To schilling brendeuin till Gunild Hougerud effter hun war kommen fra kirchen och klaged Sig at haffue ont och ded war Imod Soell gich vnder -

Jacob Bertelsen Protestered och sagde at for^{ne} Christophers forebringende War Löign; och Sagde Sig at det anderledis Schall befindis udi Sandhed at hand till fylderie och druchenschab udspiiset, Huilched hand ochsaa formeente, at schall kunde giöris beuisligt.

Peder Findsand mötet Sielff udj rette och ey benegted hand Jo War hiemme fra Kirchen den anden bededaug och hand om afftenen tilforn war kommen fra Bionuigen, till Blachstueed och laa der om Natten, og War der om bededagen till ved middagstid, Saa gich hand hiem derifra, Mens hand sagde at hans quinde och folch war samme dag till kirchen, vndtagen hans geslente och barnen, Och efftersom Peder Findsand foregiffuer at Tore Blachstued och Knud Schagenes (fol. 66a) war ochsaa med han: paa for^{ne} Steder och hiemme fra kirchen samme bededaug, Saa foregiffuer Jacob Bertelsen at hand dennom ochsaa derfor Will Indsteffne at

deris tilstand med hans kand Confereris och fornemmis huor uiit det offuer Eenskommer, huorfore hand ochsaa denne sögning till samme tid lader beroe till en beleiglig opsettelse.

Belangende de Indsteffnte aff Sougndalen Som nu ey möder, dog paa deris Weigne suared fougdens fuldmegtig Hans Nielsen effter hans hosbonds Schriffuelse fra Sougndalen, at for^{ne} Indsteffnte aff Sougndalen er udi Louglig forfald forhindret med han: och de Tuende Committerede till udschreffning :/ baade udi schydzferd och Weyuisning med den: offuer Trommelfield, och derfor begierer Sagens opsettelse til en anden beleiglig tid. Huorfore aff des Aarsag dennem er Consentered opsettelse till Nest Kommende 19 decembr: = Till huilchen tid det ochsaa beroer med alle de andre indfördte at de Sig da her igien i Rette stiller och paa begge Sider pro et contra producerer och forklarer huis wiidere de kand Wiide Sig enten till beuisning eller affbeuisning tienlig, = Belangende Laurs Bersund, som ochsaa Indsteffnt, Paa hans Weigne Suared Suend Fiösuig och Peder Findsand at hand er Siug och ey kand möde, Huorfor ochsaa med hans Sagh Iligemaade til for^{ne} tid beroer.

Gunuold Wiig och Hoffuer Moe i dag Soren deris Laugrettisæed -

RETTERGANG 8. DESEMBER 1676 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 66b) Dend 8 Decembr: bleff atter retten betiendt paa Biörnstad tingstue med di samme Laugrettis mend som retten i gaar betiendt, med sambt hos werende begge böigde lensmend baade aff Nördrehougs och Hole prestegield.

Huor da atter for os i retten fremkom Monsr Jacob Bertelsen som paa h^r vice Præsident Sr Laurs Jacobsens veigne i rette Producered en Rigens Citation aff dato 10 Novembr: Sidst affuigt, Ved huilchen hand Iblandt andre haffde hidsteffnt Anders Sörum for gield effter hans obligation Huilchen obligation Jacob Bertelsen nu udj Retten fremlagde aff dato Bierche d: 4 Junij 1674 Liudende paa Sex tönnder biug som hand till Nest paafölgende Michaelj med Kongens maall Schulle Leffuere, samme handschreff med Anders Sörums Nauffn med tuende bogstaffuer Vnderschreffuit, och till witterlighed aff Pouell Schnell och Jörgen Laursen vnderschreffuit,

Anders Sörum War Sielff udj Retten tilstede och sagde hand Widste iche om hand haffde Vnderschreffuit samme obligation och Wigte dermed fra Retten och ey Wille bliffue tilstede at suare Widere till Sagen,

Jörgen Laursen war och nu her i retten tilstede och wedstoed at hand effter Anders Sörums begiering och med hans Vilge haffuer samme obl: med Pouell Schnell till witterlighed Vnderschreffuen effter ad dend först for Anders Sörum war oplæst (fol. 67a) och hand Sielff först Sit egit Nauffn med di tuende bogstauffuer Vnderschreffuen;

BöigdeLensmanden Siffuer Gesuold fremkom for retten och wedstod, at forleden aar Læste hand en steffning offuer Anders Sörum for denne forskr^{ne} gield med Widere, och som hand schulle i rette derom paa Gomnes tingstue, da hörde hand at Anders forligte Sig med Jacob Bertelsen, och loffuede han: at betale, huorfor Sagen da ey kom i rette.

Effter Huilchen Leylighed, Och effterdj her i Retten fremlegges Anders Sörums obligation med tuende Mends hendes Vnderschreff till Witterlighed Huorimod till des Suehelse Anders Sörum ey noget Loumessig eller Nöyagtig i retten forklarer, Mens saaledis som forbemelt vnduigt Retten. Huorfore hand er tilfunden samme hans obligation at fuldbiurdige Och de Sex tönnder korn /: eller des Verdj effter dend priis som det Kunde gielde ved Michaelij tider

1674 :/ till Jacob Bertelsen at Erlegge och betale Inden halff Maanetz daug Threj Rixdr udj omkostning, Saafrembt det iche Ved Namb och Vorderings adferd hos han: schall udsöges effter lougen.

RETTERGANG 19. DESEMBER 1676 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 67b) Dend 19 Decembr: bleff Retten Igien betient paa Biörnstad tingstue udi de fra Nest-affuigte 7 Och 8 Hujus opsatte Sager och Steffnemaall. War offuer uerendis böigde lensmen-den baade aff begge prestegield Item effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Söffren Horum Anders Ru, Torcheld Lore, Alff Horum, Christen By och Anders Horum.

Huor da Monsr Jacob Bertelsen effter samme for^{ne} opsettelse och Steffnemaall först i rette fordred Daarete Jempt for hendis v-schichelige öltapperi i forleden bededage, Saa och vnder Söndagspredichen etc: Paa for^{ne} Daarete Jemptes Weigne mötte ey nogen i rette, ey heller lod lyse Sit louglig forfald Huorfore Jacob Bertelsen formeente och paastod at effterdj hun huer-chen Seeniste 7 eller 8 decembr: da hun ved en høy Respective Rigens Citation for hendis v-sömmelige handtering indsteffnt, ey heller nu möder udj rette, eller lader Lyse nogen louglig forfald, at hun for Slig v-lydigh: bör pleye Sine böder for Steffnings offuer hörighed sambt han: Kost och Tæring at Erstate Effter huilchen Leyligh: Vj ey heller med Retten och landz-lougen hende haff^r kundet befrj hun Jo pligtig for be^l Rigens Steffningens offuerhörighed at pleye Sine böder till Ko: Ma: Nemblig 8te ört: och 3 mark Sölff och Een dr udj omKostning -

Belangende Jeremias schredder som Jacob Bertelsen ochsaa Indsteffnt, foregaff Jacob Bertel-sen Sielff at hand han: (fol. 68a) haffuer tillfrids Stilled effter C4 Recesses 27 capitell och der-for ey Wiidere fordred udj rette etc:

Belangende Christopher saugmester som ochsaa Indsteffnt formedelst hand forleden 1 bede-daug schall haffue udtapped brennewijn, Mötte Sielff j rette och Wille ey videre Wedstaa end for de 2 s: brennewijn till Gunild Hougerud; Huilchen hans forseelse han: dog saauit for Laugrettitz forbön schyld bleff aff Jacob Bertelsen forschaanet paa Tou Rixdlr med omkost-ning och alt.

Ellj Jons ved Saugerne som ochsaa Indsteffnt for offuerflödig Brennewijns tappen en Söndags Natt, Hun lod suare ved Lensmanden Willadz Trögstad, at det hende ey noged derudinden kand Vedgiöres förend Citanten derom schaffer beuis udi rette effterdj hun det sielff ey wed-gaer.

Hans Rösby som och Indsteffnt for bede dagenis forsömmelse, mötte ey Sielff tilstede Mens Helge Berg och Knud Lundesgaard Suared paa hans Weigne /: som de sagde effter hans be-giering, at hand war udj Louglig forfald saa hand ey Sielff Kunde möde, och sagde at hans Sön haffde faldet Sig forderffuit, Sagde och at hand war til Sylling kierce dend samme bede-daug Mens efftersom hand till samme høy anbefalede bededaug burde vered hiemme ved sin egen sougne kierce om hand ey des störe forfald hafft som hand dog ey for os forklared, ey heller beuiser hand nogen andenstedz sögt kierce same dag Er hand tilfunden at böde 3 ört i hellig bröde sambt 1 dr i Kost och Tæring,

(fol. 68b) Belangende Peder Findsand som och Ved en Rigens Steffning hidsteffnt for bede-dags forsömmelse, Item Særdelis formedelst hand holt Sit barn for lenge fra Christendom, mötte ey udj Rette, Mens Tore Blachstued och Knud Schagenes her i Retten foregaff at hand War i fölge med dennem och schulle gaa herud till tings, och di laa til sammen i Nat till

Daarete Jemptes och I dag der di gich till tings kunde di ey faa hannom med Sig Thj hand war druchen.

Jacob Bertelsen satte udj rette och formeente hand for Steffnedags offuerhörrighed burde böde Sin Sigt, Huorfore hannom ey heller Wiides at kand befrj effter dj hand huerchen Sielff Möder till Sin Sag at suare, eller lade liuse nogen louglig forfald, Mens tilfunden at pleye Sine böder till Ko: Ma: Nemblig 8te örtuger Och 13 mark Sölff -

Noch War hidsteffnt aff Jacob Bertelsen i rette fordred, Helge Berrig, Poull Oppegaard, Knud Lundesgaard, Helge Wehme och Laurs Bersund for de schall haffue druchet Sig druchen paa förste bededaug Offuer huilche hand satte udj rette och formeente at effterdj hans Ko: Ma: Naad^{te} mandat udsted Anlangende bededagenis helligholdelse udtröcheligh formelder at di som derimod handler schall straffis som Gudsforagter, Och hans Ko: Ma: Mandatz offuertræden, och kirche ordinantzen fol: 22 melder huo der schall holdis (fol. 69a) fra det höyværdige alta-rens Sacramente, som affsindige folch, v-möndige börn och allermest Guds ords foragtere Huorfore hand Protesterer at di indförte som har udtappet öll, saauelsom di der druchet haf-fuer, Item di bededagen forsömmet, bör ey alleeniste böde deris böder, Mens end och udstaa kirchens disciplijn till aabenbare schrifftemaall, Item paastoed at effterdj det er sager som hand ey saa egentlig kunde före prouff om :/ huoruell hand derom till prouffs haffde Indsteffnt Jon Wee, som dog nu ey möder :/ formeente hand de Sig Sielff ved deris æd burde befrj at di haffuer vered fastendis till Solens vndergang,

For^{ne} Indsteffnte mötte Sielff udj egen person, och benegted at di be^{te} bede daug huerchen aad eller drach förend Solens Vndergang, Huor fore same sager Remitteris till bedre och fuldkom-meligere beuislighed, till Neste almindelige Sageting effterdi och i Synderligh: Jacob Bertel-sen foregiffuer at haffue prouff udj sagen at kand före som dog ey nu tilstede -

Noch haffde hand hidsteffnt Suend Fiösuig for Trej Rdr hand Rester paa en Sigt for elsdysr drebning, Huilched Suend nu for retten ey benegted, Noch for 9 ort Sigt for hans quinde och hand hafft barn sammen för deris egteschab, Sambt en dr i omkostning och dompenge, Huil-ched hand ochsaa er tilfunden at betale inden ½ Maanitz daug Saafrembt det iche ved vorde-rings adferd hos hannom schall udsöges effter lougen etc:

(fol. 69b) Noch haffde Jacob Bertelsen ved hiemsteffne ladet hidsteffne Ole Hoffland och Engebrit Pedersen Gaarhammer for Clammeri, huilched hand nu her i Retten med tuende Mend Nemblig Helge Berg, och Pouell Oppegaard for Klared, som tilstod at de en dag eller to effter at dend forindförde Rigens Steffning bleff forkyndt i Sougndalen, da steffnte di den: och gaff den: louglig warsell at möde, Huilched dj dog ey effterkommer, Mens ved Helge Berg lader suare at di er forligt Sielff Imellum, Huorimod Jacob Bertelsen paastod at di ey megtig Sig Imellum at aff forlige huis Kongl: interesse och Sigt derudj kunde falde, formeente di derfor först burde böde deris sigt for Steffnemaals offuerhörrighed med sambt tilforaarsage-lig omkostning Huilched di ochsaa er tilfunden, en huer at pleye deris böder Nemblig en mark S: med sambt huer 2 ort i omkostning,

RETTERGANG 21. DESEMBER 1676 PÅ FROK I NORDERHOV

Dend 21 Decembr: War Jeg till Rettens betienelse paa Froug tingstue i Nörderhougs preste-gield med effter^{ne} Laugrettis mend Nemblig, Gunder Gaunum, Ole Siffuersen Wager, Halduor Broeg Laurs Weysteen, Embrit Weysteen och Madtz Froug, War hosuerende böigde lens-manden Willadtz Trögstad -

Huor da for os udi Rette fremkom h^r Jacob Lutt som wed fembte Steffne haffde hidsteffnt och udi Rette fordret Sr Jörgen Phillipsens Saug fouget (fol. 70a) wed Sörgefes Nauffnlig Peder Madtsen, formedelst hand med endeell sammenrottet folch Sielff Tiende schall haffue hannom till Stor schade och fortreed Synder hugget och Schaaret en deell hans Master som hand Siger Sielff ladet hugge och fremkiöre aff Rösenschou som er hans egen odell och Eige.

Item hidsteffnt disse effterschr^{ne} som schall haffue med vered och Styrchet same bedriffth Nemblig Alff Leerberg, Narffue Hoele, Jörgen Hole, Baard Mellingstøen Jacob Næsioren, Anders Melingen Christen Braaten, Ole Halduorsen och Halduor Olsen, Offuer huilche hand Satte udj rette och formeente di for Slig Imod hannom begangne Wold och v-ret tilbörliq burde lide och Straffis, Saa och at frem viise huad rett eller hiemmell de till Slig v-lougliq bedriffth kand haffue etc: = Forsch^{ne} Indsteffnte personer mötte sambtlig udj rette vndtagen Alff Leerberg som berettis at were stöt forderffued, och Halduor Olsen Soldat som er paa Munstring, - Bleff saa aff beme^{te} Peder Madtsen fremblagt It Indleg aff h^r Laugmand Sr Jörgen Phillipsen dat: 18 decembr: Sidstafuigt, huorudj hand foregiffuer at efftersom hannem er tilkiendegiffuet huorledis Christopher Rösing Och en anden bunde paa Bierche schall were Indfalden udj hans gaard Hoele och Leerberigs (fol. 70b) eyedeler, och nedfeldet nogle tylter treer till lodbielcher, huorfor hand haffuer befalet sin tienner Peder Madtsen, Alff Leerberg och flere hans folch det i schougen paa Stedet at ophugge till saugtømmer med wiidere samme Indlegs medför, etc:

Noch fremlagde for^{ne} Peder Madtsen en Missive som hans hosbond hannom tilschreffuen dat: 4 decembr Sidst afuigt Mellende Iblandt andet, at saasom hand erfarer huorledis Jacob Lutz Landbunde Christopher Rösing, och en anden bunde paa Bierche er indfalden udj hans gaard Hoeles eiedeler och der nedfeldet en stor andeell lodbielcher, strax offuenfor Rijsgaarden iformerchet uden hans minde eller hiemell i nogen maade. Saa befaler hand for^{ne} Peder Madtsen at hand straxsen och uden nogen forsømmelse tager till Sig alle de huusmend der omkring paa hans grund boende, Nemblig Narffue Hole Jörgen saugmester, Jacob Næseren, Baard Mellumstøen, Peder Fraagsödegaarden Ole Halduorsen Saugmester och Halduor Saugdrenq, Item Alff Leerberg, Christen i Braaten, och saa faar du vell en karll hos Halduor Bierche, alle med deris öxser och straxen opschaare alle de træer som de i saa maader haffuer feldt paa min grund till saugtømmer, Och slaa min holöxse derpaa, Haffuer saa nogen derpaa at tale Kand di Söge mig, Schall Jeg Suare den: (fol. 71a) wedbörliq, och schall alle di herudj beuennte (?) mine husmender och folch Vden nogen forsømmelse Were fölgagtig och anfange strax at schaare i huert træ saa det ey kand were tienlig till andet end saugtømmer, saa er det noch paa det i kand desto hastigere forrette det Tag nu ingen forsømmelse herudj saafrembt den ey vill stande mig till rette derfor, om de bliffuer bortkiört, lad mig kiende at Jeg maa lide paa dig, at du bestiller nu dette, at di ey saaledis schall Regiere och udhugge schouffuen saaledis Mens ieg har Veret bortreigst, Sijden schall Wij Tales ved etc: samme breff vnder Sr Jörgen Phillipsens egen haand Och med disse Linnier vnder: det er best du strax tager di som ved haanden er, och farer strax fort med at schaare der i midlertid du sender di andre bud, och lad kiende du gör det strax etc: = Dette forsch^{ne} breffs Indhold er saaledis effter Jacob Lutz Indstendige begiering her indfördt.

Dernest tilspurdte Jacob Luth alle de forsch^{ne} Indsteffnte /: som i retten tilstede :/ om de Kand benegte at dend Weed och Treer di for han: haffuer Synderschaarren, da dend iche Jo War fremlundet förend di schaared dend: och at di ey fant nogen deraff wed Stubben huor dend huggen, Huortill di suared och ingen aff dennem benegted at samme Træer (fol. 71b) Jo War fremlundet förend di dend schaaret och ey fant nogen deraff ved stubben som dend War huggen - Dernest fremstilled Citanten Jacob Lutt, effter schr^{ne} Sex Mend som tillige med böigde lensmanden Willadz Trögstad haffuer besigted dend omtuistige Schaarede Wed, Nemblig,

Ole Sörum, Jens Sörum, Johannes Egge Helge Gaasfedt Joen Wee och Knud Weien. Huilche sambtlig for rette fremkom och Tilstod at de Nest forledin 15 och 18 decembr War med Lensmanden och Jacob Lutz Tienner Ole Christensen, at besigte dend for^{ne} opschaarede Wid och dend oppalmed Och befantes der aff först Master To - 14 palmtræer, Trej - 16 palmtræer, Een - 18 palmtræ 12½ fauffn Dette forsch^{ne} War Maste træer, Dernest effterschr^{ne} lodbielcher, Sex - 14 palm træer 8te - 16 palm, Nij - 18 palm och Een - 20 palm. Huilchen Wid och Træer di tilstod at dend laa fremkiört aff schouffuen och laa lundet paa Maste Weyen som er hoffued Weyen huor aldsamme Wid schulle Nedkiöres. Huilchen besigtelse som forsch^r staar, Da sagde sig gierne Wed deris Æed at Will och kand Were gestendig; Forsch^{ne} Sr Jörgen Phillipsens saug fouget Peder Madsen Sielff vedstoed at hand till be^{te} besigtelse haffde faaed Warsell,

Citanten Jacob Lutt protesteret och satte udj rette, at huoruell de forsch^{ne} Indsteffnte Peder Madtsen med hans Consorter (**fol. 72a**) fremstiller och Sig forschieder till Sr Jörgen Phillipsens befaling och hiemmell till forsch^{ne} hans Master och bielcher at opschaare och forderffue, Saa formeener hand dog at samme hans befaling och hiemmell ey kand eller bör dennem befrj fra dend tilbörlig Straff som de med Slig deris Woldelig gierning och bedriff^t Kand haffue fortiendt, efftersom di ey war pligtig at følge deris hosbonds bud eller befaling till Slig v-louglig och v-sömmelig bedriff^t, och formeente di burde haffue störe Respect till hans Ko: Ma: udgiffne Louwer end deris hosbonds befaling, Och huad hoffuidSagen och dend hannom tilföyede schade angaar Det formeente hand at Laugmanden Sr Jörgen Phillipsen hannom alt burde oprette och indstaa, och dend forsch^{ne} om tuistige Wid som hand i sin egen schouff hugget och ladet lunde och fremkiöre han: v-behindret at følge; Widere udj denne Sagh bleff nu ey i rette stilled Huor for den er opsatt till Nestkommende 15 Januarij och Jacob Lut Meente Sig till des med Wiidere beuislighed at före i rette huilched hand formeente Sig till samme opsettelis tid, at Vere v-formeent om hand kand siunis Sig Wiidere fornöden.

RETTERGANG 15. JANUAR 1677 PÅ FROK I NORDERHOV

Anno 1677 den 15 Januarij war Jeg till Rettens betienelse paa Froug tingstue i Nördrehougs (**fol. 72b**) Sougen paa Ringerige vdinden dend fra Nestaffuigte 21 decembr: opsatte sag Imellum Monsr Jacob Lutt som Citant paa dend Eene, och Sr Jörgen Phillipsen, hans Saugfoug^t Peder Madsen och hans medfølgere, angaaende de Master och lodbielcher de for hannom schal haffue opschaaret, war offueruerendis böigdelensmanden Willadtz Trögstad Item di samme Laugrettis mend som Retten Sidst betiendte, Nemblig Gunder Gaunum Halduor Braag, Ole Siffuersen Wager Madtz Froug, och Laurs Weysteen, Mens Engebrit Weysteen war nu ey tilstede, dog suared di Andre paa hans veigne.

Kom da for os Igien udj Rette Citanten Jacob Lutt och Indgaff hans Schriff^tlig Indleg och Protestation Huorudj hand offuer Peder Madsen och hans Medfølgere Iblant andet Setter i rette at de bör lide paa det høyeste baade paa formuen och i fengsell och Jern paa Kroppen till Bremmerholm paa wisse tid, for Slig deris begangne voldsomme Indleg daterit i daug,

Aff de IndCiterede mötte ey nogen i Rette Och Bleff alligeuell aff Monsr Jacob Lut fordredom i Sagen.

Effter huilchen denne Sags beschaffenhed, och effterdj de forindfördte aff Monsr Jacob Lut Indsteffnte personer haffuer Indgiffued och foreuist deris hosbonds Sr Jörgen Philipsens order och befahl till denne omtuistig Vid och Trær opschaare, Item hans Indleg huorued hand Sig Sagen Antager Och gaar dennem udj hiemmels Sted, Med (**fol. 73a**) foregiffuende och formeenende det at vere huggen udj hans schouff till hans gaarde Hole och Leerberg beliggendis,

Och Jacob Lut derimod foregiffuer dend at vere huggen udj hans egen schouff till Röseng Och ingen effterretlig beuislighed der om paa Enten Sider forestilles, enten paa huad Sted Widdere er huggen, eller huem samme schouff och eyedeler med Rette tilhörer, Huorfore ey heller noget om des aawirche eller Widdens ophuggelse nu aff os kand Kiendis, Mens Saasom fornemmis at Widden War fremkiört och ey fantes Ved stubben huor dend huggen, da bör h^r LaugM: St Jörgen Phillipsen som dend der Sig eyedelerne och for^{ne} des omtuistige hugst vil tilEigne, först paa aasteden at lade besigte Och, giöre beuislig huor Widden er huggen, och saa wed Louglic beuijs at forklare det same Schouff och eyedeler med be^{te} des derpaa gjorde hugst er hannom tilhörig och berettiget, Huilchet alt wed foregaaende Louglic adfart och Steffnemaall till aasteden Remitteris, Och ded Med aller förste det bequommelig paa Aasteden Kand Schee, Gaaes saa Siden der effter om des Schade och aawirche effter des Loumes-sig Anledning och forefindende.

Gud Forlæhne os Itt glædeligt Och Lychsaligt Nyttaar

TING FOR RINGERIKE 1. FEBRUAR 1677 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 1a) Anno Christi 1677 Den 1 februarij Holtis ting och Meenige almuffues forsambling aff begge Ringerigs prestegiæld paa Biörnstad tingstue, War offuererendis Kongl: May^{tz} fouget Sr Christen Christensen, begge böigde lensmend, Item effter^{ne} Laugrettismend Nemblig, Ole Siffuersen Wager, Ole Rud, Torger Øffreby, Gunuoll Wiig, Halduor Braag, och Ole Schoug, Malte Kittelsby, Engebrit Weisteen, Engebrit Alme, Ole Berg, Ole Hansen Gesuold och Söffren Horum.

Haffuer da Ermelte Kongl: Ma: fouget for almuffuen ladet oplæse och forkynde h^r Baron v^{tt} Jens Juls schriffuelse och andordning Huorledis forholdis schall med dend Naadⁱ paabudne höe och Proviantschatt Item Ko: Ma: Tiende som till Magasinen schall leffueris eller och penge derfor Nemblig for en t^{ne} biug 2½ Rdr: 1 t^{ne} Erter 3½ dr: 1 t^{ne} Roug 3¼ Rdr 1 t^{ne} blandkorn 7½ ort, 1 t^{ne} haffre 5 ort, it les for 2 Rdr: 1 Lisp: eller 16 schaalp: Smør 1 Rdr 1 Lisp: Röget kiöd 44 s: med derom widere des indhold dat: 3 9br 76. Noch oplæst en Missiue Aff Welb^{te} Baron Jull och welb: L: Rosenkrantz om Kryzdaler, at de schall vere gengse och i hans May^{ts} schatter anammis for Sex ort dansche eller 96 s: dat: 3 9br: 76. Huilche begge for^{ne} breffue er tilforn aff fougden och böigdelensmanden almuen ankyndiget.

(fol. 1b) Noch lod fougden forkynde h^r Secreteres Tonsbergs Schriffuelse och paa hans høyExll: Veigne udstedde order om de tilforn paabud oc schydzteign eller penges affschaffelse, dat: dend 16 decembr. 76.

Item forkynt hans høyExll: udstedde Tröchte forordning om de Sig v-berettiget Schydzferd tiltager, dat: 12 Januarij 1677.

Ermelte Kongl: May^{tz} fouget lod for Retten fremföre en fange ved Nauffn Gulbrand Olsen for adtschillig Tyffuerie hand schall hafue begaaed, Huorom Monsr Jacob Lut Sig udi Retten fremstilled som hannom anklaget och gaff Sagh for endeell hannom frastollen, Och effter tilspörgelse gjorde for^{ne} fange derom effterschr^{ne} tilstand och bekiendelse, Nemblig -

1 At en Maaned for Juull, da tog hand Nögelen till Jacob Lutz Staubo udj hans tienners Niels Christensens kammer, gich saa i Stauboen och tog en tör v-barched hud, huor med hand gich op till Hans Tydsch och soldte han: dend, Och Hans spurde hannom huor hand haffde faaed dend da sagde hand, at hand hafde faaed dend paa Bönsnes hos Schriffueren -

2 Noch bekiendte hand at kort for Jull War hand atter paa Jacob Lutz Stauboe och tog it qter Korn och lagde det under en widhoug, huorfra hand tog det och bar det hen till Jens Saxses quinde och flide hende det for giæld hand var hende schyldig; for^{ne} Jens Sax var och nu udi Retten tilstede och ey benegted det hans quinde Jo fich beme^{te} qter korn aff hannom for Jull, Mens hand benegted at huerchen hand eller hans quinde Widste huor hand hafde faaed same korn; fangen Sagde ochsaa at di ey widste huor hand fich det;

3 Noch bekiendte for^{ne} fange, at hand nogle dage effter Jull nu i Vinter, en Mandaugs Natt, Da War hand atter i Jacob Lutz Staubo /: huilchen hand opluchte (fol. 2a) med en Nögell som hand Sielff haffde ladet giöre der till hos Suend Vldren /: Och da tog hand halffandet qter korn, och gich dermed till Jens Sax och leffuered Jens Sax det Sielff for giæld hand var han: Schyldig,

Huilched Jens Sax ey benegted Mens hand sagde Sig ey vitterlig huor Gulbrand det hafde faaed;

4 Iligemaader bekiendte for^{ne} fange at Onsdagen dernest effter, om morgenen tilig i Oute, da War hand atter paa Jacob Lutz Staubo :/ och læste op med for^{ne} Nögell som hand Sielff lod giöre dertill :/ och tog da atter noyed Korn som kunde vere en Setting Ringere end 1½ qter, och hand bar det hen och Sette det oppe udj Jens Saxses Suale, Mens hand taldte iche med Jens eller hans quinde same tid, Mens gich optill Ouven Bierche, Och som hand Kom tilbage Igien da war Jacob Lutz folch inde till Jens Saxses at Randsage dereffter, och hand sagde at Jenses quinde Schulle ochsaa haffue det Korn udi betaling for huis hand hende Schyldig,

5 Noch bekiendte for^{ne} fange, at nu forleden Sommer it Aar Siden, da var hand paa Bragenes paa Baldtzer Bardtz Söboe om Morgenen i SolRendingen, och tog der Siuff qter Roug och Roede dermed Ned till Brageröen och lagde dend paa en bordhaug Indtill hand fich leigd hest dertill, och förde dend saa op till Ringerige Saa Nær som till Vngefehr it qter hand betalte i hesteleye.

6 Iligemaader bekiendte hand, at samme for^{ne} tid hand var paa Bragenes, var hand ochsaa Inde hos en Quinde ved Nauffn Ragnild Morten schomagers der tog hand it Styche lerrit udj en bench och lagde det i gaarden bag nogle bord, Och som hun spurde dereffter, Sagde hand hende huor det laa, Saa hun fich det Igien.

7 Noch bekiendte for^{ne} fange at for wngefehr (fol. 2b) Thj aar Siden, da tog hand en hest som gich udj en braate Ved Schotz Elffs Jernwerch, och var Bergschriffuerens Laurs Hammers hest, och drog dermed hiem till Ringerige och brugte dend i Sin Waaring Indtill der kom bud fra Eyermanden effter den, Sagde och at det Var di tider om aaret at hand Meente hester Schulle forvaris Inde och iche gaa ude etc: Och efftersom be^{te} fange nu ey Viidere aff hans Tyffuerie Ville bekiende lod Sagsögeren hermed beroe till Neste ting effter Voris Hallingdals Reigse, Med formeening da Wiidere forklaring och beuislighed derom at före udj Rette etc;

Ingeborg Sl: Hans Hansens aff Bragenes lod læse och tingliuse it schiöde aff Jon Simensen Hönen till hendis Sl: Mand udsteed paa hans odelsret och Lösen till Sex Lisp: i Sundby paa Rommerige i Ennebachsougen, Item fire Liusp: aff en Engeteig paa Reenlingsöe i Fiit sougen dat: Hönnefos 18 9br: 1662.

RETTERGANG 2. MARS 1677 PÅ BJØRNSTAD

(fol. 22b) Den 2 Martj bleff Retten betiendt paa Biörnstad tingstue paa Ringerige, med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig, Ole Rud, Söffren Horum, Ole Berg, Gunuoll Wiig, Ole Gesuold och (fol. 23a) Hoffuor Moe, Gunder Gaunum, Oluff Siffuersen Wager, Laurs Rachestad, Lauridtz Weysteen, Torchel Lore = Var offueruerendis Kongl: May^{tz} fouget Christen Christensen.

Huor da Ermelte Ko: Ma: fouget lod udj Retten fremføre dend fange Gulbrand Olsen, som forvden forig bekiendelse endnu her i Retten gjorde effter^{ne} Tilstand Nemblig, at dett bliffuer nu till Vaaren To aar siden at hand lod giöre dend Nögell hos Suend Vlderen till Jacob Lutz Stauboe; = Noch tilstod hand at noyed for Jull Nestforleden, da gich hand Ned igiennem taged paa Jacob Lutz Loffue, och Tog der endeell Erter aff drossen som der Laa och bleff vngefehr halff-tredie Setting, Huilche Ertter hand Sagde at hand dröfted Reene Nedre udj Stadums hougen, Och Sagde at Hans Tydsch fich dem aff han: for it par schoe, Mens Hans Widste iche huor hand haffde faaed samme Ertter - Noch bekiendte hand, at i fior Winter ved dette Löyte, da tog hand en tönde korn aff Jacob Lutz Stauboe som hand soldte till Hans Tydsch for halff an-

den Rix daler, Mens hand sagde han: iche huor hand fich det, och hand ey heller spurde han: dereffter, Sagde och at hand samme tid lucht Stauboen op med Jacob Lutz egen Nögell som hand tog i gaardsfougden Bertels kammers, och hand förde det korn först hiem till Sig, och om Morgenen tijlig dereffter drog hand det paa en Kielche op till Hans Tydsches Och soldte han: det, Sagde och at Hans Tydsch iche haffde faaed noged Mere aff hannom, Noch tilstod for^{nc} fange, at hand haffuer Trej gange om Natter tide Wered med Jens (fol. 23b) Sax /: effter hans begiering :/ och taget fisch aff folches garn och Reffuer, dend förste gang som kand vere ved fire aar Siden, da Tog Jens en flasche brendevin i Sin lomme, och bad Gulbrand fölge Sig, da Roede di West offuer til det andet land och gjorde ild for Sig ved Snage tangen och laa der och drach Brendewijn, Indtill om Natten, da drog di langs landet och leete effter garn och fant ingen, och haffde en steen med en Söger hengendis bag effter baaden at söge garn op med, om-sier fant di endeell Reffuer som laa med augn paa, huoraff Jens Sax tog fischen som war en Stor bötte fuld huilche Jens beholt altsammen och bar den op till Sit, Mens Gulbrand fich iche Mere end Mad och driche hand gaff han:

Dend anden gang /: som var dend samme sommer :/ da Roede hand for Jens Sax fra Dumholt och som di kom udpaa fiorden, sagde Jens till hannom, Wj Vill Roe hen ad Gomnes landet, och See Vj kand finde nogen Reffuer, da fant di endeell Reffuer Söer med Gomnes landet huilche Jens opdroeg och tog fischen aff som bleff ved pas it Troug fuldt, och lod Reffuerne vden nogen flydeteign Ned igien, saa iche var ligt nogen Kunde finde dem igien, huilchen fisch Jens ochsaa beholt, och dend tid di kom hiem lod Jenses quinde ilde for di iche haffde ochsaa faaed nogen Sijgh, och Gulbrand Meente, at samme Reffuer tilhördte enten Christen Gomnes eller dem paa Deellen, = Dend tredie gang tog Jens han: paa baad med sig fra Gomnes landet /: langt paa afftenen :/ da optog Jens Laurs Onsaggers garn Mens hand fant iche Mere i dem end Trej Sig, Same tid tog hand ochsaa (fol. 24a) och Anders Stadums garn, Mens hand fant ingen fisch der-udj, garnen Satte hand Need Igien; = Jens Sax som nu var her i Rette benechtet alt forsch^{nc} fischerj som Gulbrand hannom paasagt, vndtagen dend sidstegang med di Trej fischer, ded wedstoed Jens at hand tog samme Trej fischer aff garnet. Mens det öffrige sagde hand at hand Liuger han: paa - For^{nc} fange tilspurdt om hand noget Wijdere haffde at bekiende Huortill hand Suarede Ney, Mens alt det hand som forindfördt haffuer bekiendt, Sagde hand saaledis at vere udj ald Gudz Sandhed, huorppaa hand Wilde gaa till Sin döed,

Fougden Christen Christensen satte udj Rette och formeente at beme^{te} fange Gudbrand Olsen for Slig offte begangne groffue Tyffuerie burde Lijde och Straffis paa Sit lijff och effter Lougen TyffB: 1 cap: Sidste Wers med han: at forholdes.

Effter Huilchen denne Sags Leylighed Och effterdj bemelte fange Gulbrand Olsen her for Ret-ten Sielffuillig och v-tiltuungen haffuer vedstaaed och bekiendt ald forsch^{nc} ochsaa offte och i langsommelig tid begangne groffue Tyffuerie, Da Wijdes iche med Lougen hannom at kand be-fries det hand Joe derfor bör lide och Straffis paa Sit Liiff till galgen Effterdj lougen (fol. 24b) och hans eigne bekiendte gierninger Sielff dömmet hannom, Och om hand nogen Middell er eigendis, da der med at forholdis effter TyffB: 1 capt: Sidste vers etc.

Effter at for^{nc} dom War affsagt, da tilspurde Sr Christen Christensen fangen, om hand Widste Sig noget till befrielse, och om hand Wilde appelere eller Steffne paa dommen, Huor till hand Suarede Ney, at hand iche Widste Sig noged till befrielse till at steffne paa dommen, Mens Wille gierne ansöge och bede om benaading hos dend höye öffrighed, etc:

Sr Dominichus Broumand lod Tingliuse en oblig: och pantebreff aff Jacob Lut till han: udsted paa 443 Rdr med Rente, huorfor hand han: til pant och forsichring Setter 1½ pund i Houg nord med böxl: udj Hundstad 1 pund med böxsell, udj Fröoug 1½ pd: med böxsel och it halff pund i Solberg med böxsell dat: d: 1 Jan: 1675 vnder hans haand,

TING FOR RINGERIKE 22. MARS 1677 PÅ BJØRNSTAD

Dend 22 Martij Holtes almindelige Sageting paa Bjørnstad tingstue paa Ringerige offuer begge prestegield War offuererendis Ko: Ma: fougetz fuldmechtig Hans Nielsen, sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Gunder Gaunum, Jon Schiøruold, Anders Sörum Ole Siffuersen Wager, Alff Horum, och Tron Sörum, Sambt tingalmuffue fleere;

Kom da for os udj Rette Sr Daniell Knoff, som wed Rigens steffning haffde hidsteffnt och udj Rette fordred endeell bönder och Almuffue her paa Ringerige for Restandz och gield till hannom schyldig effter samme Steffnings medför och tilhold, dat: 31 Julij 76.

Huoreffter först i Rette fordred Karen Gilou (fol. 25a) Nu boende udj it huus ved Buesund, Haffuendis hende at tiltale for Resterende Landschyld och Rettighed aff en f:ring tunges Landschyld, udj hendes forig paaboende gaard Giloug som hand Sig tilforhandlet aff Sl: oberste Schade, huorom hand forelagde hans schiøde aff dato 21 febr: 1672. Noch fremlagde hand en forig Sorenschiffuers Sl: Tomas Tomasens udstedde dom dat: 10 decembr 1658 angaaende samme f:ring godz som hun da aff Marie Kircheprousties forwalter Anders Pedersen er Sögt och tiltalt for, och da tildömbt det at betale etc:

Noch fremlagde Sr Knoff en Missiue aff hr: Oberste Schade dat: 21 febr: 1672 Huorued hand forklarer, at were berettiget des Landschyld Siden Anno 1665, och hun fra des till Anno 1671 aars udgang gaarden besiddet som er Sex aar. Formeente hun samme Resterende landschyld och Rettighed til hannom bör betale med tilforaarsagelig omkostning Julem(er)^k och ellers huis hendis plicht effter lougen, hende kand tilfalde.

Paa Indsteffnte Karen Gilougs weigne mötte Willadz Trögstad och Suared paa hendis Veigne /: som hand sagde effter hendis ord :/ at denne fordrende landschyld ey nogen tid tilforn er gaaed aff samme gaard och fremlagde en böxsell Zeddell aff Söffren Pedersen till Laurs Jacobsen schredder udsteed paa Giloug som schyllt till han: en t^{ne} Strijt biug, dat: 4 may 1660 huilched Michell Gijle berette at Vere dend part som Sl: Frantz Nielsen i same gaard var Raadig etc: = Effter huilchen leylighed och effterdj Citanten med Indlagde dom, och derudj inddragne Mage-schifftebreff forklarer, at Vere dömbt en f:ring Miels aarlig landschyld aff Gijle till Mari kirches prousti at betales med wiidere, Item med Indlagde (fol. 25b) h^r oberste Schades Sig med deelte schiøde, Item hans Missive Sig til beuiser at hand samme for^{ne} gaardepart och des krefuende landschyld er tilberettiget, Huorfore Kari Giloug er tilfunden forsch^{ne} Sex aars Resterende landschyld och rettighed till h^r oberToldInspecteur Sr Daniell Knoff at betale med des Julem(er)ker sambt Trej Rdr: udj omkostning och det Inden ½ Maanetz daug at fuldbiurdiges, Saafrembt det iche ved Nam och Worderings adferd hos hende schall udsöges,

Noch haffde hand hidsteffnt Michell Nielsen Gile for Resterende fem aars landschyld och Rettighed aff forsch^{ne} f:ring i Gijle fra Anno 1671 till Neruerende tid med dis Julem(er)ker och tilforaarsagelig omkostning,

For^{ne} Michell Gijle mötte Sielff i Rette och vndschyldte Sig ey at widste hand samme landschyld Schulle betale etc. Er tilfunden samme forsch^{ne} fem aars Resterende landschyld aff dend f:ring i Gijle Till Sr Knoff at betale med des forfaldne Julem(er)ker och 2½ Rdr i omkostning, och det Inden ½ maanetzdaug, saafrembt ded iche ved Nam och Worderings adferd hos hannom schall udsöges, = Belangende Sr Daniell Knoffs böxsell Rett till beme^{te} f:ring som hand ochsaa paastod Michell Sig hos han: burde med Indstille, Huilchet hand dog nu Michell for Sin person des paatale effterlod, Dog hans rett der till effter dags will haffue forbeholden och v-forkrenchet -

(fol. 26a) Noch haffde WelErmelte Sr Knoff hidsteffnt och tiltalte Mattias Sax for Nij aars Resterende Landschyld aff Nij Liuspund udj hans paaboende gaard Gomnes, som han: udi betaling hos Ole Andersen Mo paa Hadeland er udlagt, belöbende 24 dr 1 ort 7 s: Sambt des paalöbende Julemark bedragende 4½ dr Huilched hand formeente hand med foraarsagelig omkostning burde betale, Mattis Sax mötte Sielff udj Rette, och samme Resterende landschyld vedstod och begierede daug derpaa, Mens Sr Knoff fordred dom derpaa, Huorfore Mattis Sax er tilfunden forschr^{ne} Resterende Landschyld och Julem(er)ker at betale Inden halff Maanetz daug med sambt threj dr udj omkostning, Saafrembt det iche ved vorderings adferd hos han: schall udsöges, Huorimod ochsaa Daniell Knoff Sig Sielff Erböd, at huis Mattis Sax med Zeddeller kand beuise udi odelsschatt aff forschr^{ne} Nj Lisp: Imidlertid at haffue betalt, Will hand hannom Cortte och gotgiöre.

Noch haffde WelErmelte Sr Knoff ved samme Rigens Citation hidsteffnt Harald Knæstangs Arffuinger, Haffuendis den: at söge och tiltale Saasom Ole Andersen Knæstang, Alff Leerberg, Och Ole Egge /: nu och tilhollendis paa Knæstang :/ Haffuendis den: at söge och tiltale for en Summa penge Nemblig 211 Rdr 2 ort som de effter affreigning paa for^{ne} deris Sl: broders veigne till Monsr Johan Marcellius bekiender Sig at schyldig Vere och loffuer han: at betale effter derom nu i rettelagde deris affreigning och udstedte forpflicht dat: 7 Julij 1666 - huilched (fol. 26b) effter des opschrift befindis till Monsr Johan van Cappelen, och aff Jan van Capelen till Sr Knoff Igien Transporteret.

Forschr^{ne} Trende brödre begge Ole Andersöner och Alff Andersön Mötte Sielff udj rette till Wedermaals tale, och forschr^{ne} deris udgiffne affreigning och forpflicht ey kunde benegte eller fragaa, Mens sagde at der war indted at arffue effter bem^{te} deris Sl: Broder Mens Ole Knæstang loffued dog at de schulle giöre deris fljyd till des betaling och begierende dagh till de det effter handen kand affstedkomme,

Sr Knoff Satte udj Rette och formeente di forschr: Schyldige och tilforpligtede giöld burde till hannom vden wiidere ophold at betale Och derudinden at holde hannom schadislös fra dend tid de tilforpligted giölden at betale, Item Kost och Tærings Erstatning Och der paa begierede dom -

Effter huilchen denne Sags Leylighed, Och effterdj herudj rette leggis forschr^{ne} Trende brödres Nemblig begge Ole Andersöner, och Alff Andersen, deris udstedde beuis och forpligt, Huorudinden de Sig till forbinder och forpligter till Monsr Jan Marcellius at betale de forschr^{ne} 211 dr 2 ort och ded till waaren 1667 och med desen paaschrift forClares samme giöld med ald des tilberettigede till Sr Daniell Knoff at Vere Transporteret och offuerdraget som det nu Söger och paataler, etc: Saa er forschr^{ne} Trende brödre hermed tilfunden dend offuenschr^{ne} fordrende (fol. 27a) giöld - 211 dr 2 ort till hannom at betale och med des paagaaende interesse at holde hannom schadislös fra Waaren 1667 da de forpligted giölden at schulle haffue affbetalt, Item at betale hannom udj Kost och Tæring 8te Rixdaler Huilchet alt di bör haffue fuldbiurdet och effterkommit Inden halff Maanetzdaug saafrembt det iche ved Namb och Worderings adferd aff deris gods och formuffue hos dennem schall udsöges, = Imidlertid och desforinden at samme giöld aff dennem tillfyldist vorder fornöyet och affbetalt, forbliffuer Sr Daniell Knoff ved dend pant och forsichring udj deris gods som de udi foromrörte deris udgiffne breff haffuer Monsr Jan Marcellius forsichret och bebreffuit -

Och efftersom Ole Andersen Knæstang /: effter affsigten war begyndt at Indschriffue :/ Sig först erindret och foregaff at hand haffuer till Johan Marcellius betalt paa denne giöld Thj lod bielcher som hand i Wigerson till hans Tiener Ole Johansen Leffuerit effter hans Seddels uduisning huilchen hand beklaged Sig nu ey at medhaffue, Huortill Sr Knoff Sig Erböd han:

gierne som billigt at schall aff Cortes och gotgiöres huis hand med Rigtig Seddell och beuis kand forklare paa for^{ne} giæld at vere leffuered och betalt.

Jörgen Laursen paa Hönen, lod tingliuse (**fol. 27b**) It schiöde aff Sl: Niels Tolder, Sr Laurs Jacobs: och Peder Nielsen Kongsberg, Till Commissar W: Mekelnborg udsted paa It schippd: tunge med böxsel udj Hoff her Paa Ringerige dat: 16 decembr 1674. = Item der paa tinget W: Meckelnborgs Transport till Jörgen Laursen paa samme gaard dat: 21 Junij 1675. = Item lod hand tingliuse her Söffren Nielsens Confirmation paa offuenbemelte Kiöb dat: 28 augustij 1675.

Welb: Ouffue Lange till Falchensteen lod tingliuse en obl: och pantebreff aff Jacob Lut till Monsr Eilert Christophersen udsteed paa femb hundrede Rixdlr Capitall, och derfor til forsichring och pantsetter hanom Helgeland med böxsell Fem schippd biugmalt och udj Söhholl 2½ schipp: biug malt med böxsel och herlighed, Samme breff dateret dend 1 Martij 1676.

TING FOR RINGERIKE 6. APRIL 1677 PÅ BJØRNSTAD

Dend 6 April Holtis almindelige ting paa Biörnstad tingstue offuer begge prestegiæld paa Ringerige, War offueruerendis fougden fuldmegtig Hans Nielsen Sambt effter^{ne} Laugrettis-mend Nemblig, Ole Rud, Christopher Fecher, Alff Horum, Johannes Egge, Ole Schouff, och Alff Leerberg, War offueruerendis Böigdelensmanden Willadtz Trögstad och Laurs Onsagger, Sambt Meenige tingalmuffue.

Er da for almuffuen oplæst och forkynt Kongl: Ma: Naad^t Tröchte forordning om Trende almindelige bededage som paa biudes at schall holdis först kommende 18 och 25 Maij och 1 Junij her udi Norge, dat: 16 februarij 77. Item derhos hans høy Exl: h^r Statholders befaling om desen Ankyndigelse dat: 26 Martij Sidst affuigt.

(**fol. 28a**) Noch lod fougden for almuffuen oplæse och ankyndige dend forordning om militarsche Execution till Schatternis Inddrift aff hans høy Exl: h^r Statholder udsted dend d: 29 febr: 1676.

Angaaende dend Sagh Som Monsr Laurs Laurs: aff Bragenes paa Sin v-mages Peder Simsens Weigne haffuer ved hiemstefne i rette sögt Tomas Asch for giæld hand till Sl: Simen Laursen schyldig, Saa fremkom nu Laurs Laursens fuldmegtige tiener Knud Olsen, och samme Sagh i Rette fordred, Mens Alff Leerberg paa Tomas Asches Weigne Suared, at hand nu ligger ved Sengen och er Siug och haffuer ligget ved sengen i 8te dage, Och War begierendis med Sagen motte beroe indtill om gud will hand kand bliffue tilpas Igien och Sielff Suare till Sagen, Huorfore och effterdj med Tomas Asches grander Lyses och forklares Tomas Asches Louglig forfald at hand nu med Siugdom och Suaghed behaffted, och derfor ey Sielff nu kand möde at Suare til Sagen, Huorfore samme Sagh er forflöt till Neste ting hereffter, Huor da Enten Tomas Asch Sielff eller ved fuldmegtig haffuer at möde och forklare huis hand Sig till affbeuisning och befrielse Imod samme sögning kand haffue, = Ellers fremuiste for^{ne} Knud Olsen nu udj rette en Sl: Simen Laurses RegenschabsBoeg, N: 6. Huor udj dend affregning Imellum Sl: Simen och Tomasch (!) dat: 5 octobr 1668 findis Indfördt, och ellers huis (**fol. 28b**) udj dend i rette lagde Schiffes betienters forretning indfördt paa Tomas bekommet med samme bogstafuer Eens Kommende Saauit Indtill dend 15 Januarij 1669 da Tomas bekommed aff han: di 10 dr och To pd: Tobach for 2 ort. Mens huis der effter och Siden samme dato i forretning er indfördt, findes iche udj forsch^{ne} boeg, Mens der om maa wist vere i en anden boeg.

Noch fremkom for Retten Erich Jensen Rauffn aff Christiania, som sagde Sig fuldmegtig paa Mons: Peder Nielsen Kongsberg ibdm: hans Veigne, Och udj retten Indgaff en Riigens Citation aff dato 18 Aprilis 1676. Huorudj formeldis at Peder Nielsen lader Steffne och Tiltale Guttorm Haugnord for en deell Master och lodbielcher hand udj Marigaards schoug schall hafue ladet hugge, formener hand derfor tilbörlig bör Indstaa, med sambt landnambs böder, och lasten till han: at vere forbrut, effter derom samme Steffnings viidere medför.

Ellers fremlagde hand Peder Nielsens fuldmagt till Anders Nielsen Maas, och hans fuldmagt igien till Erich Laursen Sörum at söge samme Sag, dat: 15 April och och 12 9br: 1676.

Dernest fremlagde for^{ne} Erich Jensen en forig Sorenschiffuer Söffren Bendtsen, hans fuldmegtiges Niels Söffrensens, och 6 Mends dom angaaende da paatalte Schouhugst i Marigaards schou dat: aasteden d: 15 7br: 1657. Item fremlagde hand en Schriffuers Sl: Ennert Jenses och 12 Mends dom dat: 15 7br: 1647 som och udj den anden for^{ne} dom findis Indfördt.

Noch fremlagde hand en Arrest Zeddell (fol. 29a) effter hans andragende dat: 20 Martij 77, och hans höyExl: befaling dat: samme dag och arestens paaschrifft dat: 2 april 77.

Indsteffnte Gutorm Haugnord mötte udi egen person i Rette och i Rettelagde it Schiöde aff Jens Rasmusen Aase i Huidsöe i Tellemarkken, till hans fader Gunder Gutormsen udsteed paa en f:rings gods udi öster Waagaard liggende i Vlleraall dat: 18 Martij 1650 -

Dend hederlig Mand her Otte Jacobsen lod ved Willadtz Trögstad i Retten Indgiffue Sin Schriffblig Indsigelse i denne Sag, at efftersom hand paa prestebolens Weigne till Nördrehoug, er en Lodtzeier i Marigaard och fornemmer di andre schouge udhugges, och ey noget paa Sin part der aff Kommer till Nytte formeener hand effter dette Steffnemaall Peder Nielsen och Gutorm alleene Imellum :/ ey noget bör foretages eller kiendis, Mens dend sögende forplichted han: och sambtlige interesserede lodzEyere till aasteden derom at Indsteffne, till loughlig Erfaring och besigtelse om aawirched, at da en huer kand Nyde saa viit lough och ret paa Sin anpart, och Imidlertid och desforinden, Lod hand derued fredliuse samme Marigaards schoug Samme Indsigelse dat: i dag Item derudj begierer her Otte at motte giöeres arrest paa huis der nu kand findis at vere hugget eller fremkiört aff for^{ne} omtuistende Marigaard schou = Huor effter Ko: Ma: fougetz fuldmegtige Tienner Jens Castensen paa Sin hosbonds Weigne her udj Retten forkyndet baade (fol. 29b) for^{ne} Citant och Vederpart at huis aff den: findis hugget udj for^{ne} Marigaards schou, at Were och forbliffue udj en Loughlig arrest Indtill Sagens uddrag -

Erich Jensen Rauffn Protesteret och paastod at effterdj med de Tuende i Rette lagde Domme beuises och forklares, at Marigaard schou er tildömbt och fuldt Sl: Laugmand Niels Hansen, och hans Sön effter hannom, vden nogen hinder, formeente hand hans Principall Peder Nielsen som dend Arffueligen tilfalden, med lagi rett burde Nyde och fölge, och huis aff for^{ne} Gutorm Haugnord nu der udj befindis at Vere hugget, at vere han: hiemfalden effter hans Steffnings medför, = Och dersom her Otte Jacobsen Well Kunde Sig till nogen ret udj samme schou, formeente hand at hand det loughlig burde söge etc:

Gutorm Haugnord paastod at for^{ne} dome ey burde eller kunde komme han: till nogen hinder udj hans anpart, at effterdj dertill den: huerchen Steffnt eller dömbt Marigaards lodzeigere noget Imellom des eyedeller, Mens allene Imellum Egge och Marigaards eyer at vere passeret, Till for^{ne} documenter Wiidere at efftersee, er Sagen opsatt till i Morgen.

Claus Dijnesen schredder ved Hönnefos kom frem for Retten och foregaff aff Jesper Gregersen ved en Rijgens Steffning at vere Steffnt, erböd Sig nu derimod i rette, och anviste Sit schriffblig Indleg derimod som bleff oplæst, Mens ey nogen paa Jespers veigne fordred sagen i rette.

(fol. 30a) H^f assistensraad S^f Wilhelm Meckelnborg Wed Sin fuldmegtige Tienner Madtz Ellingsen Indgaff en Riigens Citation, wed huilchen hand haffde hidstefnt och udj rette fordred Mons^f Jacob Lut for 200 dr effter hans till Gabriell Marcellius udstedde obligation dat: 17 Martj 1673, Huilchen obligation hand nu udj retten fremlagde med paateignit Transport till S^f Meckelborg. Noch fremlagde hand en videmerit Copie aff it gaffue breff Jacob Lut till Sine forældre udsteed, huor aff samme giæld Sig reigst, dat: 18 aug: 1665. Och for det sidste fremlagde hand Sin hosbunds Schrifftlig Indleg och Protestation.

Paa Indstefnte Jacob Lutz weigne mötte hans Tienner Olle Christensen i rette Och War paa hans hosbunds Weigne begierende opsettelse i Sagen till en anden tid Huorfore Sagen bleff forflöt med begge fuldmegtigers Consentz till Nest kommende d: 23 April: och ded effter begge deris begiering till Gomnes tingstue, Huorda Jacob Lut i retten haffuer at forklare huis hand Sig till nogen befrielse kand haffue etc:

TING FOR RINGERIKE 7. APRIL 1677 PÅ BJØRNSTAD

Dend 7 April holtis atter ting paa Biörnstad tingstue med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Halduor Braag, Embrit Weisteen, Laurs Weisteen Tron Horum, Gunuoll Wiig och Alff Horum, War offuerendis fougdens Tienner Jens Castensen, Sambt böigdelensmanden Willadz Trögstad,

Belangende dend i gaar i Rette Werdtte Sagh angaaende Marigaards schoughugst, mötte nu igien i rette indbemelte Erich Rauffn, saa och Gutorm Haugnord, Och bleff aff dend hederlig mand her Otte Jacobsen Wed Willadtz Trögstad endnu udi Retten, fremWiist, Tuende viditzer angaaende Nördrehougs presteboels Jordegods och indKomster (fol. 30b) dend förste vnder S^f Knud Frandsens haand udsteed aff Schriffuerstuen den 5 Janvarij 1660 huorudj staa indfördt halffparten i en ödegaard Wed Waagaard Marigaard, Den Anden vnder forig Stichtschriff^f Sl: Johan Gaarmands haand, udsted d: 18 April 1666 Huor udj Staa Indfördt Marigaard med tiliggende Lunder och Anpart i schou och March Tou bismpd: fisch -

Effter huilchen Sags beschaffenhed Och effterdj S^f Peder Nielsen Kongsberg ved dette Steffnemaall lader Söge och tiltale Gutorm Haugnor formedelst hand udj Peder Nielsens schouff till Marigaard schulle haffue ladet hugge och udirche endeell Master Och Lodbielcher, Och Gutorm paastaa ey mere udj Marigaards schouff ladet hugge och udwirche end hans lod och anpart kand paalöbe och Taale, efftersom hand tilkiender Sig en lodseyer for en f:ring schyld i samme gaard etc: Der foruden fornemmes aff foromrörte dend hederlig mand her Otte Jacobsens Protestation och Indsigelse, emd hosföyede forig Stichtschriffuer S^f Knud Frandsen deris udstedde viditzes angaaende Nördrehougs presteboels Jordegods och indkomst, at hand paa prestebolens Veigne er en LodtzEyer och böxsell berettiget udj forskr^{ne} Marigaard och i des schou och March, da Synes det Nochsom at her Otte kand haffue billig föye, Sig udj denne Sag for Saauit hand for Sin lod och anpart Kand Vere tilberettiget, at interessere och ey udeluches, Mens efftersom ey her paa tingstuen noged Louglic och forsuarlig om samme schou eller aawirche kand kiendes eller forefindis, effterdj förend (fol. 31a) grandsches Och erfaris paa aasteden huor Aawirchet er giordt och paa huis lod eller anpart det kand tilreignes, da haffuer Wi for Ret och billigt Eragted at dersom Peder Nielsen derpaa Wijdere agter at Prætendere och tale, da bör hand det effter loughlig foregaaende Steffnemaall till alle interesserede Lodseyere till Aasteden at Söge och Procedere Huor da aff enhuers medförende beuisligh: kand fornemmis huad Ret och anpart dertill och udj be^{te} Marigaard och des schou kand tilkomme och Were berettiget, Huoreffter da Øyensiuilig kand grandsches och Erfaris huilchen aff partterne der Kand findis Mest brösthouden och med billighed paa Restitution och Jeffnt Kand haffue at Prætendere, gaaes da derom Wiidere huis lou och Retten Kand medföre,

Mons^F Jacob Bertelsen udj Rette Producered en Rijgens Citation aff dato 31 Janv: 77 Wed huilchen hand hidsteffnt och udj Rette fordred Helge Berg aff Sougndall formedelst hand med flere Sidst paabuden bededag Sig med druchenschab schall haffue forseet derom till prouffs hidsteffnt Jeremias Willumsen och Mette Mortensdatter ved Hönnefos, Till samme prouff at paa-höre och hidsteffnt Inger Oppegaard, Item Steffnt di Sex Mend som Retten dend 19 decembr betiendte, Sambt och Jon Wee etc: effter derom samme Steffnings Wijdere medför,

Paa Indsteffnte Helge Bergs och Inger Oppegaards Weigne Suared Jens Castensen, och udj Retten AnWiiste en Missive hannom tilschreffuen, aff Helge Berg, Med begiering hand paa deris Weigne Wille Suare (fol. 31b) till samme sag och Steffnemaall, som de Sielff Kunde Were tilstede, Huilchen Missive Jens Castensen Igien till Sig Annammet, = Jacob Bertelsen derimod Protesteret at effterdj Jens Castensen igien til Sig Annammet dend Missiue eller fuldmagt Huor effter hand kiender Sig fuldmegtig til sagen at Suare, och den ey Will lade bliffue udj retten tilstede da Kand hand iche Achte eller ansee han: for nogen Louglic fuldmegtig, Mens formeener at Helge Berg bör tilforpflicht Were at böde Sin Sigt for Steffnings offuerhörighed, Protestered ochsaa at Jens Castensen ey kand accepteres for nogen fuldmegtig, effterdj hand ey derfor frem wijser nogen fuldmagt paa Stempled Papijr, och der for ey med han: Will giffue Sig udj Rette I Synderlighed hand och ey heller aff fougden beordret till at vere nogen Procurator, Mens endnu paastod at de Indsteffnte absentes burde böde deris Sigt,

Jens Castensen derimod Suared, at effterdj Jacob Bertelsen ey vill acceptere han: for fuldmegtig at Suare till Sagen, Saa er hand begierendis paa for^{ne} IndCiteredis Veigne, at denne Sag och Steffnemaall motte beroe och forflöttis till Neste ting, at de da enten Sielff Kand suare, eller Sig med Nöyagtigere fuldmagt forsiune.

Jacob Bertelsen Wijdere derimod Protesteret, at Jens Castensen Som Sielff Sidder udj Retten paa K: Ma: fougetz Weigne, och burde obagte hans (fol. 32a) Kongl: Ma: interesse, Mens dend Sielff vndersticher och fordölger, formedelst hand dend fuldmagt som er paa v-stempled Papijr ey will lade forbliffue udj Retten Huoraff hans May^{lz} interesse dependerer effter Papijr ordi-nantzen, om hand ey heller will lade dend bliffue tilstede Vnder Jacobs och min forseigling, Huilched hand sambychte och bleff udj en Convolut ind forseiglede vnder begge deris och mit Zignet, och hos mig indtill wijdere forbliffue etc:

Effter huilchen beschaffenhed Haffuer Jacob Bertelsen Sielff Consenteret Sagens opsettelse /: paa det de Sig ey noget Schall Kunde undschylde for anfred eller misföre :/ Och effter Ret-tens forefindende till NestKommende 8 Junij, at de IndCiterede till des enten Sielff eller ved Nöyagtig fuldmagt Indstiller till Sagen at Suahre -

Willadtz Trögstad i Rette Producered en Rigens Citation dat: 11 decembr: 76 som fra dend 5 Martj hidtill forflöt, ved huilchen hand haffde hidsteffnt endeell prouff om en Lyche ved Hey-eren som hand med Jörgen Laursen omtuister, prouffuen Nemblig Anne Erichsdatter, Embrit Knudsen, Tosten Heyeren, Siffuer Wexsall, Solffue Baarud Mari Aslachs-datter, Huilche endeell personlig mötte tilstede vndtagen Siffuer Vexsal som er gammell och Suag Saauell och Solue Baarud som och gamell och Suag, lader dog ved Jon Wee Suare at hand indted i dend Sagh er Witterlig, och paa Tosten Heyerens Weigne Suared Baar Heyeren och Jens saugmester at hand er Siug och ey Kand möde, Willadz war begierendis at hand motte faa (fol. 32b) taget samme Sine prouff til förhör, effter som hand paastaar at samme Löche som Jörgen Laursen Sig tilEigner er hans quindis odell och tilberettiget.

Jörgen Laursen som Sig for^{ne} Löche tileigner och indsteffnt till prouffuen at Anhöre mötte Sielff personlig tilstede, och Indgaff Sit Schrifftlig indleg och Protestation Wed huilched hand baade schrifftlig saauelsom ochsaa nu Mundtlig Protesteret at effterdj Willadtz Trögstad Will

laugsöge dend omtuistige Lyche ifra hannom som hand kalder Sin quindis odell, och Jörgen det med Lou will werge /: effterdj hand paastaar dend han: och ey Willadtz tilberettiget :/ formeener derfor at hand bör holde sig lougens maade udj O: B: 5 capt: effterretlig som foresiger at slig Sögning och Process med des Widners förelse schall Schee och ordelis paa aasteden, huorfore hand paastaar ey nu her nogen prouff derom bör tages til forhör,

Huilchen Jörgen Laursens paastand wij ey heller Imod lougens alligerede 5 capittels egentlige formalia kand frafalde, Mens forefunden, att Willadz Trögstad wed Louglic Steffnemaall bör det till aasteden at Söge och Procedere om hand det Wijdere agter at Söge,

Jacob Bertelsen lod tingliuse Sit schiöde aff Jesper Gregersen paa Claus Dijnesens Iboende huus och Waaning ved Hönefos dat: 29 Janvarij 77.

ForErmelte Willadtz Trögstad Indgaff en anden Rigens Citation aff dato 20 augustij 1675 Wed huilchen hand paa (fol. 33a) Christopher Suagers Weigne i Rette sögte endeell bönder och almufue aff Hole prestegield for Restandz och gield de till Sl: Boell Fredrich Madsens schulle vered schyldig, och Christopher Suager i betaling udlagt paa schiffte effter it i rette lagde udtoeg vnder Byschriffuerens Peder Hansens och Jacob Pouelsenn paa Bragenis deris hender, dog ey nogen originall Regenschabs böger som de Indsteffnte tilstede verinde bönder Sig paaberaabte :/ ey nu i Retten haffdis tilstede, = Och fougdens Tiener Jens Castensen paa Sin hosbonds Weigne War begierendis at denne Sögning motte beroe till Neste ting, at hans hosbond Sielff da Kunde vere tilstede, paa endeell bönders weigne som Sig for han: beklaged i denne Sögning och fordrende gield befunder ey at Were schyldig det de Söges och Steffnis for och gieldens Rigtighed till des Rigtigen kand forklares, Huilched Willadz och saa sambtöchte at saa mange paa Suagers Weigne Steffnt och Tiltales dermed till Neste ting maa beroe, huorfor di er fore lagt, Sig till des at Indstille med huis di Sig till befrielse kand haffue Nödig at forklare -

Fougden Christen Christensen lod tingliuse it schiöde aff Johan Tommesen paa Lille Hundstad - 1 pd: for 160 dr aff han: kiöbt, dat: 2 Janu: 1675. = Noch lod hand tingliuse it böxsell breff aff Hans Laursen paa it Saugstöd och quernestöed i Heyeren fos for ½ dr aarlig dat: 25 febr: 1677.

(fol. 33b) Alff Lo och Hans Berg for retten fremkom och foregaff aff Jacob Bertelsen steffnt for huer ½ t: Kulle de schulle Taget fra Kari Hans datter ved saugerne Som de Siger Sig gandsche v-schyldig udj, Mens haffde Huer en liden dreng tilstede som hendte ½ t: Kull for dem huer som di flide dem penge till, Och vid ey andet end de Samme Kull betalt, och Erböd Sig i rette til samme Sag at suare Mens Jacob Bertelsen vndschylyte Kari Hans datter at hun er barnsyg och derfor ey nu Sielff Kunde möde at Tale paa Sagen och derom giöre forklaring om huis Hans Berg wedkommer, Mens Alff Lo som haffuer nu Sin dreng Rasmus tilstede och samme dreng vedstaar at hand tog ½ t^{ne} kull fra for^{ne} quinde v-vitterlig och vden betaling formedelst hand tabte de 4 s: vnder veigs som hand schulle kiöbe Kulle for for Sin hosbond, Samme dreng Rasmus Laursen Sagde nu at hans hosbond ey widste andet end hand betalte samme Kull, = Mens Jacob Meente dog at Alff haffde forseet Sig derudj idet hand iche tog han: med kosterne och förde d: till eyermanden Igien.

Giertrud Deelen lod tingliuse it Mageschiffte breff paa it stöche eng kaldis Teigen som hun och hindis börn och medarffuinger haffuer Sig tilschiff aff Jacob Lutt for Delli holmen i Sunderen hand aff den: Igien bekommet, Samme breff dateret d: 16 April: 1675.

RETTERGANG 23. APRIL 1677 PÅ GOMNES I HOLE

(fol. 34a) Dend 23 April: bleff Retten betiendt paa Gomnes tingstue i Hole prestegield paa Ringelige vdinden dend fra Nestleden 6 Hujus opsatte Sag Imellum welædle h^r assistensraad Sr Willem Mechelborg som Citant paa den Eene, Och Monsr Jacob Lut paa den anden Side, Var offueruerendis böigdeLensmanden Lauridz Onsagger, sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nembelig, Christopher Gomnes Gulbrand Gomnes, Jull Rud, Ole Lehne Knud Lehne, och Claus Hundstad,

Huor da velErmelte h^r assistensraads fuldmegtige tienner Madtz Ellingsen for os udj Rette fremkom, och fordred dom i Sagen effter hans i Retten Indgiffne Steffning och documenter, som nu atter Igien i Retten oplæst etc: Och effter adt Wj nu nogle Timers tid, Intill Nu Klochen offuer fire Slett effter Middag, her paa tingstuen haffuer forwached, effter Monsr Jacob Lut, om hand eller nogen paa hans Weigne Effter opsettelsens tilhold Wille möde i Rette noget Wijdere till Sagen at Suahre, Mens dog effter paaraabning ingen frem kommen eller dertill fornummen; Haffuer Wi derfor ey Vidst eller Jo kundet os vnderstaa, Citanten /: Imod hans Indstendig paa-stand :/ at giöre wijdere forhall udj denne hans Sagh och Sögning, heldst effterdj det effter Indlagde Monsr Lutz egen oblig: befindes at Vere en klar gieldsag: och Jacob Lut ey noget till (fol. 34b) Affbeuisning fremstiller, at derpaa noget betalt, Huorfore der om saaledis for Rette er dömbt och affsagt; At effterdj her i rette fremlegges Monsr Jacob Lutz till Sr Johan Marcellius udstedde obligation aff dato 17 Martij 1673 Huorudinden hand Sig forpligter de To hundrede Rixdr till Sr Jan Marcellius med penge eller bord at betale, och Johan Marcellius der for at holde Vden schade, och betalt, och aff han: till Sr Meckelnburg igien Transporteret, Saa er Jacob Lut hermed tilfunden forskr^{ne} To hundre Rdr till h^r assistensraad Sr Mekelnburgh at betale Inden halff Maanetz daug, Med sambt Sexten Rixdaler udj Omkostninge Saafrembt det iche med adferd effter lougen hos han: ved wordering schall udsöges etc:

Mens huad sig belanger Renten som her assistensraad fordrer Siden obligationens dato, da wijdes iche des paastand at kand fölge effterdj Sr Jan Marcellij Transport ey liuder paa nogen Rente, Mens alleene de 200 dr till h^r assistensraad udj betaling at haffue Transporteret, Huorfore han: och er tilkiendt des deraff paalöbende Rente fra Transportens dato Nembelig dend 9 febr: 1676 som Iligefald som offuen melt med Capitalen bör aff Jacob Lut betalis eller udsögis etc:

RETTERGANG 9. MAI 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 9 May bleff Retten betiendt paa Tandberrig tingstue med effter^{ne} 12 Laugrettis mend Nembelig Jon Schiöruold, Ole Schöyen, Laurs Weysten Ole Westren, Tomas Tandberg, Laurs (fol. 35a) Rachestad, Engebrit Weysten, Knud Biörnstad Jacob Lij, Tore Deellen, Madtz och Erich Wager War offuer uerendis Kongl: Maytz: fouget Sr Christen Christensen, Sambt böigdelensmanden Willadz Trögstad,

Huor da Ermelte Kongl: Ma: fouget lod udj Retten fremföre it fengslig anholden quindfolch ved Nauffn Magnild Hendrichs datter, formedelst hun i forleden Winter schall haffue myrdt Sit barn som hun haffuer föed i dölsmaall Huor om hand nu udj Rette lagde en beschriffuelse aff Peder Jensen, Erich Ibsen, Jörgen Jörgensen och Peder Olsen om hendis bekiendelse och tilstand derom, som hun for dommeren och Ko: Ma: Byfouget paa Bragenes Haffuer tillstaaed udj Gunder Söffrensens huus ved Hönnefos dat: 16 febr: 1677 - Effter huilchen bekiendelse hun endnu bleff Examineret och tilspurdt /: effter adt dend Lydelig och Tydelig for hende bleff oplæst ord fra ord :/ om hun endnu samme bekiendelse Wedstaar, Huortill hun Suarede Ja, och dend saaledis i alle maader wedstoed at vere udi Sandhed, och effter wijdere tilspörgelse, wed-

stoed hun at det for^{ne} barn som hun bekiender at haffue aufflet med offuenmelte Tore saugdrenng /: som war en oplending och sagde at haffue loffued hende egteschab :/ det födde hun udj Eenlighed och dölsmaall udj Jesper Gregersens Köchen, en Onsdags Natt som war Neste onsdags Natt for Kyndelmisse I winter Nest forleden, och det War ud imod Midnat dendtid hun födde barnet och War Ingen Mennischer hos hende, Sagde och at (fol. 35b) Ingen Mennische Wiste deraff at hun War saadan, och ey nogen vered i Raad eller daad med hende derom, Mens sagde at barnet bleff dödt föed, och hun Suöbte det i Sit foreKlede, Och om morgenen tilig dereffter lagde hun det op paa fæhuus hielden, dereffter gich hun till alters Kyndelmsis dagen som var fredagen dernest effter, Och da iche noged for præsten bekiendt om hendes barnefödsell, Mens det holdet dult Indtill dend anden fredag dereffter, da Lensmanden och Mender kom did ad tage fat paa hende Och det da baade for dem och hendis Madmoder bekiendte, da gich hun hen och Tog barnet frem aff fæhus hielden och bar det frem till dennom, Mens hun gandsche benegted at huerchen hun eller noget Mennische war aarsage i barnetz död. Ellers udj alt vedstoed dend Indbemelte forig giorde bekiendelse etc: = Dernest bleff fremstillet de tuende Mend Nauffnlig Gunder Gaunum och Ole Siffuersen Wager som tilstod at Neste Onsdagen effter ad forschr^{ne} barnefödsell war aabenbared, och baade quindfolchet och barnet war da paa Trögstad, War de der aff Lensmanden Willadz Trögstad tilkaldet at grandsche och besigtige samme döde barn som for^{ne} Magnild Hendrichs datter föed i dölsmaall, da befantes det megit Ilde schamfered och Ædt /: Saasom enten aff Katter, Röiskatter Muus eller deslige :/ Saa at Næsen war gandsche aff Ædt, Saauelsom ochsaa det höyre Øye, Item paa det Wenstre Laar Wed knæet, (fol. 36a) och noget lidet paa dend ene arm, Och formedelst det war saa Ilde schamfered och gandsche hart och Stijff frossen och Sammen Krömpen kunde de iche grandgiffuelig See eller kiende nogen Mennischelig, eller haandgiernings teign till detz drab, - Wijdere end di Kunde See at det War noget blaat öffuerst i panden, Mere och v-ligere paa det sted end anden stedtz; paa forschr^{ne} besigtelses prouff och tilstand afflagde di deris bogeræed Saaledis at Vere aff den: grandschet och befunden som forindfördt.

Ellers endnu wijdere tilstod och bekiendte for^{ne} Magnild Hendrichs datter at for vngefehr Nij aar Siden siden hun tiendte hos Anders Wijger paa Modum /: da aufflede hun och it barn i lösagtigtighed (!) med Anders Wigers fostersön ved Nauffn Ole Jonsen, Och samme barn bleff ochsaa död föd, Mens hun sagde at hun haffde folch hos Sig dend tid, saa det ey bleff föd i dölsmaall;

Dend hæderlig Mand her Otte Jacobsen ved hans fremsendte Klocher Jens Heyeren lod giffue tilkiende at for^{ne} Magnild /: effter hendis barnefödsell war aabenbaret :/ haffuer ochsaa for han: bekiendt at haffue föd det be^{te} barn udi dölsmaall som hun for hannom bekiendte at haffue aufflet med en Saugdrenng ved Nauffn Tore oplending, och at hand war hendis barne fader dertill,

Wijdere bleff ey udj Sagen Indgiffuen eller forklared, Mens Kongl: May^{tz} fouget Christen Christensen (fol. 36b) Satte udj Rette och formeente hun burde for Slige hendis gierninger lide och Straffis paa Sit Lijff effter Recessen.

Da effter denne Sags Leylighed, och effterdj det Indbemelte udj Rette fördte quindfolch Magnild Hendrichsdatter, endnu her udj Retten ydermere bekreffter och i alle maader Wedstaar dend aff Ko: Ma: fouget i Rettelagde hendis forig bekiendelses Testification som for hende Tydelig och ord fra ord er oplæst, och som forindbemelt at haffue aufflet det barn / med dend for^{ne} Tore Saugdrenng, som hun haffuer föed udi dölsmaall och ingen folch hos Sig hafft udj hendis barnefödsell, dog hun Siger at det bleffue död föed, haff^f hun det ladet henligge udj schiull och dölsmaall Indtill Niende dagen dereffter da hun aff böigdelensmanden och Mender paa greben och til Nöed det at frembære, Huilched der effter aff de tuende Mend Gunder Gaunum och Ole Siffuersen Wager besigted effter indbemelte deris derom giorde tilstand och befundens saa Ilde schamfered i ansigted och paa andre Steder, Item saa Stiff och Krumpen fros-

sen at de ey grandgiffuelig haffuer kundet See eller Kiende om nogen haandgierningsteign till detz drab kunde fornemmis, Wijdere end det siuntes blaat i panden mere end paa andre Steder etc:

Item befindes ded aff hendis egen bekiendelse at fredagen Nest effter hendis barnefödsell Haffuer hun gaaed till Herrens altare och ladet Sig Meddeele det hellige (fol. 37a) Sacramente som hun saaledis schammelig haff wanæret och misbrugt, Till med fornemmis ochsaa aff hendis bekiendelse at hun ochsaa tilforn for Vngefehr nij aar Siden haffuer aufflet it barn udj lösagtighed, ded hun och Siger at Vere dödt föed /: dog ey udj dölsmaall etc: For huilche forsch^{ne} hendis mishandling, groffue forseelse och bedriffter Wij ey haffuer Widst hende at kunde befrj hun Jo derfor bör lide och udstaa Sin Straff och Reffselse effter høylofflig Koning C4 Recess, anden bogs 5 capittell, 1 och 2 artichell Nemblig paa hendis hals ved Suerdet at affliffuis, Och om hun nogen midler er eyendis da det till Ko: Ma: at Vere forfalden etc:

Dereffter tilspurde fougden sambtlig tilste verende folch och almuffue om for^{ne} quindfolch er eyendis nogen midler Huortill baade LensManden och de andre Suared, at di ey ved hun noged er eyendis Widere end hun Staar och gaar udj.

SKATTETING 16. MAI 1677 PÅ GOMNES I HOLE

Dend 16 May holtes almindelige schatteting och almuffuens forsambling paa Gomnes tingstue, offuer Hole prestegield paa Ringerige udj Ko: Ma: fougetz Sr Christen Christens offuer verelse, Sambt effter^{ne} Laugrettismend, Christen Gomnes, Gunuold Wiig, Gulbrand Gomnes, Anders By, Knud Vlleren Och Christen By, sambt böigdelensmanden Laurs Onsagger.

Er da först for almuffuen oplæst hans höye Exl: her Statholders Missive Ordre (fol. 37b) till fougden Sr Christen Christensen dat: 9 Martij 1677 om dend ordinarie och Proviand schatt sambt maanetlig Ryterhold for inde verende aar paa maade Maneer och wilkor som forleden aar effter da udgiffne schatte breffue, schall legges och erbiudes och udgiffuis Item paa Ko: Ma: Naad^t behaug beuilges, at huor fougderne Ikun Nyder hundrede Rdr till Lön da den: en frigaards schatt at gotgiöre etc:

Noch lod fougden oplæse och forkynde hans höy Exl: Missive Ordre Angaaende Sigt och Sagefald, som fougderne schall oppeberge och giöre Regenschab for till hans Ma: Och det vden nogen hemmelig afsoning dat: 26 Martij 1677.

Noch lod fougden oplæse hans Restandz her offuer Hole prestegield for forleden aar 1676 Och ellers forige passerede aaringer indtill 1677 /: da Tienden for Anno 1676 ey derudj bereignet :/

SKATTETING 17. MAI 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 17 May holtes almindelige Schatteting och almuffuens forsambling aff Nördrehougs prestegield paa Tandberg tingstue udj Ko: Ma: fouget Sr Christen Christens offueruelse sambt effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Ole Schoug Malte Kittelsby Jens Wessetrud, Erich Ourdall, Erich Stixru och Alff Gundersby, Item böigdelensmanden Willadtz Trögstad,

Huorda fougden for almuen lod oplæse och forkynde de Indbemelte hans höyExl: Tuende breffue och ordre angaaende Schatten for Neruerende aar, Item om Sigt och Sagefalds (fol. 38a) oppbörsell och obagt som her effter aff fougderne Indtill Widere schall forrettis.

Noch lod hand oplæse hans høyExl: ordre om Soldater som effter udmarchien Sig hiemme lader finde och Sig fra deris Compagnier entholder och forsticher, dat: d: 11 april 1677.

Noch lod hand læse och forkynde hans høyExl: ordre och befall angaaende Trej Secher aff huer gaard at udgiffues huer en allen lang och ½ allen breed, samme dat: 8 May: 77.

Noch lod fougden for almuffuen oplæse Sin Restandtz her offuer i Nördrehougs prestegield som forleden aaringer till 1677 Resterer,

RETTERGANG 8. JUNI 1677 PÅ BJØRNSTAD

Dend 8 Junj bleff Retten betiendt paa Biörnstad tingstue med effter^{ne} Sex Laugrettis mend Nemblig Gunder Gaunum, Ole Siffuersen Wager, Laurs Weisteen Madtz Wager, Embrit Weisteen och Laurs Raa War offueruerendis böigde lensmanden Willadtz Trögstad, = Kom da for os udj Rette velfornehme mand Monsr Jacob Bertelsen, och Indgaff en Rigens Citation aff dato 24 April: 77 ved huilchen hand hafde hidsteffnt och udj rette fordred Claus Dinesen schredder Ved Hönnefos for hans iboende huuse ved Hönefos hand aff Jesper Gregersen Sig tilforhandlet /: med sambt des Resterende huseleye :/ som Claus Imod hans Vilge schall tiltage at beboe, at hand det bör entuige, och dend Resterende huseleye betale med Widere des indhold etc:

Noch fremlagde hand Sit kiöbebreff aff Jesper Gregersen paa samme hus och des Resterende huseleye, dat: 29 Janvarij 1677.

Noch fremlagde hand Jesper Gregersens (fol. 38b) adkombst och schiöde aff Erich Christopheren paa same for^{ne} huuse dat: 11 decembr: 1668.

Item fremlagde Jacob Bertelsen Sit schrifftlig Indleg i Sagen dat: i dag.

End wijdere fremlagde hand it udtog aff Jesper Gregersens bog vnder Hans Johansens och Willadz Trögstadz hender, den affreigning dat: 9 Jan: 73 med han: och Hans Laursen, = Noch fremlagde Jacob it udtog aff Jespers boeg vnder for^{ne} tuende Mendis hender, at Claus haffuer leyet husene aff han: ved Michaelj tid 1673.

Indsteffnte Claus Dijnesen Mötte Sielff udj Rette, och vndschyldte Sig at hand ey var hiemme tilstede dendtid Steffningen bleff lest ey heller bekom nogen Copie aff Steffningen, Saa hand ey widste enten til huad tid, ey heller egentlig for huad Sag hand hannom Steffnt huorfor hand begiered at motte Stedis tid till at faa Sine breffue i Rette, Mens som Citanten det ey ville Consentere Wijdere end till i Morgen, Saa gaff dog Claus Sig i Rette och Indgaff Sine documenter i Retten Saasom först It Kiöbebreff som Hans Laursen haffuer giffued han: paa samme huse dat: 7 Sept: 1674 Item tuende Indsigelser aff Hans Laursen /: paa it ½ Arch Papiir schreffuen :/ det ene dateret dend 25 7br: det andet dat: 12 febr: 1677.

Noch fremlagde hand en quitering Seddell aff Hans Laursen paa Trej aars tombteleye aff samme huusetombt fra Michaelj 73 till Michelj 76. Samme dat: 9 aug: 76. = Jacob Bertelsen Imod samme Seddell Protestered, at Hans Laursen langt förend for^{ne} quiterings dato haffuer fled fördt och Indgiffuet Sig till h^r vice Præsident Sr Laurs Jacobsen och han: offuerdraget alt huis hand eyende och tilstaaende kand vere (fol. 39a) baade ved Hönnefos och andensteds, Och formeente derfor at huerchen for^{ne} hans Indleg eller Seddell bör agtes aff nogen Werdj, = Jacob Bertelsen tilspurde Claus Dijnesen om hand kunde benegte at hand Jo först haffuer leyed disse omtuistige huse aff Jesper Gregersen som det for^{ne} udtog aff hans boeg omformelder, Huortill hand suared, at hand ey benegter hand Jo först Leyed husene aff Jesper Gregersen, Mens Hans Laur-

sen dereffter forböd han: at hand ey schulle Suare Jesper Gregersen nogen grundeløye deraff etc.

Claus Dinesen Refferet Sig till ded forindfördte aff Hans Laursen Sig giffne Schiöde, Sambt Hans Laursens Indleg och Protestation Och bleff ey wijdere udj Sagen Indgiffuen eller forklared, etc:

Effter huilchen denne Sags beschaffenhed, och effterdj her udj rette legges it Schiöde aff Erich Christophers: Saugmester som dette omtuistige huus fört opbögt och beboed, dat: 11 decembr: 1668, huorued hand samme huus till Jesper Gregersen Selger och afhender, och Jesper Siden des det fuldt och Nöt udj haffuendis Wærgen, och Claus Dijnesen det och aff han: leigd in anno 1673 som hand ey kand fragaa, Mens Siger at Hans Laurs: der effter han: forböden at suare Jesper til huuseloye deraff, och Claus Sig derfor huset aff Hans Laursen tillforhandlet effter der om hans i rette lagde schiöde och Hans Laursens hiemell huor effter Claus for meener Sig det Sielff berettigt och ey pligtig noget deraff enten till Jesper Gregers: eller Jacob Bertelsen at suare etc: = Mens efftersom Hans Laursen udj hans Indsigelse (fol. 39b) foregiffuer Sig huset at tilEigner formedelst hand grunden Raadig och Resterende grundeløye aff Erich Christophersen, Och ey anderledis beuises eller forklares nogen Hans Laursens louglig adkombst till be^{te} hus /: som Erich Christophersen ladet opbygge och vered eyende :/ enten Ved louglig Kiöbbreff, dom eller wordering huor effter hand Sig det louglig kunde tilEigne huilched endelig burde paa fölge om hand kunde formeene Sig nogen Ret eller Prætention dertill at haffue, Och Sig iche det Sielff vden nogen Slig foregaaende Rettens middell eller adkombst at tiltage, Imod Jesper Gregersens derpaa tilforn Erholdne schiöde och adkombst. Huorfore och desforinden at Hans Laursen Sig det Ved Slig Louglig Sögning och adfært kand til winde, kand wi iche wide at Sueche for^{ne} Jesper Gregersens derpaa Erholdene schiöde och adkombst, eller hans derpaa funderede till Jacob Bertelsen giordte affstaaelse Mens her med forefunden at Claus Dijnesen Imidlertid bör Suare och betale Jacob Bertelsen baade dend Resterende och affgaaende huuse løy aff samme huus /: som derfor accorderet och udloffued effter Indbe^{te} udtog aff Jesper Gregersens bog, Och det ald den Stund och Indtill Hans Laursen Sig det louglig kand til winde -

TING 11. JUNI 1677 PÅ GOMNES I HOLE

Dend 11 Junj Holtes almindelige ting paa Gomnes tingstue i Hoele prestegield paa Ringerige (fol. 40a) War offueruerendis Kongl: May^{tz} fouget St Christen Christensen sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Gulbrand Gomnes, Jull Rud, Claus Lehne, Ole Lehne, Christen Gomnes och Hoffuor Moe, sambt Meenige ting almuffue.

Kom da for os udj Rette Willadz Trögstad böigdelensmand i Nördrehougs prestegield och indgaff en Rigens Citation dat: 20 aug: 1675 Effter huilchen hand paa Mons^t Christopher Schwagers weigne i Rette fordred en deell bönder och almuffue her aff Hole prestegield for Restandz och gield di till Sl: Fredrich Madtsen och hans Sl: hustru schall hafue vered schyldig och han: paa Schiffte effter den: vdlagt, Huorom hand fremlagde it vdtoeg aff Boild Sl: Fredrich Madtsens böger Vnder Byschriffueren paa Bragenes Peder Hansen och Jacob Pouelsen deris hender dat: 6 Junij 1674, och ere disse effter^{ne} Jacob Lut fordres 44 dr 1 ort 9 s: Sl: Tomas Tomasens effterleffuersche boer nu paa Modum, Ole Rud fordres 74 dr 2 ort 20 s: Hans quinde mötte i Rette och Sagde det ald betalt och Refererer Sig till bogen in originalj, Jon Söholl fordres 10 dr 3 ort 9 s: lod Suare ved fogden Refererer Sig till bogen in originalj at deraff Sees kand huad hand betalt, Ole Byes enche, Siges at vere gandsche forarmed, Engebrit Pedersen er död och ingen effter han: Suarer till nogen gield efftersom hand Sig inted effterlatt. Peder Ingebritsens arffuinger, er ingen som effter han: till nogen gield Suarer, Christen Hollerud for Sex aar Siden

död och findes Ingen Suarer till nogen giæld effter han: Anders Loruigen, döde udj armod, Knud Vlleren fordres 10 dr 3 ort 12 s: och Johannes Suarstad fordres 11 dr, Mötte begge udj Rette och Suared at de endeell betalt paa (fol. 40b) huis handling de med Boeld Fredrich Madtsens haffuer hafft och derfor ey widere hertill Will Suahre förend bögerne in originalj kommer udj Rette at deraff kand Sees huorledis de Sl: folch haffuer indfördt som de formeentlig Erburtes Ligesaa uell huad bunden hos den: Som de hos bonden kunde haffue tilgode, Christen Hof-fuj forarmed och Tigger Sin föde, Tore Fecher Siger Willads Sielff at haffue Clareret,

Sl: Siffuer Opsalls arffuinger kreffuis 13 dr 18 s: hans Sön Engebrit mötte i Rette Sagde at de Indted till Sl: Boell Fredrich Madsens Schyldig Mens aldellis betalt huis handling de med hende hafft som hand Meente bogen vell noged om forklared naar dend kommer udj Rette och Sagde Och at haffue Seddellen paa endeell dog som de andre Referered Sig til bogen in originali at burde vere i Rette, Ole Gesuolds Enche Staar Indfördt for 11½ dr 9 s: Tolle Gesuold mötte i Rette och Sagde Sig till Christopher Schwager derpaa at haffue betalt Sex dr som Willadz Wedgich, Noch Sagde hand at Sl: Ole Gesuold derpaa Schulle haffue leffuered till Boelds tienner Peder Nielsen Trej tylter tömmer som hand formeente bogen in originalj Well motte forklare Naar dend kommer udj Rette, Paa Jacob Lutz Veigne mötte ingen i Rette Effter huilchen Leylighed, och Effter vdj de IndCiterede nu tilstede Verende Endeell foregiffuer aldellis indted at Vere schyldig, Och ellers de andre beraaber Sig paa gienreigning Som de formeener bogen in originalj bör forklare Och derfor ey noget till denne fordring formeener Sig pligtig at (fol. 41a) Suahre förend bögerne in originalj kommer udj Rette; Huorfore ey heller wides, imod deris faste paastand, dennem till denne fordrende giælds betaling at tilkiende effter dette i Rette lagde udtoeg, Mens deris paastand for billigt Erkiendt at Regenschabsbögerne in originali bör föris i Rette till nogen des videre Sögning och paatale.

Kongl: May^{tz} fougit Sr Christen Christensen Sig beklaget huorledis hand huerchen till Nestforleden eller dette ting, Haffuer aff almuffuen kundet Erlange en schillings betaling aff dette aars Schatt, formedelst alle som effter mandtalet opraaft och paafordret Sig med fattigdom vndschyldet och den: ey Muelig nu at kunde bringe penge till Weye i denne haarde och besuerlige tid och tilstand -

Huilched Sig och Saaledis udj Sandhed befinder, Och det derfor aff os begierer beschreffuen, som hand hos høy öffrigh: agter fornöden at anwise = Noch lod fougden oplæse hans Restandz for forleden aar 1676.

TING 12. JUNI 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 12 Junij Holtes almindelige ting paa Tandberg tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{no} Sex Laugrettis mend Nemblig Ole Knæstang, Peder Knæstang, Alff Lo Erich Ourdall, Olluff Schoug, och Alff Gundersby, War offueruerendis fougdens fuldmegtige tienner Jens Castensen.

Belangende dend Sagh Imellum Sr Laurs Laursen paa Simens Laursens arffuingers Veigne, och Tomas Gulbrandsen Asch, som fra Seeniste ting forflöt, da mötte nu Igien Laurs Laursens fuldmegtige (fol. 41b) Knud Olsen och Samme Sagh Igien i Rette fordred och end Widere fremlagde tuende pantebreffue det ene aff Sl: Gulbrand Asch till Sl: Simen Laursen udsted paa 150 dr dat: 9 Martij 1646 det andet aff han: udsted lydende paa 344 Rdr 1 ort Daterit dend 29 Junj 1647. Wjdere haffde hand nu ey derom at indgiffue,

Tomas Asch mötte Sielff udj Rette Och indgaff Sit Schrifftlig Indleg och Protestation huorudj hand indfører en Stor deell till affCorting Imod Laurs Laursens fordring samme Indleg dat: i dag.

Noch fremlagde Tomas Asch alle de quitandtzer och Testificationer Som udi for^{ne} hans Indleg Indföris och paaberaabis Som er tilsammen Sex Stök.

Item fremlagde hand en Schriffuers och 12 Mendis Taxering dat: 21 May 1647 paa huis dend och flere Sauger da er Taxeret at giffue i Saugschatt.

Wjdere bleff nu ey aff enten parterne i Rette stilled, Och efftersom for^{ne} Tomas Asches Protes- tation och gienreigning ey er kommen i Rette förend nu och be^{te} Knud Olsen ey kand wide noget dertill at Suahre förend hans hosbond Laurs Laurs: Sielff faar vnderretning och Widen- schab derom at hand derimod kand Wide at Suare, Huorfore Sagen er forflöt till Nestkommen- de 6 Julij.

Peder Söffrensen aff Bragenes lod tingliuse it pantebreff aff Ingeborg Hans datter (fol. 42a) paa Bragenes lydende paa 364 Rdr hun han: schyldig och derfor i pantsetter han: /: som vnder- pant :/ ½parten i hendis faders forig Saug ved Hönnefos, Sambt Strand i Aadalen It schippd: med böxsell Och Grönuold ibdm: It Schippd: med böxsell Samme breff dat: 8 May 1677 vnder hendis och hendis faders, Sambt Laurs Simsens och Peder Simsens hender och Seigell,

Willadz Trögstad effter en Rigens Citation dat: 20 aug: 75 paa Christopher Suagers Veigne Iblandt andre i Rette fordred Torgier Breen for 8 dr 2 ort 4 s: hand till Sl: Boell Fredrich Madt- zens schall vere bleffuen schyldig, och Suager udi Sin giæld udlagt, = Torger Breen mötte Sielff udi Rette och indgaff en Seddell aff Gunder Söffrensen, dat: 3 Julij 1670 huorudj hand beloffuer samme giæld paa hans veigne at Clarere och derfor vere hans mand,

Gunder Söffrensen mötte och Sielff for Retten och Sagde Same giæld ved Sl: Anders Norby paa schiffted Clarered, Mens hafde ey derfor nogen quitering, Huorfore de er forelagt till Neste ting, derfor at schaffe quitering Saafrembt Torger ey schall tilfindis det till Citanten at betale, och hand Igien at Söge Sin betaling his Gunder Söffrensen,

Widere effter samme Steffning var ey nu tilstede, Mens huis Widere derom kand vere at beroe till Neste ting -

Ko: Ma: fougit Sr Christen Christensen nu Ilige maader her paa tinget som i gaar lod oplæse hans Restandz for forleden aar 1676 och Sig (fol. 42b) beklaget at hand huerchen till dette eller forleden ting haffuer aff almuffuen kundet Erlange en schillings betalling aff dette aars schatt, formedelst alle Sig beklager och Vndschylder med fattigdom Saa dem ey muelig i denne be- suerlige tid at bringe penge till veye, huilched fougden Schrifftlig begierer at meddelis som hand hos höye öffrighed agter at AnWise.

Carll Halduorsen Bersund lod tingliuse en quitering och lösensbreff aff Michell Oppen och Amund Siffuersen Wexsall paa it Solds gods i Oppen som de hafft i pant och igien till han: affstaaed Samme breff vnder deris forseigling dateret dend 17 Janvarij 1677 -

RETTERGANG 20. JUNI 1677 PÅ EIKELI OG SØRUM I NORDERHOV

Dend 20 Junij bleff Retten betiendt paa Eiendoms tuistighed Imellum Eklj och Sörum, med effter^{ne} Laug rettismend Nemblig, Gunder Gaunum, Laurs Weisteen, Erich Tandberg Chris-

topher Rösing Christopher Haldem och Niels Follum, War offueruerendis Böigde lensmanden Willadtz Trögstad -

Kom da for os udi Rette dend hederlig Mand her Otte Jacobsen Sougneprest til Nördrehougs prestegield, som ved fembte steffne haffde hidsteffnt Fredrich Olsen Waanhafftig wed Hönnefos formedelst hand schall ladet hugge endell spirer i Sörum Schoug Nemblig tou tylter och Nj træer, formeener iche alleeniste samme træer bör Were han: hiemfalden Sambt ellers at böde landnam sambt han: Kost och tæring at Erstate,

Indsteffnte Fredrich Olsen mötte Sielff udj Rette och formeente at dend schou de paa steffnte træer er huggen udj, er beliggende till hans pladtz Eklj, och ey till Sörum, Och fremwiste Fredrich it Schiöde aff Sl: Claus Trondsen till Sl: Knud Hansen udgiffne schiöde paa Westre Eklj Schyllende Tou schind, daterit 3 Junj 1668.

(fol. 43a) Noch fremlagde Fredrich Olsen En Sorenschriffuers och 12 Mends dom dateret Tandberg tingstue dend 27 Novembr: som er kiendt och dömbt om be^{te} Eklj. = Noch haffde dend hederlige Mand her Otte Jacobsen ladet hidkalde en deell prouff Nemblig Harald Truelsen, Karen Niels datter Sörum, Engebrit Olsen Braaten, Ole Tordsen Eklj och hans quinde Kari Eklj till at prouffue deris Sandhed, huad den: om schilne Imellum Sörum och Eklj kand Were beuist, Huilche sambtlig mötte tilstede, och effter aflagde æed udj Fredrich Olsens Neruerelse /: Sambt och disse prouff Knud Weyen, Ingeborg Eklj och Anders Busund /: prouffued som følger /: dog paa Ingebor Eklis Weigne mötte hendis Mand Gulbrand Biörnnsen och aflagde hendis prouffning;

Harald Truelsen prouffued at hans forældre boede paa Sörum, och hand der er opføed och hand kand Mindis i offuer tiuffge aar Imidler tid hand war der hiemme paa gaarden hos Sine forældre och /: som forbemelt ved Tiuffge aars tid som hand kand Mindis /: da fultes och holtes for deele Imellum Sörum och Westre Eklj till dend dele Steen som hand nu anwiste os och er bestaaende Nedsat i Jorden i Weyen oppe i bachen, och Paa dend Nördre Side aff dalen, ochsaa fra samme Steen offuer dalles Ende i Söer i Rabben och ad Elffuen;

Kari Niels datter Sörum prouffued, at hun til forn haffuer boed paa Sörum wed atten aars tid, och da holt och fuldte di for^{ne} deele till Sörum, som hendis formend tilforn haft^r holdet huilchet hendis Landherre Sl: Bm: Hans Eggertsen hende och hendis Sl: Mand Sielff anwiste och befaled den: Sig samme dele at holde effterretlig,

Engebrit Olsen Braaten prouffued at hand kand mindes udj Trej och Treduffue aar, at Sörums besiddere altid haffuer fuldt (fol. 43b) och tilholdet Sig effter for^{ne} anwiste deelesteen och ende Söer for dend offuer dalen och ad Rabben i Elffuen, och ded alt i for^{ne} Trej och Treduffue aar som hand kand Mindis.

Ole Tordsen Eklj och Hans quinde Kari Niels datter prouffued, at di Mindis offuer Tiuffge aar at de haffuer holdet Sig effter forskr^{ne} deele baade till Sörum och Eklj lige som de andre derom prouffued haffuer -

Knud Weyen prouffued at hand er opføed paa Weyen som er Neste gaards ved Sörum, Och Mindis alt Sin tid at haffue hört at de paa Sörum haffuer fuldt och tilholdet Sig effter for^{ne} anviste deelesten och Söer i fra den offuer dalen i AasRabben -

Gulbrand Biörnnsen prouffued sin quindis Ingebor Torgiersdatters ord, at hun er opføed paa westre Eklj och hendis forældre holt Sig effter for^{ne} dele steen och Söer fra den, offuer dalen i Rabben.

Anders Jonsen Busund prouffued at Laurs Wee Som brugte dett Eklj, hand Engang anwiste hannom denne for^{ne} Steen och Sagde her er dele Imellum Sörum och Eklj och Lige Söer i hougen, och hand Sagde till han: at der ochsaa schulle vere en delesteen Sör i hougen,

Alle forsch^{ne} prouff war Sielff hos och Anvist forsch^{ne} deele och delesteen Och der effter ved Christopher Rösing och Erich Tandberg denne paasteffnte schouhugst besigted, och befundens deraff Tretten Spirer at vere huggen paa Eklies Eyer huor aff fem fure och 8 grantræer, och det öffrige som schall Were En tylt och Otte Treer at were huggen udj Sörums eyer,

Och efftersom til denne forretning ey mere end Sex Mand tilNeffnt, Saa bleff begge parterne tilspurd om (fol. 44a) de paa Enten Sider noget der paa haffde at anche, Huor till di Suaret at di Nochsom der med war benöiget - Och war her Otte dom i Sagen begierendis, Mens Fredrich Olsen wndschyldte Sig at det war hannem v-beuist at di haffde hugget for^{ne} træer udj her Ottes schoug,

Effter Huilchen denne sags Leylighed och effter dj det aff forindfördte prouff och Widnisbiurd fornemmes at aff for^{ne} Fredrich Olsens huggne Spjrer findes effter grandschning at Were hugget udj her Ottes schoug till Sörum, alt det som er offuer de tretten træer som fantes huggen paa Eklis eyer, Huorfore alt det öffrige som befindis aawirchet och hugget i Sörumschoug, at were dend hederlig Mand her Otte hiemfalden och tilhörig, Och Fredrich Olsen for denne Processis omkostning at Erstate Sex Rdr:

RETTERGANG 5. JULI 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 5 Julij bleff Retten betient paa Tandberrig tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Gunder Gaunum, Ole Western, Ole Schöyen, Jens Norbye, Laurs Rachestad och Halduor Braag, War offueruerendis böigde lensmanden Willadtz Trögstad,

Kom da for os udj Rette Erlig høyagtbahre och fornehm mand Sr Jörgen Phillipsen, ved hans fuldmegtige Tierner Petter Biörn, Och Indgaff en Rigens Citation aff dato 24 febr: Nestaffuigt, Ved huilchen hand hafde hid Citeret Olluff Torchelsen for en Saug ved Hönnefos han: aff Sl: Hans Eggertsen for affgiffit schall Vere beuilget, Eschendis derom i Rette hans beuillings breff (fol. 44b) Item hans quitandtzer paa huis affgiffit deraff betalt, Huis hand Sig iche dertill vill bequemme och ey kand affbeuise dend betalt, formener hand dend till han: som grund eyeren bör vere forbrut Och hiemfalden etc:

Item hidsteffnt hans Suoger Peder Rasmus: om hand noget derudj kand haffue at sige, Sammeledis Steffnt Ouden Biörnsen till at were gestendig ved hans Æed det hand paa Ole Torchelsens Veigne haffuer samme Saug till Sr Phillipsen opsagt, med videre samme Steffnings Indhold och medför.

Noch fremlagde for^{ne} Peter Biörn hans hosbonds Indleg i Samme Sag daterit i daug -

Paa Indsteffnte Ole Torchelsens Veigne mötte i Rette hans Wersön Peder Rasmusen Och Indgaff hans Schrifftlig Indleg dateret i daug.

Noch fremlagde Peder Rasmusen en tuende aars quiteringer aff Niels Enneuoldsen for samme Saugs affgiffit for Anno 1662 och 63:

Imod huilche quiteringer Peter Biörn Protesteret at Saafrembt di schall Kunde for Louglic och gyldig accepteres och ansees, da bör Ole Torchelsen at giöre beuislig at Niels Enneuoldsen paa di tider haffuer hafft fuldmagt och Wered aff Sl: Bm: Hans Eggertsen betroed till des Indford-

ring och oppebörzell, och om hand derfor till dend Sl: Mand eller hans arffuinger haffuer giordt Reede och Rigtighed; Huortill Peder Rasmusen Suared, at (fol. 45a) det Nochsom beuist at hand var Sl: Hans Eggertsens fuldmegtig, Och om saa Strichte der till fordres beuis, Meente hand det, Nochsom hos Niels Enneuoldsen som endnu udj leffuende liffue at kunde Erlange dog at der-till motte Stedis saa lang delation at derom hos han: kunde giöris ansöging, Mens huad Rede eller Rigtigh: Niels derfor till hans Principall eller hans arffuinger, formeener hand Sin verfader och Sig v-vedkommende. = Noch fremlagde Peder Rasmusen en quitering aff Sr Jörgen Phillipsen for it aars affgiffit Nemblig 1673, dog derudj dubiterer di forige aaringer som hand fordrer beuis for. Widere sagde hand Sig ey nu at haff ad legge i Rette, Huoruell Peter Biörn paa-stod och fremEsched at hand ochsaa fornemmelig burde i Retten Producere hans beuillings breff paa samme saug at deraff Sees kand med huad Ret Eller Condition hand dend hafft eller kand fölge, Mens Saasom Peder Rasmusen Sig aldellis Weigred det at legge udj Rette, Saa er Sagen Prolungeret och optagen till Neste almindelige Sageting, Till Huilchen tid Peder Rasmusen paa Sin Werfaders Veigne er forelagt i Retten at fremforscheffte Ole Torchelsens beuillings breff eller böxsell Zeddell paa for^{ne} Saug, Saa deraff Sees och fornemmis kand med huad Ret hand den følger, Item alle hans quiteringer paa des betalte grundeloye (fol. 45b) Och om nogen deraff V-formodlig for han: kand Vere forkommen, da det ochsaa spiciall udj Retten at giffue tilkiende och ellers Saauit mueligt derom giöre fornöden forklaring. Item ochsaa till des at forfare huad fuldmagt Niels Enneuoldsen haffuer hafft till di To forsch^{ne} aars affgiffits oppebörzell effter be^{te} hans udstedde quiteringer gaaes da Siden der effter i Sagen huis for Ret och Louglig Er-agtes kand -

Effter ad forsch^{ne} Slutning Var begynt at indföris, da optelte Peder Rasmusen her paa tingbor-det It halfft hundr Rixdaler som hand tilböd Peter Biörn paa Sin hosbonds Veigne for di Trej Resterende Aars affgiffit Nemblig for 74 - 75 och 1676, Och for di Thj dr som derpaa fattis, fremviste hand en Seddell aff Sr Jörgen Phillipsens Saugfoget Knud Aagesen at hand in Anno 1676 haff ladet Schiere paa samme Saug Elleffue Tiöuff bord som Peder Rasmusen bereigner for 10 Rdr, Huilche penge och Seddell Peter Biörn ey Wille Annamme eller Vedtage Sagde Sig ingen order dertill at haffue, ey heller Saa nogen penge optelt förend Slutningen War be-gynt at Indföres,

Noch i Retten Produceerte for^{ne} Peter Biörn paa Sin hosbunds Welb^{te} Sr Jörgen Phillipsens Veigne en anden Rigens Citation aff dato: 24 febr: 77 Wed huilchen hand hafde hidsteffnt och udj Rette fordred Peder Engebritsen (fol. 46a) Nærstad, Harald Engebritsen Froeg, Halduor Engebritsen som sambtlig Sl: Embrit Nerstadz börn och arffuinger, Item Ole Siuersen Wager och Gunild Wager, haffuendis den: paa Sin landbonde Jens Haug, hans quinde och hendis bro-der Endres Veigne, Item Ole Torgersen Steensrud paa Hadeland deris weigne, at tiltale for deris arff som de effter deris affdöde förældre effter schiffte breffs formelding arffueligen er tilfalden baade udj Lösöre och fastegoeds, Som hand formeener de den: effter Schifftebreffuitz uduising bör Igien forschaffe, Item hidsteffnt Ole Schouff at fremuise huad adkombst hand haffuer till Sin paaboende gaard Schouff, med viidere derom samme Steffnings tilhold och bemeld -

Dernest fremlagde Peter Biörn It Schifftebreff vnder Pouell Snels haand och Seigll, forfatted effter Torgier Haraldsen och hans hustru Karen Endris datter som bode och döde paa Nedre Wager dat: dend 3 May 1652. Item fremlagde hand Sin hosbonds Indleg datered i dag -

Aff de Indsteffnte mötte udj Rette, Peder Nerstad Harald Fraag, Halduor Embritsen, Ole Sif-fuersen Wager och hans quinde Gunild Wager. Och bleff saa aff Peder Neerstad fremlagt it pantebreff aff Asle Torgersen Nedre Wager till Engebrit Neerstad udsteed paa 16 Setting Korn i Schoug Och udj Nördre Weysteen en f:ring pantsat for 56 Rdr. dat: 14 May 1652. = Belan-gende dend f:ring udj Schöyen som udj for^{ne} Schifftebreff Indfört, foregaff Helge Torgersdatter at hun haffuer Sat det till Sl: Engebrit Neerstad for 12 dr, och Engebrit offuer drog det Igien till

Johan Sneell, Mens Peder Neerstad foregaff at Sl: Johan Schnell Schulle hafft Særlig breff derpaa (fol. 46b) aff Sl: Torgier Wager Sielff Som Mette Snell han: beret, Och derfor paastaar at Jörgen Laursen som Sig det tilholder och følger bör her till Steffnis och kaldis; = Ole Ingebritsen Schouff mötte udj Rette och beuiste med Sl: Embrit Neerstadz han: giffne böxsell Sedell dat: 4 febr: 1664 at hand taget gaarden i böxsell aff hannem;

Vdinden denne sag kand ey noged fuldkommelig eller endelig Sluttes eller Vedgiöres förend Jörgen Laursen hertill Worder Steffnt udj Retten at forklare huad adkombst hans Sl: formand eller hand kand haffue til be^{te} f:ring i Schöyen, som dog er Schifft Sl: Torgier Wagers börn Imellum, enten de haffuer faaed det aff Sl: Torger Sielff eller aff nogen hans arffuinger,

Huorfore Sagen till Neste Almindelige Sageting er forflöt, at Sagsögerne till des Loughlig kand Indsteffne Jörgen Laursen med hans adkombst som forbemelt,

RETTERGANG 6. JULI 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 6 Julij War Jeg Igien till Rettens betienelse paa Tandberg tingstue udinden dend opsatte Sag Imellum Sr Laurs Laursen och Tomas Asch, War offuererendis Tomas Tandberg och Gunder Gaunum, Huor Sig da i Retten fremstilled Laurs Laursens fuldmegtige Tienner Knud Olsen, Som bleff tilspurt om hand haffde noget Wijdere paa Sin hosbonds Weigne i Retten at Indgiffue eller Protestere Imod Tomas Asches Seeniste Indgiffne Indleg och Protesterende gienreigning Imod Laurs Laursens fordring, Huortill hand Suared at hand indted Widere derom haffde udj Retten at Producere eller Indgiffue, Mens (fol. 47a) beraabte Sig paa dend tilforn i rettelagde Byfougdens och Schiffteds betienternis gjorde Reigning och formeente Tomas Asch der effter burde tilfindis dend schyldige giæld at betale Och der effter begierede dom i Sagen. = Tomas Asch mötte ochsaa udj egen person udj Rette, och effter tilspörgelse Sagde Sig ey nu Widere udj Sagen at haffue med hand tilforn i Retten, Indgiffued och Protesteret, huortill hand Sig endnu Refereret med begiering en Loughlig och Retmessig kiendelse i Sagen, = Mens efftersom dette er en wanschelig och wtlöfftig Strijdig Sag till huis offuerueyelse och endelige Kiendelse god betenchning behöffuis Huor om Jeg endnu hidtill ey haffuer hafft nogen Wisse vnderretning formedelst ey kunde Wides huad parterne kundet hafft Imod huer andres Protestation at Sige eller anderleedis forklare, Saa er dend till widere betenchning optagen till Neste almindelige Sageting, som parterne ochsaa war med fornöyed och da Nest Gudz hielp haff^t at Erwartte endelig dom och kiendelse i Sagen.

RETTERGANG 6. AUGUST 1677 PÅ HALLSTEINRUD I NORDERHOV

Dend 6 augustj War Jeg till Rettens betienelse paa Halstensrud eyedeler i Herredt i Nördrehougs sougen war hosverende böigde lensmanden Willadtz Trögstad sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Solffue Baarud, Siffuer Wexsall, Christopher Haldem, Niels Follum, Knud Weyen, Knud Wee,

Huorda for os udj rette fremkom Sr Jacob Lutt och Jörgen Laursen, Som ved böigde lensmanden forklared ved fembte Steffne at haffue hidsteffnt Laurs Simensens Sön och Saug fouget Hans Laursen, Michell Setter, Halduor Tostensen Heyeren, Ole Tangen, Haffuendis den: at Söge och tiltale for endeell braade (fol. 47b) land de Sig schall haffue tiltaget och bemegtiget udj deris gaard Halstensruds eyedeler, Huorfore de formeente Och paastod at huis aawirche de i saa mader paa deris eyedeler haffuer giordt desen Affgröde till den: bör were forbrut och hiemfalden med sambt Wold och Landnamsböder effter Lougen etc: Paa Indsteffnte Hans Laursens Weig-

ne mötte i Rette hans fader Laurs Simensen och Sagde at Hans Laursen Tiener han: for kaast och Töy och effter hans befaling haffuer Röddet de Tuende braader som hand ladet Saa dend ene i aar och dend anden forgangne aar Och dertill er hans hiemmell, = Bleff Saa Laurs Simensen tilspurt med huad Ret och till huad gaard eller pladtz hand vill tillEigne Sig denne braadehugst i disse omtuigstige eyedeler, Huortill hand Suared at dend braade som hand ifior lod saa holder hand Sig till It styche Jord och eyendom som ligger till hans Saug ved Heyeren, Och for den anden som i aar er Saad Siger hand Sig ey lodseyer udj Halstensrud Och Naar hand bliffuer louglig Steffnt och kalled effter Lougen ved en Rigens Steffning, Siger hand at schall derom fremlegge hans breffue och documenter,

Citanterne derimod Protestered at effterdj Laurs Simensen gaar Sin tienner i hiemmel Sted, hand den: da iche med nogen udflugter till deris Ret bör opholde, Mens effter C3 Recess bör at indstaa vnder samme deele och tiltale som hans tienner er Steffnt och tiltales for vden nogen Videre Steffnemaall till han: och formeente hand nu udj Retten burde beuise och forklare med huad Rett hand Sig dette paasteffnte will tileigne Mens Laurs Simensen endnu som tilforn be- raabte Sig paa Steffnemaall,

Noch haffde Citanterne hidsteffnt Tuende prouff Nemblig Ole Halstensrud och Effuen Rösing, Huilche Laurs Simensen formeente ey burde tages ved æd förend hand som forbemelt bliffuer steffnt Mens efftersom dette er en fembte steffnes Process och loufestning som Lensmanden til- staar louglig at vere passeret, Saa Wides iche (fol. 48a) at kand formeene Citanterne deris nu til- stede haffuende prouff at tages till forhör, Mens efftersom Laurs Simensen Siger Sig ochsaa at haffue prouff i Sagen, er de denne Sinde vden Æed tagen til forhör och enhuer for Sig derom prouffued och tilstaaed som følger, Saasom först Effuen Pedersen Rösing tilstod at hand Boede paa Halstensrud udj Siuff aar, och det er vngefer fembten aar Siden hand flötte derfra, och Imid- lertid hand bode der da Nöd och brugte hand eyedelerne alt Need i Elffuen vndtagen det Lille engestyche neder ved Elffuen som Laurs Wee haffde Indhegnet och Sig tiltaged förend Effuen Kom der at boe, och det var da Kun it lidet Styche Nedre under bachen och iche Nær saa stort som det nu findis indgierdet, Och som Effuen Klaged det for Sin landherre Asle Schollerud, da Suared hand at det var hans eyedeler til Halstensrud och haffde iche giffued Laurs loff at bruge det, och bad Effuen Riffue gierdesgaarden ned och Jage Sit fæ der ind, Widere Sagde hand Sig denne Sin prouffning gierne ved Bogeræed at Testere Naar fornöden och paafordres,

Ole Johansen Sörum prouffued at hand bode paa Halstensrud udj Tolff aar och for Trej aar Siden flötte derfra och Imidlertid hand bode der da Nöd och fuldte hand eyedelerne alt Ned i elffuen vndtagen det lille enge styche Nedre ved Elffuen vnder bachen som Hans Laursen Sig tilholdt och var da megit mindre end som det nu paa Trej aars tid er indhegnet det Meste, Mens baade Synden och norden for samme engestyche fuldte hand alt till elffuen, och ingen anden fuldte eller brugte der noget uden di haffde det med hans forloff, Huilched hand och ved hans æd wille vere gestendig etc:

Noch War Citanterne aff Laurs Simensen (fol. 48b) begierendis at effterdj hand beraaber Sig paa prouff, at hand den: da wille Nauffngiffue som C3 Recess han: Tilholder, huor till hand Suared at hand det nu ey kunde giöre, Mens endnu som tilforn forsköd Sig till andet Steffnemaall ved en Rigens Steffning etc: = Effter huilchen Leylighed och effterdj dette er en Sagh angaaende aawirche och affgröde som effter Lougfestning Ved fembte Steffne Söges huilchen Strichte for- byder nogen at Spilde, Saa Kand Laurs Simensens paastand ey derimod for billig ansees effter- dj hand nu her i Retten haffuer Staaed hans Tienner udj hiemmel Sted som for dette aawirche steffnis. Och huoruell Slig Process som nu udj höstens tid ey Tillader Lang udsteell for at huide huem Rougen schall indhöste Er dog Laurs Simensen Sted delation till Nestkomende 14 Hujus och han: forelagt till samme tid at möde her igien i rette med huis beuislighed och forklaring hand till disse omtuistige eyedeler kand haffue Sig at tileigne, till samme tid beroer det ochsaa

med de andre Indsteffnte, och affgröden Imidlertid at forbliffue udj Loufestningen och arrest till Sagens uddrag, och om hand desforinden schulle endelig fornöden at opschiæres, da at Settis udj stach eller hees och udj arresten forbliffue till Sagens uddrag.

TING 14. AUGUST 1677 PÅ GOMNES I HOLE

(fol. 49a) Dend 14 augustij Holtis Almindelige Sage och Schatteting paa Gomnes tingstue i Hole prestegield paa Ringerige, War offueruerendis Kongl: May^{tz} fouget S^f Christen Christensen, sambt effter^{ne} Sex Laugrettismend Nemblig Ole Rudt, Hoffuor Moe, Christen Gomnes, Gulbrand Gomnes, Pouell Buerud och Ole Berg, sambt Menige ting almuffue.

Huor da Ermelte Ko: May^{tz} fouget lod for almuffuen oplæse och forkynde Kongl: May^{tz} Naad^t forbud paa Johannes Lyserj bog kaldet Das konigliche March aller Lander trycht till Freiburg udj Tydschland udj Nestforleden aar 1676 enhuer som nogen Exemplar deraff kand haffue at fra Sig leffuere vnder It tusind Rdr: Straff eller paa kroppen at lide dat: Haffniæ 15 May 1677. = Noch oplæst de i Slotzlougen Committerede deris schriffuelse och befaling till fougden om des forkyndelse dat: 9 Julij Sidst affuigt -

Fougden S^f Christen Christensen haffde ved böigde lensmanden ladet hidsteffne endell prouff till at prouffue om dend v-lychelige Ildebrandschade som er scheid paa Krogschougen, Huorued iche allene schougen Mens endoch Herrebraaden er affbrendt, aff huilche Indsteffnte prouff nu mötte tilstede, Hans Gesuold, Rasmus Andersen Sundet, Agot Gundersdatter, Och til samme prouff at paahøre hidsteffnt Trond Sörum som och udj egen person tilstede Haffuer saa for^{ne} prouff effter afflagde æed derom prouffued och tilstæed som følger.

Hans Gesuold prouffued at Nest forleden St: Hans dag mod afftenen ved Solglads Löyte Da kom Hand och for^{ne} Rasmus Andersen (fol. 49b) Ridendis forbj Herrebraaden paa Kraagschougen och Wilde Ride op till Mogens finde da Saa di at Ilden war lös udj schandsen som staar udj Herrebraaden och det brende Höigt i schandsen paa dends Nördre Side och i schougen der strax hos paa samme Nördre Side, och det brendte i schougen offuer alt paa dend Nördre Side Weigen Mens Huor samme ild War fra kommen eller huem dend udsat Vidste hand iche.

Di samme ord och lige Eenstemmig prouffued for^{ne} Rasmus Andersen;

Agot Gundersdatter prouffued, at forleden St: Hans dags Morgen i Solrendingen da gich hun fra Mogens findes paa Krogschougen och Ned i böigden till Sundet och som hun kom till den sted di kalder Torget der Saa hun en graneloug som laa falden offuer Weyen, och der War Warme i samme loug, dog ey anderledis end dend laa och Rög och hun saa ingen Mere Rög eller Warme deromkring, Som hun kom da Videre hid frem till kienned der saa hun Tron Sörum och en anden Mand Nemblig Jon Schiöruold som laa der och Soff och der War en liden Warme hos den: som di laa, och det kunde iche vere ½ f:ring derfra till schandsen; Som hun kom Ned til Sundet, och War der ey lenger end hun som Snarest fich Sig lidet Mad och en Setting korn, gich hun strax tilbage igien, och hun da mötte Trond och Jon Schiöruold i Sundet, Och som hun kom da igien mod det Sted som di haffde ligget och Warmen var giort, da mötte ilden hende och (fol. 50a) war gaæn lös udj schougen och op i schouff toppene, och Haffde da omtrent brent Tou Maals Wegger paa den Side som Wender hen Imod schandsen och Ned Imod Sundet. Och det brendte megit grumt och forferdeligt Saa det dunnede deraff, Mens som hun kom da lenger frem til Torffued som dend graneloug laa udj huilchen hun först Saa at vere Warme udj, da war dend udslucht -

Tron Sörum ey benegted at hand och hans broder Jon Schiöruold, haffde giordt en liden varme som di laa och Soff paa Krogschougen, Mens det War langt fra Schandsen saa det iche Siuntes ligt eller mueligt at dend paa saa stached stund kunde Reche did, och hand sagde at dend tid di drog fra warmen da Sluttes dend ud Saa di iche kunde See noget till dend Videre end det Rögh noget deraff brandene och War ey andit end nogle Smaa glöder och ildMörje,

Endnu Widere tilstod for^{ne} Agot Gunders datter, at Strax hos for^{ne} Ild som be^t Trond och Jon haffde optendt, war en gierdesgaard, och Imellum Ilden och gierdisgaarden laa en loug som med den ene ende laa i Ilden och den anden ende i gierdisgaarden, Och da hun kom tilbage da gich ilden alt i samme gierdsgaard och haffde opbrent it stort styche deraff som Wendte hid Imod schandsen -

Trond Sörum Meente med prouff anderledis at schall kunde beuise och forklare paa aasteden Naar det didkommer til en grandschning -

Och effter ad Saasom offuenmelt dend Suære v-lychelige Schouff varme och (fol. 50b) Ildebrand gandsche er medgaaen och aff brent Huis schouff udj almindingen paa Krogschougen Kundet Were til nogen Nytte Da War almuffuen ved Siffuer Gesuold och Hoffuor Mo begierendis aff Ko: Ma: fouget St Christen Christensen hand den: Wilde beuilge udj tömmer at ophugge di affbrendte Och fortörrede Træer som ellers iche er eller kand bliffue till nogen Nytte andet end det maa ligge eller staa till forrodelse, Mens de nu muelig Sig deraff med Stor Möye noged Ringe kunde ud Wirche till hielp at betale Kongl: schatt och Rettighed med Huilched fougden den: ochsaa samtycht och beuilged om de Sig aff de affbrente schouffue kand giöre nogen Nytte effterdj det ellers iche Siunis at kand Were hans Ko: Ma: enten till Nytte eller schade, Mens Mere Ved detz driff til gauffn udj Tiende och Tolds formerelse.

TING 15. AUGUST 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 15 augustij Holtes almindelige Sage och schatteting paa Tandberg tingstue i Nördrehougs prestegield med effter^{ne} Laugrettis mend Nemblig, Østen Alme, Johannes Grönvold, Ole Haldalen, Knud Sommedalen, Peder Hallingby, och Christopher Haldem War offueruerendis Kongl: May^{lz} fouget St Christen Christensen.

Huor da welagt Hans Hansen aff Bragenes lod Tingliuse it schiöde Sig giffuen aff St Daud Sinchlar fouget paa Æger, Huorwed hand till han: Selger och affhender effterschr^{ne} gaarder och pladtzer her paa Ringerige Nemblig Kijle en halff fierding vden böxsell, Halden en halff f:ring vden böxsel Oppen Tou schind, Offren Tou schind, (fol. 51a) Bottingrud it schind, Grafflie Tou schind alt forsk^{ne} udi Nördrehougs p:gield, vdj Hole prestegield, Vduig Trej schind som Daud Sig Sielff aff Ko: Ma: tilforhandlet in anno 1667, Noch til han: affstaaed en Saug bestaaende udj Quernesunds fos her i Nördrehougs p:gield med des tilbehör, Noch till hann: Solt it halff schippund tunge udj Weysteen, effter derom samme schiödes widere Indhold och medför de dato Bragnes d: 10 Julj 1677 vnder Daud Sinchlers haand och Seigell.

Noch lod Hans Hansen tingliuse it Mageschiffte breff Imellum han: och Peder Rasmusen Hönen huorudj Hans Hans: först till Peder affstaaer dend öde gaard Nördre Gilaug herudj Nördrehougs p:gield schyllende med böxsell offr alt it halff schippd: tunge. Huorimod hand aff Peder Rasmus: igien bekommed en ödegaard kaldis Hallingby, Schyllende aarlig med böxsell offuer alt en f:ring tunge effter derom samme breffs videre Indhold dateret Hönnen dend 16 octobr: 1676 vnder Hans Hans: Peder Rasmuss: Ole Torchelsens och Pouell Snell till vitterligh: deris hender och Zigneter -

Noch lod Ermelte Hans Hansen tingliuse It pante breff aff Ole Torcheldsen paa egen och Tuende Sine börns Torchell Olsens och Anna Chatrina Olsdatter Deris Veigne och Peder Rasmusen paa Sin hustruis Veigne, Huorued di till Hans Hansen for It hundrede och Treduffue Rixdalers Capitall udj Sex aaremaall ipantsetter deris saug bestaaende udj Hönnefos paa dend östre Side paa Quernebergsunds ödegaard, Huor aff schall giffues aarlig i grundeleye till grundeyeren Tiuffge Rdr Samme breff dat: Hönnen (fol. 51b) dend 16 octobr: 1676 vnder Ole Torchelsens och Peder Rasmusens hender och Seigell sambt Pouell Snell och Willadz Trögstad till witterlighed -

Noch lod Ermelte Hans Hansen och Jörgen Laursen paa ~~Bierche~~ Hönen Tingliuse It den: giffne Kiöbe och affstaaelsebreff aff Gulbrand Hoff paa ald dend schouff till saugtömmen, Master, Spirer eller bielcher tienlig som nu findis eller her effter til voxt Kand udj Fiösuigs eyedeler i Oudallen samme breff dat: Hoff d: 19 Julij 1677 vnder hans Zignet, och hans Söns bomerche sambt Johum Fredrich Jahn och Gunder Söffrens henders vnderschrift till vitterligh:

Belangende dend opsatte Sagh Imellum Sr Laurs Laursen paa Peder Simensens Veigne om dend fordring och Sögning till Tomas Asch, Saa fremKom nu udj rette be^{te} Laurs Laursens fuldmegtige tienner Knud Olsen och fordred dom udj Sagen effter huis derudinden forhen i Retten er indgiffuen efftersom hand indted Widere derom haffde at Producere, = Tomas Asch mötte Sielff udj egen person udj Rette Och haffde ey Widere udj Sagen for denne Sinde at Indgiffue vndtagen en quitering Seddell aff forige fouget Sl: Hans Nielsen paa 12 dr. Saugschatt for Ao: 1654. Huilchen hand Sagde Sig at haffue opfunden Siden Sidst hand War udj Rette, Ellers haffde hand iche widere denne gang, Mens War dom begierendis effter huis hand allerede udj Sagen haffde produceret och protesterit etc:

Da effter tiltale giensuar och denne for berörte Sags Leylighed, Er den for omrörte her udj retten Pro et contra (fol. 52a) Producerte beuislighed och forklaring med Mueligste flid och i Retteste maade observeret och offuerueyet, Saasom först Citantens fordring och Prætention till Tomas Asch effter den forindfördte i Rette lagde Reigning aff Schiffteds betientere effter Sl: Simen Laursen forfatted, Huorudj formeldis at effter deris Reigning och offuerslaug schulle Tomas Asch udj dend Sl: Mands boe bliffue schyldig 417 Rdr 3 ort 11 s: som er Laurs Laursens endelige paastand at Tomas Asch effter samme reigning bör betale, Huoruell dog udj same reigning, och fornemmelig des finall och Slutning, findis ey Tomas Asch anderledis till samme fordring at kand vere forbunden, med arffuingerne Naar den: gotsiunis, och efftersom di kand befinde den: det gauffnligst dermed at Procedere till for^{ne} schyldige gields Erholdelse effter saasom Lands lougen och Recessen derom forklarar och tillader, etc:

Och Effterdj dermed saaledis effter lands lougen och Recessen /: som och billig och behörlig /: schall Procederis, Huor effter det och nu aff Citanten her till Tomas Asches rette værneting er Sögt udj rette, Saa Wides iche med nogen ret at kand formeenis Tomas Asch huis louglic och retmessig Protestation och affbeuisning hand Imod be^{te} fordring haffr hafft at före udj rette, heldst effterdj Tomas Asch gandsche fragaar at hand ey forskr^{ne} reigning eller affreigning paa schiffted saaledis haffuer Indgaaed eller Vered med benöiget, Mens formeener Sig Meere tilgode end derpaa schyldig bliffue, Vndschylder Sig och at hand ey tilforn haffuer widst noget egentlig om Sl: Simen (fol. 52b) Laursens pantrettigheds beschaffenhed, förend hans Sl: faders förste udstedde pantebreff er kommen her i Rette, efftersom hand tilforn huerchen hafft Copie deraff, eller om des Indhold vered bekiendt etc: Huorfore forskr^{ne} hans i rette Produceerte ghenreigning och Protestation ochsaa med Mueligste flid er efftergrandsched och offuerueyed, Och dereffter eragted och forefunden at Tomas Asch Imod forskr^{ne} fordrende Summa de 417 dr 3 ort 11 s: bör billigen komme til gode och affCorting,

1. Saasom först udj dend post Tomas Asch Kreffuis och tilföris at schulle med restere och schyldig bliffue 25 aars landschyld aff de pantsatte fem f:ringer gods, bedragende till 150 Rdr, Huorimod Tomas Protesterer och foregiffuer samme landschyld at vere Clareret och betalt Indtill dend foromrörte Sl: Simen L: gjorde affreigning in anno 1668, Huorudi wi ey med rette kand wide udj dend post at frafalde Tomas Asches udj forsk^{ne} hans Indleg gjorde Protestation, och ey kand wide han: nogen landschylds rest at tilkiende saauit förend bemelte affreignings dato effterdj ey andet kand Sluttis eller forstaa is end dend Jo ochsaa derudj maa vere Indreignet, effterdj det befindis at Tomas Asch paa samme affreigning hafft tilgode 22 dr 3 ort 11 s: I Synderlighed ochsaa udj pantebreffuene saa Strichte effter lougen tilholdes och forpligtes samme Landschyld aarligen at schulle betales, Huorom och Recessen widere forklarer, at landschyld ey offuer Trej aar bör staa v-Clareret, Mens at det med meere /: nu paa følgende Stridighed /: ey udj affreigningen findis opliust (**fol. 53a**) eller forklaret, kand iche henreignes Tomas Asch at kunde haffue nogen schyld udj, heldst effterdj det Sees at hand Sig till affreigning och rigtighed haffuer befunden Willig at Indstille och Sig ey derifra vnddraget, Mens Sl: Simen Laursen som en kiöbmand och Creditor war Sielff hans boeg och affreignings stijll Raadig och megtig Imoed han; som er bonde, och burdt billigen enten haffue giordt en fuldkommen och gennerall affreigning, eller ochsaa Specificeret och Nauffngiffuen huad forbehold eller andet derudj schulle were Exiperit, Saa ald dend Indfaldene Strijdighed och Mistuiffill derued kundet Wordet Retted och forekommen etc.

2. Angaaende 75 Rixdr Tomas Asch tilföris for 25 aars grundleye aff den halffue part Tomas Asches Saug i Heyeren som Christen Söffrens: brugte, Huorom ey Sees anden Rigtighed end det som udj Gulbrand Asches förste udstedde pantebreff aff dato 9 Martij 1640 findis Indfördt, Huor aff er at fornemme at Gulbrand Asch till Sl: Simen Laursen haffuer i pantsat /: for de 150 dr hand for han: till Sl: Bm: Hans Eggertsen godsagt /: It schippund korn udj Asch och en f:ring i Delen paa Hadeland, Och ellers for huis hand han: der foruden effter hans Regensch: bog schyldig, haffuer hand han: tilforschreffuen och bebreffuit hans halffue Saug i Heyeren, och om hand dend schyldige giæld iche inden foresagde tid Clareret, da Simen Laursen for^{ne} halffue Saug och femb f:ring gods at bliffue fölgagtig etc: Mens om denne fordrende grundleye findis ey noget egentlig indfördt (**fol. 53b**) at det enten for pant eller eyendom schulle fölges Anderledis end Simen Laursen aff hannom schulle haffue fuldmagt samme grund leye at oppeberge Indtill dend gandsche Summa bleff affbetalt, Huoraff ey Andet kand Sluttes eller forstaa is end samme grundleye saauit dend kundet tilstreche udj Capitalen bör komme till affCortning effterdj det udj pantebreffuene ey paa anden maade findis indfördt eller forklared med Sl: Simen Laursen Som en fuldmegtig dertill Wered berettigit det at oppeberge, Huorfore samme 75 Rdr bör komme Tomas Asch til gode och affCortning udj forskr^{ne} fordrende Summa -

3. Huoraff følger ochsaa, at dersom Sl: Simen Laursen noget effter samme fuldmagt aff Sl: Christen Söffrens aff be^{te} grundeleye oppebaaret, da bör det Iligemaader at komme Tomas Asch till gode och affCortning -

4. Belangende dend Saugschatt Tomas Asch Prätenderer, som hand paa Sl: Simen Laursens Veigne aff for^{ne} hans halffue brugende Saug i Heyeren betalt effter hans Indlegs Specification, vdj huis Sted Tomas Asch paa schiffed effter den Sl: Mand Sig alleene tilfördt Saug leyen aff huis Sl: Simen paa Saugen ladet schiære, Huilchen schiörsell leye hannom dog ey billiget eller gotgiort effterdj Simen L: Sielff dend ½ Saug till brugelighed var berettiget, = Huorimod ey Siunis med billighed Tomas at kand frakiendis huis hand (**fol. 54a**) for Sl: Simen Laursens anpartz tiende deler /: eller i det sted paabuden Saugschat /: kand haffue udlagt och betalt, effterdj ey noget derom udj Sl: Simen Laursens Regenschabs bog findis Specificeret eller forklaret at Vere Indsluttet eller bereignet udj foromrörte deris affreigning in ao: 1668 Ey heller Sees det aff pantebreffuene at Sl: Gulbr: eller Tomas Asch haffuer vered forbunden at schatte for Widere

end det forpantede gods som hand skulle giffue aarlig landschyld och rettigh: aff, Mens iche om nogen tiende delers eller Saug schatz betaling derudj benefnt, som vden tuiffll vell haffde scheid om det saa skulle Vered at forstaa, Thj det Sees ellers Nochsom at Sl: Simen L: haffuer hafft mere end offuer gebörlig Rente Aff det pant haffuende gods och halffue Saug, Efftersom paa det Sidste pantebreff vngefehr $1\frac{3}{4}$ aar effter des dato findis affschreffuen at Tomas Asch da haffuer betalt derpaa 180 Rdr, Och for resten som da Ikun vered 164 dr 1 ort haffuer Simen Siden des baade hafft dend halffue saug till brugeligh: och di 5 f:ring godsdes landschyld, Endog foruden det at Tomas som forbemelt Slige Store Summer for hans tiende bord udj Saugschat betalt, som belöber alleene hans anpart for di 3 förste aaringer 1647 -48 och 49 till 46 dr 2 ort. Och som aar effter aar indtill anno 1665 Sig høyere (fol. 54b) oplöbende och bedragende till Störe Summa end offuen melte 164 dr 1 ort, Saa det I saa maade befindis at skulle haffue vered Suare lidet, och Mange aff de Sidste aaringer Moxsen Slet Indted Sl: Simen Laursen haffuer hafft baade de 5 f:ring gods och dend $\frac{1}{2}$ Saug til brugelighed for etc:

Och effterdj det saaledis er och befindis Klarlig och v-disputerlig at Saugschatterne var paalagt och betaltes i Steden for tiende deler som ochsaa det forind be^{te} Saug Mandtall och Taxt in Ao: 1647 udförlig om formelder, Saa kand det iche ansees for nogen Rett eller billighed at Sl: Simen L: baade skulle følge dend $\frac{1}{2}$ Saug Sig till Nötte och brug tillige med forsch^{ne} fem f:ring godsdes landschyld, Och Tomas Asch enda dertill skulle for han: till Slige Store summer vden vederlaug betale tienden eller saugschatten aff hans bord och brugende halffue saug som Tomas Asch med forind bemelte quiteringer och Testificationer beuiser och forklarar dend Störste deell aff forsch^{ne} Prätenderende Saugschatt at haffue betalt Som belöber effter forsch^{ne} quiteringer och Testificationer tilsammen - 326 dr ~~2-0#~~. Saa er derudinden for rett och billigt forefunden at Tomas Asch dend halffue part deraff som er 163 dr 1 ort bör gotgiöres och korttes udj for^{ne} Sl: Simen Laursens arffuingers fordring, effterdj det huerchen med (fol. 55a) nogen affreigning eller anden Rigtighed beuises at vere komen Tomas igien tilgode etc:

Belangende di öffrige Sex aaringer Nemblig 1647. 50. 52. 53. 58. och 1659 som Tomas Asch foregiffuer Ilige maader at haffue betalt Saugschatten for och nu ey der for Kunde fremvist nogen quitering formedelst som hand Sig beklager den: udj dend v-lychelige hans hus och gaard offuergangne Ildebrand ey faaed berged, Och de personer som dend for same aaringer oppebaaret, enten bortdöde eller ey saa Neruerende at hand dennem derom paa Ny Kundet ansöge, dog for det aar 1647 Sees aff det foromrörte Saug mandtall som er passeret i Sl: Johan Snells fougderies tid, at for^{ne} Saug samme aar in May er Taxeret for 31 dr. lige ued di tuende effterfölgende aaringer udj Michell Clausens tid etc: Da effterdj Tomas Asch med de forind berörte quiteringer och attester beuiser Sig for di fleste Aaringer och di Störste summer at haffue Clareret och betalt, Och han: disvæhr dend v-lychelige Ildebrand for nogle aar Siden offuergaen, Huorued vell kand vere trolig hand paa di öffrige quiteringer med Mere kundet lide schade, Och hans Wederparter ey beuiser for noget aar det Ringeste at haffue betalt, Huorfor det eragtes billigt at Sl: Simen Laursens arffuinger bör han: Iligemaade gotgiöre och i deris fordring decortere dend halffue part aff huis Saugschat for^{ne} Saug for samme aaringer kand Were Taxeret for, Med (fol. 55b) Mindre de Sig Louglig kand tilbeuise noget aff Sl: Simen Laursen Sielff der for at vere betalt effter Tomas Asches egen Erbydning udj Sit indleg etc: -

5. Huad Sig belanger de 134 dr som Tomas Asch Sidst udj Sit Indleg Sig tilförer hos Sl: Simen Laursen at komme til gode for dend $\frac{1}{2}$ Saugs bekostning med des tuende gange opbiugning och med Redschabs vedligeholdelse; Huorimod Sees ochsaa aff den forindfördte aff schiffed udstedde Reigning det Sl: Simen Laursens arffuinger Sig tilförer at haffue bekosted och holt ved lige Storhengslet saauelsom ochsaa Redschab till saugen, Mens efftersom derom paa enten Sider Huerchen nogen effterretlig beuislighed eller Speciall forklaring forestilles, kunde nu ey noged derom kiendis, Mens eragtes at dersom parterne Sig ey om dend Strijdighed Indbyrdis

kand Imellum ligne da det till bygningernis Øyensiunlig grandschning med hos følgende behørlig forklaring Paa aasteden till billig paakiendelse at Indkomme etc: = Och huad Ellers Tomas Asches foregiffuende er anrørende som hand formener Sig til gode, at Sl: Simen Laursen Schulle Mest haffue brugt Saugen alleene, och Tomas Suare ringe derpaa ladet schiære, Huilchet Naar Tomas louglig kand beuise och forklare at Sl: Simen Laurs: haffr ladet schiere Widere paa Saugen end hans panthaffuende halffue part kunde paaløbe, Da des louglig Sögning Och paa-tale han: hermed v-formeent:

(fol. 56a) Ko: Ma: fouget Sr Christen Christensen lod och her paa tinget oplæse det forind bemelte Ko: Ma: Naad^l forbud paa Johannes Lyserj boeg -

Tomas Asch lod tingliuse it mageschifftebreff Imellum han: och Sr Jacob Lut, Huorued Jacob Lut till Tomas offuer drager 8^{le} lispunds Rente i Breen her i Nördrehougs giæld med böxsell och herlighed, lutter och lunder, schoug och March, Huorimod Jacob Lut aff han: Igien bekomet en ödegaard i Sougndalen kaldis Kittelsby schyldende en f:ring, dat: 5 Januarj 1675 -

RETTERGANG 18. AUGUST 1677 PÅ GOMNES I HOLE

Dend 18 augustj bleff Retten betient paa Gomnes tingstue Med effter^{ne} Laugrettismend Nemblig Jull Rud, Ole Lehne, Knud Vleren, Christen Gomnes, Knud Lehne och Hoffuer Moe, War offueruerendis böigdelensmanden Lauridz Onsagger, = Huor da den hæderlig Mand her Laurs Madtsen Sougneprest her til Hole prestegiæld Ved hans befuldmegtigede Torbiörn Börgen lod fremEsche en deell prouff som hand ved böigde lensmanden ladet hidsteffne, Nemblig Gulbrand Gomnes, Christopher Gomnes Inger Stadum, Peder Löchen, Jens Taye, Johannes Suarstad, Sögende deris Sandferdig Tilstand huad dennem beuist om endeell Korn Ware Sl: Boeld Fredrich Madtsens paa Vnderscheedlige tider aff her Laurs bekommet effter fremsente forteignelse.

Huorom nu en huer gjorde Sin tilstand och bekiendelse som de sagde Sig ved deris Jurament och æed Wille Were gestendig, Saasom först Gulbrand Gomnes tilstod at for vngefer 11 aar Siden om hösten da annammet (fol. 56b) gammell Peder Nielsen som ~~da~~ War Boell Fredrich Madtsens Saugfouget i Schierdalen, hos Gulbrand paa her Laurses Veigne en tönde biug som hand förde offuer i Schierdalen,

Christopher Gomnes tilstod, at for nogen Rum tid siden Seent om hösten /: Mens huad aar det war kand hand iche egentlig Mindis /: da kom Boell Fredrich Madtsens tienner till Gomnes och haffde To Kiøer med Sig och sagde at dj haffde faaed den Eene hos her Laurs paa Hole. Mens huilchen aff hendis tienere det var det kand hand iche Erindre enten det var den gamle eller den vnge Peder Nielsen -

Jens Taye tilstod at hannem er witterlig och beuist at for vngefehr thj aar Siden fich Boeld Fredrich Madtsens endeell bord aff her Laurs som Guell Hundstad förde fra Schierdalen ad Wasbonden, Mens huor Mange det war Widste hand iche,

Peder Löchen tilstod at hand tiendte her Laurs udj Tolff Aar /: och ded er nu paa Tiende aar Siden hand kom derfra /: Och Imidler tid hand tiendte der da Mindis hand at Boeld Fredrich Madtsens tit och offte lod hendte der baade Korn, Erter, Malt Meell gryn och Vndertiden fire eller fem Las paa en tid som di kiördte aff med, Mens egentlig huad tider, eller huor megit det war det Widste hand iche eller kunde Mindis.

Inger Stadum fremsendt en Seddell ved lensmanden /: efftersom hun sig vndschylder ey Sielff at kand möde i dag :/. Huorudj hun bekiender at hender witterligt det Boell Fredrich Madsens Bekommet deris tiende 1666 vngefer 14 dager for Jull, Nemblig tou tönder med top, och it quarter huede.

Johannes Suarstad bekiendte och tilstod at hand paa her Laurses Veigne haffuer betalt till Sl. Boeld Fredrich Madtsens med arbeid till hendis brug Sex Rixdaler och (fol. 57a) det var nogle aar förend hun döde. Mens huad aar det War, kand hand ey egentlig mindis.

TIENDESKRIVING 26. OKTOBER 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

(fol. 69b) Dend 26 Octobr: Holtis almindelige tiende schriffning och Almufuens forsambling paa Tandberrig tingstue i Nördrehougs prestegield paa Ringerige, War offuuerendis dend hederlig Mand her Otte Jacobsen Sougneprest ibmd: Item Ko: Ma: fouget Christen Christensen, Sambt effter^{ne} Sex Laugrettis mend Nemblig, Simen Egge, Johannes och Jens Grönvold, Peder Hallingby, Ole Haraldsen Huall och Knud Sommedall, sambt Meenige almuffue her aff gieldet;

Huorda Ermelte Ko: Ma: fouget lod for Almuffuen oplæse och forkynde en vidimerit Copie vnder Sr Dominichus Broumands haand aff hans höyExl: her Statholders befaling at Neruerende Aars Kongens och Kirchens (fol. 70a) tiende udj Meell och gryn sambt anden paaböden korn och Proviantschat schall v-feilbarligen leffueris paa Aggershus Prouianthus inden den 12 9br: och det udj Meell och gryn, dat: 12 octobr: 77.

Noch Iligemaader forkyndt en Copie vnder oberst Lieut: Theobald Sehers haand aff hans höy-Exl: befaling till fougderne at tilholde Lexmendene at forschaffe deris Soldater fornödne scho, Strömper och Kleder till Nestkomende 10 9br:, Mens Reserven Will hans Ma: Selff lade klede vndtagen schiorter som legget schall forschaffe, dat: 13 octob: 77:

Effter offuen melte befahll om tienden til sagde nu fougden almuffuen dend der effter at leffuere paa kateboden Nestkommende Tisdag och Onsdag -

Noch lod hand oplæse en h^r oberste Speckans Schriffuel till han: om betaling for di scho och strömper till 31 Mand aff Ko: Ma: Magasin, dat: 6 oct: 77.

Dend hederlig Mand her Otte Jacobsen lod læse och tingliuse Pouell Jensen Wangs till hannom udstedde obligation och pant forschriffning paa It hundrede Rixdaler Huorfore hand hannom i pantsetter till vnderpant Nordre Aslachsruud dat: 16 Junij 1675.

H^r Laugmand Sr Jörgen Phillipsen lod Læse och tingliuse Halduor Engebritsen Frogs till han: udstedde pantebreff paa It hundre Rixdr huorfore hand hannom i forsichring och pantsetter hans gaard Gundersby schyllende It schippd: samme breff dat: 28 Julij 1677.

Noch lod Sr Jörgen Phillipsen tingliuse (fol. 70b) Een Contract Imellum han: och for^{ne} Harald Froeg, at Jörgen Phillipsen schall Niude och følge Kittelsby schyllende 8 Liusp: Och Harald derimod Niude 8 lp: i Froeg alt saa lenge hand och hans hustru bruger och besidder Froeg dat: 28 Julij 77.

Laurs Laursen aff Bragenes lod tingliuse it pantebreff aff Randi Sl: Asle Scholleruds huorued hun han: for Tredsinds tiuffge Rixdaler i pantsetter Atten Settinger gods udj Söndre Semen i yderste Aadalen som hun Siger Sig effter sin Sl: Mand Asle at vere tillodnet effter schiffte breffuetz udvisning, paa hendis weigne er med hendis Sönners Nemblig Christopher, Ole Och Karll

Aslesön deris bom(er)ker vnderschreffuen och Pouell Snell och Gutorm Trulsen till Witterlighed -

Olle Simensen ved Hönnefos lod tingliuse Sit breff aff Jörgen Laursen paa hans Iboende Huse och tombt ved Hönnefos, dat: 5 april: 77.

RETTERGANG 16. NOVEMBER 1677 VED SANDSETRA I NORDERHOV

Dend 16 Novembr: War Jeg till Rettens betienelse ved it fischeri ved öerne offuenfor Sandsetter Som schall vere Imellum Dals eyer paa dend Syndre Side /: till Nördrehougs presteboell beliggende :/ och Huerffuen och Trögstad eyedeler paa den anden Side, War offueruerendis effter^{ne} laugrettis mend Nemblig, Jacob Lij, Ole Westren Ole Siffuersen Wager, Laurs Weysteen, Harald Froug, War hos verende böigdelensmanden Willadz Trögstad, Huor da dend Hæderlig Mand her Otte Jacobsen Præsenteret Sig i Rette och foregaff at hand till i dag ved fembte Steffne haffde ladet hidCitere Peder Rasmusen Waanhafftig paa Hönen formedelst hand Sig schall vnderstaa med at fische och ----- ¹

(FORKYNNELSE 28. DESEMBER 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV)

---- (fol. 72a?) til falden och berettiget ved Heyeren effter schifftebreffuitz medför, vere Sig dend opbygde Saug med des Reedschab och tilbehör Saugstöd quernestöd, hengsle, liniested, Tömer velte --örselbroer och opbygde huse, med tomter --und och grund leye, Saa och halffparten -dj fire ödegaarder, kaldis: Setter, Ostensetter, Koxröd och Lij Schyllende tilsammen en fring tunge med böxsell, sambt en pladtz kaldis Steen bro, braate och huus biugninger paa Mellumschougen paa Modum, samme breff dateret 16 Julij 1677.

RETTERGANG 29. DESEMBER 1677 PÅ GOMNES I HOLE

Dend 29 Decembr: War Iligemaader /: effter fougdens anordning :/ Almufuen aff Hole prestegield forsambled paa Gomnes tingstue udj fougdens St Christen Christensens Offueruerelse Sambt effter^{ne} Sex Laugrettis mend Nemblig, Christen Gomnes, Ole Berrig, Baard Suarstad Christopher Fecher, Peder Hundstad och Christen By -

Huor da Ermelte Kongl: Ma: fouget lod ankyndige dend forindbemelte hans høyExl: Anordning och befall om Restandtzerne dat: 23 octobr Sidstaffuigt -

Noch lod Christen Christensen for Sig sielff tingliuse it Sig giffuen schiöde aff Ellen Biörns datter boende paa Dramdall paa Een halffpart udj Store Hundstad her i Hole prestegield Schyllende It Schippund tunge, daterit: 15 Julij 1677, Till witterlighed aff Michell Jensen, Söffren Andersen Medelfar och Engebrit Olsen Vnderschreffuit och forseiglet; = Noch lod hand tingliuse Een affstaaelse af Jacob Lut paa en fishedam som ligger öffuerst i Haugnor Engen digt Vnder FröshougJordet, dat: 28 Septembr 1676:

¹ En side i tingbokoriginalen mangler, men en kopi er tatt med i samme bok (se neste side).

Tingbok I-13, kopi (upaginert):

RETTERGANG 16. NOVEMBER 1677 VED SANDSETRA I NORDERHOV

Dend 16 Novembr: wahr Jeg till Rettens betienelse Ved It fischerj ved Øerne offuen for Sand setter som schall vehre Imellum Dals Eyer paa dend Söndre side till Nördrehougs presteboell Beliggende, och Huerfuen och Trygstad Eyedeeller paa dend Anden Side Wahr offueruehrendis effter^{ne} LaugRettismend Nembl: Jacob Lie Olle Westeren Olle Siffuersen Wager Laurs Weysteen Harrald Froug Wahr hos wehrende böigdelensmanden Willadz Trögstad Huor da dend Hæderlig Mand H^f Otte Jacobsen Præsenterit sig i Rette och foregaff at hand till i dag Ved fembte Steffne Hafde ladet HidCitere Peder Rasmusen (fol. upag.) wonhafttig Paa Hönnen formedelst hand sig schal Vnderstaa med at fische och drage vaad, udj for^{ne} fischerie med be^{te} öer som hand dog Ey noget formeentlig til berettiget Huerchen Huerchen i Land eller vand paa Nogen Sider i samme fischerie Och Wahr begierendis Peder Rasmusen motte til Holdis i Retten at frem wise Huad Ret eller adkomstbreffue hand dertill Kand hafue,

Peder Rasmusen mötte Vdj Rette och formeente Hans Landherre her till bör vehre Steffnt och kaldet som gaardsens Eyendom bör forsuahe Och sagde at S^f Claus Röyen i Laurviig er hans Land Herre paa Kongens weigne till dend Eene gaard Och Rangdj Sl: Claus Tronsens Thill dend anden gaard.

H^f Otte Derimod Suahred at for^{ne} gotfolch som Peder Rasmusen Siger at wehre Hans Landherrer ey hafuer giort han: nogen Indpas i hans fischerie, Mens Alleene Peder Rasmusen Och Ey pligtig nogen anden derfor at stefne Och tiltalle. Huorforre Ey heller vidstes for^{ne} Peder Rasmusens paastand At fölge eller billige, At h^f Otte forpligtet Hans landherre i denne sag och tiltalle At Steffne Mens paa det hand kand hafue tiid och Respit at giffue sine Landherrer det till kiende Och formeener om di Han: nogen Hiemmell Och assistens Herudinden kand Leise da Er sagen forflöt med Citantens H^f Otte Jacobsens Consent :/ till waaren eller foraared Nest kommende till Een beleigliig tiid effter 8te dages Varsell, som Peder Rasmusen (fol. upag.) wedtog Effter 8te dages warsell Igien at möde Her i Rette;

FORKYNNELSE 28. DESEMBER 1677 PÅ TANBERG I NORDERHOV

Dend 28: decembr: Wahr almuffuen af Nördre Hougs prestegield effter fougden befalling forsamblede paa Tandberrig tingstue till at paahörre Höy öffrighedz breffue och befallinger.

Wahr offueruehrendis Ko: May^{ts} fouget S^f Christen Christensen Sampt effter^{ne} Laug Rettismend Nemblig Halduord Braag Erich Ourdall Engebrit Weysteen, Engebrit Alme, Østen Alme, Och Olle Knestang,

Huor da Ermelte Ko: May^{ts} fouget Lod for Almuffuen oplæse och forkynde en videmerit Copie Wnder S^f Iffuer Huids haand, och Zeigell At hans höye Excel: Her stadtholder Gyldenlös Anordning och befall om Restandzerne baade Hos fougderne och bönderne som wed Millitarische Excecution Effter derom forrig Vdgangne forordning schall Inddriffues Dat: 23 octobr: Sidst affuigt Noch tuende H^f oberste SpechHans schriffuelse til fougden dend förste dat: 6 octobr: Och dend anden dat: 2 Novembr: Sidst affuigt,

Angaaende de schoe och strömper som de Ringerigsche Reserue Knegte af Ko: Ma: Magasin bekommit och aff Almuffuen Igien schall betallis Bedragende till 39 Mand som schall betaltes effter dend Taxt som det koster hans Kongl: May^{ts} Sielff.

Noch Lod fougden Sr Christen Christensen tingliuse It sig giffne schiöde af Peder (fol. upag.)
Simmensen Paa Bragenes paa Halffparten af alt Hans effter Hans Sl: fader Arffuelig tilfalden
Och berettigede Ved Höyeren effter schifftebreffuitz medför, Wehre sig dend opbygde saug
med des Redschab och tilbehör Saugstöd quernestöd Hengsle Liniested tömmer Velte
Kiörsell broer, och opbiugte huuse med tompter grund och grundleye, saa och Halff parten
Vdj fire ödegaarder Kaldis Setter, ØstenSetter Koxröd och Lij Schyllende tilsammen en f:ring
tunge med Böxsell Sampt en pladz Kaldis Stenbro, braate, och huus biugninger paa Mellum
schougen paa Modum samme breff Dat: dend 16 Jullij 1677: